

Tatiana Țîbuleac

Vara în care
mama a avut
ochii verzi

ROMAN

CARTIER

Tatiana Țîbuleac

Vara în care mama
a avut ochii verzi

Roman

R o t o n d a
CARTIER

În acea dimineață, în care o uram mai mult ca oricând, mama împlinise treizeci și nouă de ani. Era mică și grasă, proastă și urâtă. Era cea mai inutilă mamă din câte au existat vreodată. O priveam de la geam cum stă la poarta școlii ca o cerșetoare. Aș fi ucis-o cu jumătate de gând. Pe lângă mine, tăcuți și speriați, treceau părinții. O adunătură tristă de perle false și cravate ieftine, venită să-și colecteze copiii nereușiți, ascunși de ochii lumii. Cel puțin ei făcuseră un efort ca să urce. Mamei îi era în cot de mine și de faptul că absolvisem totuși o școală.

Am lăsat-o să se chinuie aproape o oră, urmărind-o cum mai întâi s-a enervat, mergând încolo-înceo de-a lungul gardului, iar apoi a rămas în loc aproape plângând, ca un om căruia i s-a făcut o mare nedreptate.

N-am coborât nici atunci. Mi-am lipit fața de geam și am stat așa privind-o până au ieșit toți copiii – chiar și Mars în scaunul cu roțile, chiar și orfanii, pe care la poartă îi așteptau doar drogurile și ospiciile.

Jim, prietenul meu cel mai apropiat, mi-a făcut din mână și mi-a strigat să nu mă sinucid în vacanță. Era împreună cu părinții săi, care l-ar fi vândut la organe într-o secundă, dacă nu s-ar fi temut de gura lumii. Mama lui Jim, frumoasă și sidefată, a râs lung, cu bărbia ridicată și părul aranjat în trei straturi. Au râs și diriginta noastră psihotică, și proful de matematică, și directoarea – singurul om normal din toată școala. De fapt am râs toți ca de o glumă bună, pentru că chiar fusese o glumă bună. N-avea rost să ne prefacem când eram doar noi.

În plus, în ultima zi de școală profesorii noștri ar fi râs de orice doar ca să ne vadă plecați. Dacă nu pentru totdeauna, cel puțin pe vară – timp în care jumătate dintre ei ar fi încercat din nou să-și găsească un alt serviciu. Unii reușeau și atunci li se pierdea și urma. Alții însă, mai puțin norocoși, erau nevoiți să revină toamnă de toamnă în fața acelorași elevi diabolici pe care îi detestau și de care se temeau. Mi-am descleiat fața de pe geam ca pe un abțibild uzat. Eram, în sfârșit, liber, iar viitorul meu avea ceva din solemnitatea unui cimitir împodobit.

Mi-am luat geanta și am început să cobor încet pe scări. La etajul doi, lângă biroul psihiatrei, m-am oprit și am scris pe perete cu cheile „CURVĂ”. Măcar de m-ar fi văzut cineva, aș fi spus că este mulțumirea mea pentru toți anii de consultații. Coridoarele erau însă pustii, ca după un cutremur. În școala noastră nu făceau purici nici infecțiile.

La parter, ca un rahat de câine, stătea Kalo – al doilea prieten din viața mea – și fuma o țigară în timp ce o aștepta pe o mătușă îndepărtată, care trebuia să-l țină la ea o săptămână. Mama lui Kalo plecase în Spania ca să îi facă masaj unui oligarh rus – varianta lui, desigur. În afară de Kalo, toți știau cu ce se ocupă de fapt maică-sa, însă tăceau, pentru că era un baiat ca lumea. Chiar era. Retardat, dar bun.

L-am întrebat dacă știe ce va face după mătușă și până să plecăm la Amsterdam, iar el mi-a spus că nu va face nimic. Ca și noi toți, de altfel. Nimicurile vor face nimic. În toți anii cât fusesem în acea școală, nu am auzit niciodată vreun coleg să se laude cu o vacanță – de parcă eram toți nu doar nebuni, ci și leproși. Era destul că ni se dădea voie să ne petrecem verile fără lesă și fără botniță. La ce bun să mai cheltuim o vacanță? Mi s-a făcut greață de Kalo, de Jim, de mine. Eram niște resturi umane – niște polipi și chisturi, și aceia operați –, însă aveam pretenții de rinichi și inimi. Întotdeauna mi-a plăcut anatomia – mi se trage, probabil, de la mama, care ar fi trebuit să fie profesoară de biologie, însă a ajuns vânzătoare de covrigi. De la tata nu mi se trage nimic.

Am rămas și am fumat o țigară împreună cu Kalo, pentru că-l văzusem plouat și ferindu-și ochii, apoi mi-am amintit de sora lui mai mare, care se măritase recent în Irlanda cu un fermier. L-am întrebat de ce nu se duce să stea cu ea o săptămână, în loc de babă. Kalo mi-a răspuns ca unui idiot: se duce, sigur că se duce, i-a și trimis limuzina, pentru că soră-sa arde de nerăbdare să țină „țicnitura” pe vară. La despărțire i-am tras un pumn în cap și i-am zis că ne vedem peste două săptămâni la gară și să nu cheltuie toți banii. Kalo mi-a răspuns simplu că va fi.

De cum m-a văzut, mama a început a striga să mă mișc mai repede, căci nu plătise parcare. Mi-am aprins încă o țigară și am urcat în mașină fumând. „Iar fumezi iarbă, iar fumezi iarbă”, am auzit-o vorbind de una singură. Am deschis geamul și am scuipat în dreptul porții. Școala începu să se micșoreze în urma noastră împreună cu cei șapte ani din viață pe care i-am pierdut acolo proștește, ca la un joc de noroc. Nu se schimbaseră nimic. Mika era tot moartă, iar eu încă voiam să lovesc oameni.

Pe lângă celelalte defecte, mama era mereu strălucitor de albă, de parcă înainte de somn își jupuia pielea și o ținea toată noaptea înmuiată într-o cadă cu smântână. Pielea ei nu avea niciun rid și nicio aluniță. Nu avea miros, păr sau alte urme de normalitate. Uneori mă întrebam dacă nu este doar o bucată de aluat însuflețit.

Din subsuori mamei îi creșteau doi sâni ca niște mingi de rugby ținând în direcții diferite, iar din cap – un păr de păpușă, pe care ea îl purta împletit în forma unei cozi de sirenă. Coada ei de sirenă mă înnebunea, în schimb era subiectul preferat de discuție al băieților de la școală.

„Sirena-în-călduri” îi spuneau toți și se pișau de râs când venea să meargă acasă. Tata o numea „vacă proastă”. Noua femeie a tatei – „kielbasa”. Și doar eu eram obligat să îi zic „mama”.

Până în ziua de azi, când sunt aproape la fel de bătrân ca ea în acea vară, nu am întâlnit o femeie mai prost îmbrăcată ca mama. Nici chiar în cei doi ani în care, imediat după accident, am trăit lângă o întreprindere de prelucrare a peștelui din nordul Franței. Imaginați-vă peste o sută de femei urâte care se îmbracă zilnic doar pentru a ucide crabi, creveți, langustine și alte scârbe. Mama se îmbrăca și mai ridicol. Era și mai urâtă. Avea pantaloni, bluze și pededesubturi și mai nașpa decât toată fabrica, angajatele și crustaceele imputite luate împreună.

Aș fi schimbat-o, dacă aș fi putut, cu orice altă mamă din lume în două secunde. Chiar și cu una bețivă, chiar și cu una care m-ar fi bătut zilnic. Bețiile și bătăile le-aș fi suportat doar eu, pe când urâtenia și coada ei de sirenă erau la îndemâna oricui. Le vedeau

băieții la școală. Le vedeau profesorii și lumea din cartier. Cel mai grav însă era că le vedea Jude.

Erau seri în care ajungeam acasă după ore – eu fără a scoate un cuvânt tot drumul, iar ea vorbind prostii fără întrerupere – și nu o mai puteam suporta. Îmi venea să o bag în mașina de spălat și să o pornesc la ciclul de opărit cearșafuri. Să o închid în congelator și să o scot de acolo fărâmițată. Să o iradiez. În acele momente în care mai aveam în cap fețele colegilor deformate de râs și pe Jude languroasă, gustând glumele lor porcoase, o voiam pe mama moartă.

Știam că toți râdeau de mine. Că băieții mă scui-pau când treceam pe alături, iar Jude mă disprețuia. Că eram un nimic și că ar fi fost mai de bun-simț dacă m-aș fi dus și m-aș fi înecat naibii sau spânzurat, sau împușcat, sau orice altceva. Pentru că orice altceva ar fi fost superior față de ceea ce eram: produsul grețos al unei pielețe albe.

La contribuția tatei nici nu voiam să mă gândesc. Gândul la tata îmi provoca vomă. Tata scăpase de mama, părăsind-o pentru o poloneză cu cercel în limbă. Divorțase, căci dacă ar fi ucis-o, cum ar fi preferat și cum ar fi fost mai repede, ar fi înfundat pușcăria. Tata m-ar fi ucis și pe mine, dacă nu era sigur că voi muri oricum destul de repede.

Divorțul a fost scurt și l-a favorizat pe el. Mama însă, ca o proastă ce era, credea că a câștigat. Timp de o săptămână și-a sunat singura prietenă vânzătoare și i-a povestit cum l-a spart și l-a nenorocit pe dobitoc, pentru că eu rămăsesem cu ea. Doar bunica a prins firul, însă nu i-a zis mamei niciun cuvânt. „Se bucură și ea de ceva”, mi-a spus, „las-o”.

Nici nu vreau să îmi imaginez cât s-a bucurat tata când a auzit decizia judecătorului. Cred că a făcut pe el de fericire. Să scapi în aceeași secundă de doi oameni pe care ai plăti să-i vezi morți – era un noroc prea mare chiar și pentru un șofer de tir.

Așa arăta mama în dimineața în care împlinise treizeci și nouă de ani.

Eu aș fi dat-o la fiare vechi și aș fi început cu părul. Un singur lucru nu se lega în toată povestea aceasta – ochii. Mama avea niște ochi verzi atât de frumoși, încât părea o greșeală să îi irosești pe o față dospită ca a ei.

Ochii mamei erau o greșeală

Am ajuns acasă într-un târziu și m-am dus imediat la mine în cameră. Mi s-a părut ciudat că mama tăcuse tot drumul, dar m-am gândit că e din cauză bunicii, care ajunsese noaptea la spital. Ca să simtă că s-a născut, mama făcuse în acea zi tort cu smântână și cumpăraseră zece sticle de bere. I-am spus, nu fără o oarecare plăcere, că nu i-am luat niciun cadou. Mi-a răspuns că nu se supără. Invidiam capacitatea ei de a ignora lucrurile evidente. Eu o uram, tata o ura, singura ei prietenă vânzătoare o ura. Mika era moartă. Totuși, iată, făcuse tort și cumpăraseră bere. Măcar de-ar fi fost bunica acasă, dar nu era, iar asta însemna că nimeni, dar absolut nimeni în tot universul nu da nici doi bani pe ea, pe ziua ei de naștere sau pe viața ei, dacă tot veni vorba.

M-am apucat să număr banii pentru Amsterdam – făceam asta zilnic, de parcă de la numărat aceștia s-ar fi înmulțit. Erau toți, dar nici pe departe cât mi-aș fi dorit. De la bunica nu mai puteam fura, pentru că schimbase încuietoarea, probabil și ascunzișul, iar mama mi-a spus clar că nu finanțează sex și droguri. În timp ce mă gândeam la alte posibilități – toate penale –, mama a bătut la ușa mea și m-a chemat la masă. I-am spus să se care, pentru că nu îmi este foame, ea însă mi-a strigat că are mere coapte.

Asta o caracteriza pe mama cel mai mult: știa cum să amăgească oamenii. În plus, fața ei neroadă avea mereu o expresie de mirare aproape copilărească, care îi dezarma pe toți și care a ajutat-o să vândă de-a lungul anilor tone de mâncare ieftină la prețuri astronomice. M-am dus, bineînțeles. Merele coapte erau slăbiciunea mea.

Masa de sărbătoare arăta de parcă cineva agățase o ghirlandă pe un tomberon. Pe o mușama nouă cu maci – bunica primise recent marfă la magazin – mama înșirase tot felul de grețosenii: pate din ficat de pește, castraveți murați, salam uscat cu bulgări de grăsime, aripi de găină coapte în maioneză, heringi în oțet, într-un cuvânt – toate bucatele ei preferate. Se vedea că trecuse și pe la „Kalinka” – alimentara rusească unde lucra prietena ei Kasza – și își făcuse pe plac cu o votcă.

Pe mijloc tronau farfuria cu mere coapte și un borcan de trei litri cu compot din piersici – pentru mine. Merele erau bune, am mâncat patru. Compotul era făcut de bunica, așa că ea nu avea niciun merit. De restul nu m-am atins.

Am stat cu ea la masă mai mult decât plănuisem. Mă simțeam totuși ciudat că nu primise niciun cadou de la nimeni. Nu că ar fi meritat, însă ea a fost mereu atentă cu toată lumea și cumpăra flori frumoase și obiecte scumpe, chiar și pentru rudele imbecile ale lui tata. Eram ca la priveghi.

Mama vorbea din nou prostii despre lucruri la care nu se pricepea: drepturi pentru emigranți, reincarnare, energia reciclabilă. Îmi venea să-i mușc limba sau să i-o smulg și să o trec printr-o tocătoare. Singura modalitate de a-mi păstra calmul era să mă uit pe fereastră – ceea ce și făceam de jumătate de oră. Cineva scăpase lângă casa noastră o pungă cu smântână și acum în jur se vedeau peste tot urme albe. Era chiar frumos, parcă ninsese. Sau parcă niște oameni de zăpadă își ieșiseră din minți și se bătuseră în fața ușii până s-au topit. În orice caz, era o schimbare plăcută. De obicei, când ieșeam dimineața, găseam în prag doar mucuri de țigară și flegme tuberculotice. Bunica spunea că lumea scuipe mai des în direcția noastră pentru că suntem cei mai bogați din Haringey. Avea dreptate într-un fel – nu eram iubiți în cartier –, deși și bunica era o proastă. Ea îi considera bogați pe toți oamenii care aveau pe masă salam. Apoi, mai era și oarbă, așa că nu vedea clar lucrurile.

La un moment dat mama devenise stranie: nu mai termina frazele, făcea pauze și a început a aduna mâncarea de pe masă, deși nu îndopase totul până la ultimul cartilaj. Era ceva schimbat în ea, dar nu puteam înțelege ce anume. M-am gândit că poate, în sfârșit, înțelesese cât de penibilă este toată această sărbătoare scremută și noi doi încercând să părem o familie fericită.

I-am spus un „La mulți ani!” sec – și asta era prea mult – și m-am ridicat să plec. Mama însă nu mă auzise. A scos din frigider tortul, care arăta ca un găinaț, doar că mai mare, și m-a rugat să suflu în lumânare împreună cu ea. „Hai, Aleksy, hai, poate fi ultima dată”, a râs. Cel puțin avusese bunul-simț să aprindă o singură lumânare, deși bineînțeles că le-a cumpărat pe toate 40. În caz că una nu avea să se aprindă. Apoi mama s-a schimbat brusc la față și mi-a spus că avem de vorbit ceva important.

Trecuse aproape o oră – în care a vorbit doar ea – și tot nu știam ce să cred. Era clar că mama își ieșise din minți. Întrebarea era dacă puteam să profit cumva de situație. I-am spus că mă voi gândi peste noapte și m-am dus la mine în cameră. Am găsit-o dimineață dormind cu capul pe masa de la bucătărie, cu mâinile de tort și înconjurată de șase sticle goale.

Eram de acord.

După nouă ore de mers cu mașina, în care ne-am oprit de nouă ori ca mama să vomite pe autostradă și în brusturi, și în latrinele publice, și pe geamul unui microbuz cu bătrâni în cârje porniți la mare, iar o dată ca să aruncăm voma ei adunată în sticla de plastic pe care o ținea în mașină, am ajuns. „În Paradis!”, a chițcăit ea bătând din palme, în timp ce eu încercam să calculez cât m-ar costa să ajung înapoi la Paris cu mașina, iar de acolo la Londra cu trenul și să îi prind totuși pe Jim și Kalo vineri la gară. Aveam la mine niște euro și niște lire, dar eram gata să fur, să mă prostituez sau să comit orice altă infracțiune justificată, ca să scap de acolo.

Mama a coborât din mașină prima, a vomitat pentru a paisprezecea oară și s-a aplecat ca să-și lege șireturile la adidași. Pe îndelete, cu fundul gigantic ridicat în aer ca o caisă răscoptă, chiar în nasul șoferului. Nu-mi venea să cred. Creatura asta, după care plâneau toți regizorii de filme absurde din lume, era mama. Și nici măcar nu juca vreun rol.

Șoferul era încântat. Se pare că își dorise mereu să studieze în plină zi niște chiloți de femeie fără a fi arestat și acum avea ocazia. Porcul naibii. Poarca naibii. Voiam să lovesc.

„Numeri până la o sută și dorința de a lovi dispare”, mi-a spus psihiatra de zeci de ori, dar nici ea nu știa mare brânză, pentru că odată îmi făcusem mâna zob imediat după consultație, încercând să scot o cola din distribuitor. Cola nu ieșea, autobuzul deja venise, eu mă grăbeam. Am numărat până la trei și am început să lovesc până am înroșit toată stația. N-am fost închis atunci doar pentru

că polițistul se știa cu directoarea de la școală, iar aceea candida la nu știu ce post în Primărie.

Vocea mamei mă irita mai puțin dacă aveam ochii închiși. Am început să număr în gând. Ne aflam undeva în nordul Franței, nici nu știam precis unde, însă mă simțeam de parcă tocmai străbătusem întreg universul. Până în acel moment călătoria noastră confirma tot ce știam despre Franța. De la geamul mașinii văzusem doar vaci albe, Peugeot-uri rablagite și tractoare transportând balegă. Desigur, mai era și muzica șoferului pervers. Mama însă parcă era băgată în priză. Atunci când nu vomita, exclama încontinuu „fantastic, fantastic!”.

M-am trântit pe iarbă. Eram în mijlocul unui lan de ceva și doar în depărtare, cam la jumătate de kilometru, se vedea un fel de construcție omenească – probabil destinația noastră. Cum aveam să cărăm bagajele până acolo – acest gând, ca și toată ideea acestei călătorii, mă depășea. Mama vorbea cu șoferul despre bani și am văzut că încerca să cocheteze cu el. Dacă nu vomitasem încă, era pentru că mă năpădiseră niște furnici cât degetul și nu puteam scăpa de ele. Javrele naibii au început să urce pe mine ca turbate și să-și facă loc pe sub haine. Mereu mi-a fost scârbă de insecte, așa că am început să urlu ca un nebun și să mă dezbrac de tot ce aveam. Șoferul nu mai putea de fericire. Încă o pereche de chiloți pe gratis.

„Merrrrrsiii”, am auzit vocea siropoasă a mamei, care ar fi speriat și un dihore în călduri. Apoi am văzut-o cum i-a întins perversului trei bancnote – plata pentru drumul de la Paris până în această gaură – și, în sfârșit, rămăseserăm doar noi.

Mama a început să râdă de mine îngrozindu-mă, pentru că, atunci când râdea, era și mai urâtă. Dinții ei mărunți și albi se mutaseră din gură pe gușa gelatinoasă. Ochii ei frumoși dispăruseră între pliurile feței grase, care, se amestecă repede ca piesele unui puzzle. În acele clipe mama arăta ca un monstru fericit, iar eu așteptam ca din gură să îi cadă o ureche, iar din nas să înceapă a-i curge limba.

Mă rugam ca ziua ceea să se termine mai repede. Ca pământul să se surpe și ca mama să dispară undeva în adâncuri. Sau eu. Sau cel puțin să pășesc în ea, să mă nasc înapoi, iar când nu voi mai fi fost – să fug cât mă țineau picioarele.

Nu țin minte cum am intrat în casă și ce am vorbit cu mama, sau dacă am vorbit în genere. Dimineață m-am trezit într-un pat enorm, ca o arcă, cu porumbei incrustați pe lateral. Primul lucru pe care mi-l amintesc clar din acea vară – ca un titlu – este fata cu un picior mai scurt. Avea o fustă neagră cu cranii violete și încerca să înțeleie un afiș pe obloanele de la geamul meu. O chema Varga pe fată și era o orfană din Cehia, care peste câțiva ani avea să-și piardă un ochi și să facă un copil cu librarul din sat. Aceste lucruri le-am aflat însă mult mai târziu, peste vreo zece ani din acea dimineață, când ne-am întâlnit din nou și am râs de toate, deși nu foarte tare.

Varga era să leșine de spaimă când m-a văzut deschizând geamul, în casa pe care ea o considera părăsită. M-a înjurat scurt și a fugit asimetric cu fusta în vânt, lăsând în urmă afișul umed, uns cu clei puturos. Pe hârtia care chema la spectacol erau desenate două marionete urâte și titlul reprezentației: „Dihorul și omul cel rău”. Să mor dacă inventez. Era un spectacol pentru copii și se producea în fiecare duminică în Scuarul Primăriei. Nu l-am văzut niciodată, este suficient să știu că a existat.

În acea dimineață – cu afișul cleios în mâini și amintirea fâl-fâitoare a Vargăi – am simțit pentru prima dată în viață un fel de deznădejde generală, o lipsă de sens uriașă și un gol care a început să crească, să se umfle și să capete forme atât de înfricoșătoare, încât am știut că niciodată nu voi fi în stare să-l umplu cu ceva sau cu cineva.

M-am dus să o caut pe mama.

Înainte de a ieși din cameră, mi-am văzut hainele grămadă pe un scaun. Asta însemna că din momentul în care m-au năpădit

furnicile cu o seară înainte și până la fuga fetei schiloade am umblat doar în chiloți. Spre surprinderea mea, gândul acesta, dar și acela că am fost văzut astfel de lume străină, nu m-a deranjat. Peste noapte devenisem mama.

Am găsit-o făcând pop-corn la plită și râzând de una singură. Era ca și cum se spărsese un televizor, iar un film căzuse din ecran și continua la noi în bucătărie. Cocoșeii albi zburau în toate părțile și o înconjurau pe mama ca niște flori de cireș într-o furtună. Ea îi privea și le vorbea ca unor copii de grădiniță, trecându-și din când în când degetele prin boabele rămase în tigaie, ca o spatulă vie. Mama purta rochie. O rochie albastră, triunghiulară, ceea ce era mai straniu chiar decât tot jocul ei nebunesc cu porumbul. Nu o văzusem pe mama în rochie niciodată.

Am strigat la ea să se oprească, să se oprească imediat, iar ea s-a întors speriată spre vocea mea. M-a întrebat dacă mă mai doare capul și dacă e nevoie să mergem la medic. Am întrebat-o și eu același lucru. Mama a râs și mi-a întins o strecurătoare plină cu pop-corn. Apoi mi-a spus într-o singură propoziție că leșinasem din nou, însă văzuse că nu e grav, că a vrut mereu să facă pop-corn singură și că găsisse în frigider o sticlă de bere.

Dacă aș fi ieșit din casă în acel moment, aș fi ajuns la King's Cross a doua zi dimineață și încă peste câteva ore la Amsterdam cu Jim și Kalo. Viața mea ar fi fost altfel sau cel puțin vara ceea ar fi fost altfel – deși, în principiu, e același lucru. Nu am făcut însă nicio mișcare. M-am așezat la masă împreună cu mama, mâncând pop-corn și bând bere la micul dejun.

Boala mea avea o denumire din şaisprezece litere. Boala lui Jim avea doar zece, iar Kalo nici măcar nu avea o boală, ci doar un fel de afecţiune posttraumatică. Când era mic, Kalo văzuse prin geam cum un hoţ îl strangulase pe un vecin şi de atunci vedea peste tot morţi. În cazul meu psihiatrii încă deliberează. Ce-i drept, acum – când sunt vestit – oamenii nu se mai feresc de mine, ci, dimpotrivă, parcă aşteaptă să îi pocnesc ca să aibă ce povesti la alţii.

Nu i-am văzut pe Jim şi pe Kalo de aproape douăzeci de ani, ce s-o fi ales din ei? Jim, dacă nu a murit de vreo supradoză şi dacă taică-so i-a lăsat toţi banii, poate mai este. Atunci când au mulţi bani, bolnavii psihic se numesc excentrici, iar Jim era şi simpatic. Nu m-aş mira să-l regăsesc într-o zi în politică. Kalo însă nu prea cred că mai este. Mă întreb dacă a aflat până la urmă în ce consta masajul mamei sale.

Unii specialişti – întotdeauna am crezut că acest cuvânt li se potriveşte mai mult instalatorilor decât medicilor – consideră că am devenit violent după moartea Mikăi şi din cauza Mikăi. Alţii sunt convinşi că mi se trage de la mama, care după înmormântarea ei s-a închis în camera pentru oaspeţi şi nu a vorbit cu nimeni timp de şapte luni. Nu îi reproşez mamei felul în care a trecut peste moartea fiicei sale. Până la urmă, a fost fata ei, durerea ei şi oricum nimic mai minunat decât Mika nu va mai exista vreodată. Mi-ar fi plăcut însă ca mama să-şi fi amintit o singură dată şi de mine – de celălalt copil al ei, împins în această lume de acelaşi uter inconştient. Mi-ar fi plăcut ca mama să fi venit lângă mine – nu era nevoie să mă mângâie sau să mă întrebe ce simt – şi să-mi spună să mă car

din ochii ei pe șapte luni, iar apoi se va vedea. Așa ar fi fost cinstit să procedeze un adult cu un băiat care încă se urina în pat și care se întreabă până în ziua de azi dacă și-ar fi putut salva sora de la moarte. Dacă mi-ar fi vorbit astfel, aveam să o înțeleg și să o las să-și mutileze cutia toracică în voie. Aveam să îi inventez chiar eu o mie de scuze, să le scriu cu mâna mea de copil și să i le ascund discret în gură pentru când ar fi venit vremea să îmi dea o explicație. Mama însă n-a venit, nu a spus, nu m-a chemat. Mama a ales o altă cale.

În fiecare dimineată, după ce se trezea, se așeza pe un scaun în mijlocul camerei, cu mânușile Mikăi în poală și stătea așa până noaptea, când bunica o muta din nou în pat. De mâncat mânca tot pe brațe, ca o dementă, acceptând doar pâine cu lapte, pe care bunica i le băga în gură cu degetele ei umflate.

În toate acele luni femeia care m-a născut nu s-a uitat la mine niciodată, de parcă aș fi fost un loc gol. De pacă anume eu aș fi și i-aș fi ucis-o pe Mika. Îmi amintesc cum mă duceam la ea plângând și încercam să o cuprind de genunchi sau de mijloc – mai sus nu ajungeam niciodată –, iar ea mă împingea cu piciorul ca pe un cățel păduchios.

Tata – care băuse și până la moartea Mikăi – după nu se usca deloc. Aducea acasă lăzi cu votcă de la „Kalinka” și bea singur la bucătărie până adormea jos. Într-o dimineată l-am găsit întins pe pervaz, acoperit cu perdeaua de nailon pe care o trăsese peste el la cădere. Arăta ca un mort de la biserica poloneză și eu m-am bucurat nespus de tare. Dar nu a fost să fie.

Singura care rămânea normală, deși plângea cel mai mult – și pentru nepoata moartă, și pentru fiica ce își ieșise din minți –, era bunica. În dimineata în care ne-am întors toți de la cimitir, ea și-a încuiat casa și magazinașul și s-a mutat la noi ca să aibă grijă de mine. Pe tata l-ar fi ucis de mult cu propriile mâini, însă se temea de preot.

Peste șapte luni, într-o duminică, mama a ieșit, în sfârșit, din gaură. A trecut pe lângă mine ca pe lângă o băltoacă și s-a dus drept

în camera Mikăi. I-a pus mânușile în dulap și a întrebat-o pe bunica dacă are ceva de mâncare. În seara ceea m-am lovit cu capul de faianța din baie de douăzeci și patru de ori, lăsând o urmă rotundă și roșie, de parcă cineva strivise o ploșniță enormă.

Mama l-a sunat pe tata, care a venit acasă beat, apoi m-au dus amândoi la spital certându-se. Bunica ne-a petrecut pe toți trei din prag, făcându-ne cruce în creștete și frecându-se la ochii care tocmai începuseră să orbească. A fost ultima dată când aș fi putut să o mai iubesc pe mama, dacă m-ar fi lăsat.

Casa în care ajunsesem fusese pe vremuri un grâнар. Primii stăpâni au spart în zid două geamuri și au trăit acolo doi ani. Apoi au vândut-o grăbiți și s-au mutat în sudul Franței, unde și-au deschis un birou pentru împodobit morții.

A urmat o familie cu patru copii, care a construit pe mijloc o scară din lemn, ce se termina abrupt și absolut inexplicabil în două camere strâmte. Era ceva straniu în acele camere și în acea scară – ceva ce nu am înțeles nici până astăzi, când casa a devenit a mea mai mult decât mi-aș fi dorit vreodată. Arătau toate de parcă într-o zi treptele începuseră a se înmulți, născând două camere perfect pătrate, ca niște celule. Apoi ceva sau cineva le oprise brusc, ca un antidot, iar construcția a rămas să atârne în aer misterioasă și sfidând orice logică arhitecturală.

Al treilea proprietar al casei – un pianist care a rezistat în sat doar jumătate de an – nu a schimbat, ci doar a adăugat un veceu în formă de libelulă și o cadă enormă din cupru. Mai târziu am aflat că acestea costă o avere și că artizanii francezi folosesc cuprul la confecționarea diverselor vase, pe care le vând turiștilor bogați cu sute de euro. În vara ceea nu știam că defechez într-un obiect de preț, însă îmi plăcea nespun să văd cum în cadă urina mea căpăta nuanțe fermecate.

John – ultimul proprietar al imobilului – nu contribuisese cu nimic. John a fost și rămâne un cretin.

Casa era o nebunie și arăta de parcă aș fi proiectat-o chiar eu. Pe pereți, în loc de decor, cineva bătuse în cuie tot felul de obiecte, care la oamenii normali se găseau în curte sau la gunoi: o greblă, o

coasă, o lopată de dat pâinea la cuptor, opt pălării din paie, un cazan cu toarte în formă de gânsaci, o strecurătoare cu găuri înfundate, o covată crăpată, un motor de teasc, o aripă de la o moară de apă și o elice de elicopter.

Mai erau – în colțurile de la bucătărie – două poloboace goale cu doage ruginite și fără capace. Cineva le umpluse pe vremuri cu plante proaspete și, probabil, frumoase, care acum deveniseră ikebane și cuib pentru insecte. Furnicile, afidele, mantidele, vaca-Domnului și alte gânganii ale căror nume nu le cunosc nici azi se plimbau peste tot ca într-un insectar.

Pe prima treaptă a scării, ca un fel de premoniție, mama găsisese o găleată roșie cu boabe de porumb, din care se putea face pop-corn. Am încercat să aflu de la John de mai multe ori a cui a fost găleata și cine o adusese în casă, însă fără niciun rezultat. Era ca și cum apăruse acolo de la sine și ne așteptase cuminte toate verile, până când eu și cu mama veniserăm să o trăim pe a noastră.

Deși avea puține geamuri, iar cele care existau erau destul de mici, casa era mereu plină de o lumină neobișnuită, care părea independentă de cea solară și avea o consistență străină tuturor felurilor de lumină pe care le văzusem până atunci. Lumina aceea era galbenă, aproape pulsatorie, iar dacă îmi mișcam mâna suficient de repede, o simțeam cum îmi pătrunde caldă printre degete. Când i-am arătat-o și am îndemnat-o să o strângă și ea între palme, mama mi-a spus că sunt nebun și m-a întrebat dacă mi-am luat pastilele. Mie însă îmi plăcea să cred că toate aveau o explicație – cum ar fi, spre exemplu, că cineva instalase deasupra casei o lupă enormă, care ne deforma treptat pe amândoi, urmând cine știe ce scop diabolic, dar fantastic.

Cel mai curios mi se părea însă aerul din casă. Umed și dulce, ca o bobiță de strugure descojită. Aveam impresia că nu îl răsufliu, ci îl ingurgitez, iar după două zile simțeam cum acesta s-a lipit de mine din toate părțile și mi-a tapetat pe dinăuntru toate organele.

Orice sau oricine ar fi fost acel loc – mă prinsese și începuse să mă conserve ca o burtă primitoare de șarpe constrictor.

M-am trezit de la gălăgie, cu o dorință crescândă de a-i sparge fața celui care o producea. Era mama, urcată pe o scară de doi metri și cu un borcan de vopsea verde la gât. Două dintre cele trei obloane din dosul casei erau deja vopsite, iar ea se chinuia să-l deschidă pe al treilea. Acesta se blocase din cauza unei încuietori ruginite, de aici și bombăneala care mă scotea din minți. N-avea rost să o întreb ce face. Dacă acesta nu era un semn de demență, nu știu care ar fi fost.

Am început să o înjur și să strig la ea să coboare naibii de acolo, pentru că va cădea și își va rupe gâtul sau, și mai grav, va sparge geamul și va trebui să-l plătim. Am zgâlțâit scara suficient de tare cât să o sperii. Am blestemat-o, știind că se teme de blesteme mai mult decât de fracturi multiple și de cheltuieli. Mama n-a coborât. S-a ținut de perete ca o gumă de mestecat topită, până când a reușit să deschidă afurisenia de oblon și a terminat tot verdele din borcan.

Când s-a apropiat de mine, ajunseseam cu numărul la treizeci și șapte. Mă calmasem și puteam purta o conversație, dacă aș fi avut cu cine. Mi-a cerut țigara și a tras din ea trei fumuri repezi, ca o fată de 12. Mi-a spus că verdele a fost mereu culoarea ei preferată și că a găsit vopseaua în șopronul din dosul casei. „Du-te, du-te în șopron, Aleksy”, m-a zis ca o maniacă. „Sunt multe lucruri faine acolo”.

I-am spus că ea ar fi trebuit să fie tratată toți acești ani, nu eu, sau cel puțin ar fi trebuit să menționeze undeva cretinii de medici că boala mea este ereditară. Mama a râs prostește, frecându-și mâinile verzi, de parcă tocmai terminase de strangulat o frunză. Ochii ei erau mai colorați ca oricând, sau poate așa păreau din cauza obloanelor.

Ochii mamei mele urâte erau resturile unei mame străine
foarte frumoase

Mă aflam de trei zile într-un sat, dar încă nu văzusem niciun om. Toată ziua dormeam sau fumam, sau mâncam pop-corn, sau o uram pe mama. Între timp Jim și Kalo plecaseră la Amsterdam – în vacanța pe care eu o așteptasem trei ani de zile și pentru care adunasem banii de la toate sărbătorile, plus cei furați de la bunica.

Aveam fiecare destul cât pentru două prostituate bune. Era însă de la sine înțeles că vom încerca să ne culcăm mai întâi pe gratis cu nemțoaicele și olandezele, care oricum fac sex când beau multă bere. Ne-am jurat să nu ne încurcăm cu englezoaicele noastre, care, deși erau mai ușor de convinși, erau mai urâte și puteau să ne și bată.

La un moment dat mă speriasem că nu îmi vor ajunge banii și că voi rata cea mai mare aventură din viața mea din insuficiență de fonduri. Jim a spus însă să nu-mi fac griji, că mă va împrumuta el în caz de nevoie, pentru că îl mulse pe taică-so cu o lună înainte. Acela se încurcase cu psihiatra noastră, iar Jim i-a prins într-o zi ținându-se de mână într-o farmacie. Mi-a căzut fața la povestea asta. Nu puteam să cred că un avocat poate fi atât de cretin. Să ai atâția bani și să te încurci cu psihiatra noastră, căreia îi puteau subsuorile! M-am gândit atunci că poate Jim nu era slab de minte așa, din senin.

După ce am aflat cum stă treaba, eram sigur că pot scoate și eu niste bani din doamna profesoară. Am prins-o într-o zi după ore și i-am spus că o voi pârî directoarei sau – ceea ce ar fi fost și mai rău pentru ea – mamei lui Jim. Ceream puțin, pentru că ne cunoșteam de mult și nici nu eram hapsân. Curva naibii mi-a răspuns însă că asta ar fi chiar în interesul ei – să afle mama lui Jim. M-a numit „jegg retardat” și m-a dat afară.

În fine, să mă duc la Amsterdam, să fac sex cu toate femeile de acolo și să fumez tot ce găsesc – chiar dacă după asta aș fi ajuns sedat pe viață ca Mars, chiar dacă aș fi luat SIDA, chiar dacă m-aș fi înecat sub un pod și aș fi fost găsit plin de viermi abia peste zece ani –, acesta a fost visul meu cel mai mare începând cu 14 ani. Jim și Kalo s-au băgat și ei după ce le-am povestit totul în amănunte, ca la niște copii. Deși erau cei mai buni prieteni ai mei – de fapt singurii pe care i-am avut vreodată –, Jim și Kalo erau niște proști și nu au avut niciodată idei bune ca ale mele.

Vipera de mamă însă m-a dezbatut din drum.

Mai întâi mi-a spus că se sinucide dacă nu merg cu ea. Apoi mi-a promis un laptop, ca să mă pot uita la porno la mine în cameră. „Sinucide-te, mă pot uita și pe telefon”, au fost răspunsurile mele sincere, însă mama a continuat cu asul din mânecă. Cu jumătate de gură mi-a promis că îmi dă mașina și că mă va ajuta să falsific actele, ca să o pot conduce.

Era unul din acele momente în care vrei să crezi, chiar dacă nu crezi. E ca atunci când știi că Moș Crăciun nu există, însă un grăsan cu barbă vine la tine într-o zi și îți aduce un Maserati. Ce faci? Îi spui lui Crăciun să-și bage în fund mașina pentru că nu există? Sau o iei și începi a crede ca un prost?

Cam așa a făcut și mama de ziua ei, când mi-a spus că trebuie doar să vin în Franța și să petrec cu ea o vară, ca mai apoi să pot face tot ce vreau. Am spus „da”, însă nu ca un fraier. Mai întâi am obligat-o să jure pe icoana cea nouă a bunicii, pe care i-am ținut-o în față, ca să privească sfânta drept în ochi. Apoi, după ce m-am mai gândit, am obligat-o să scrie totul de mână și să semneze foaia în două locuri, cu data și anul, ca să fiu sigur că nu-mi trage țepa zicând, spre exemplu, că a avut în vedere alt an. Iar și mai târziu, după ce semnase, iar eu citisem totul de zece ori și părea OK, i-am spus serios că o ucid dacă nu se ține de cuvânt. Spre surprinderea mea, mama a acceptat totul, ceea ce iarăși era suspect, însă n-aveam altă ieșire.

Jim și Kalo mi-au spus că sunt un cretin. Că nu voi putea să conduc o mașină în veci. Că voi rata cea mai tare vacanță din viața mea. Că voi rămâne virgin. Că, fiind virgin, Jude nu se va uita vreodată la mine, chiar și cu zece mașini, chiar și cu o mie. Le-am spus că știu ce fac și că aștept mesaje cu numărul femeilor cu care s-au culcat la Amsterdam.

A fost pentru prima dată în viață când am ales-o pe mama în favoarea altcuiva.

Mă gândesc de multe ori cum ar fi fost viața noastră dacă nu murea Mika. Dacă nu se pierdea în acea iarnă friguroasă pe neprins de veste, așa cum se pierd bomboanele în buzunarele copiilor săraci. Mika era cleiul, păianjenul nostru drag, care ne prinsese pe toți în pânza sa fermecată ca pe niște gâze și ne ținea acolo grămadă. Mika a fost singurul motiv pentru care ne-am simțit niște ani familie și nu ne-am ros beregatele dintr-odată, ca niște câini turbați ce eram.

În acea iarnă eu am iubit-o mai mult decât toți pentru că a început, în sfârșit, să vorbească, iar primul ei cuvânt a fost „Aleș”. Mă urma peste tot ca o gânganie, ținându-se de degetul meu mic și ascunzându-se la spatele meu de câte ori se speria de vreo cioară sau auzea vreun câine. „Mika-rika-pika”, îi spuneam eu serios, iar ea râdea ca un curcubeu gădilat la tălpi, oprindu-se doar când i se termina tot aerul din plămânișorii ei firavi. O lăsam să se tăvălească prin zăpadă în voie, apoi repetam din nou „Rika-pika-mika”, amenințând-o fioros cu degetul arătător. Râsul revenea colorat și vesel, ca un balon de săpun, iar eu aș fi putut să o ascult ore întregi. Și o ascultam.

Aveam pe atunci opt ani, iar ea șase, însă era atât de mică și de zăpăcită, încât mama îi legase mânușile cu un elastic și i le trecuse prin mânecile paltonului. Mika pierdea și strica totul – și-a pierdut chiar și primul dinte căzut. Însă nimeni, niciodată, nu se supăra pe Mika – nici chiar tata. Toate bătaile cuvenite ei, tata le aduna în pumni și în picioare, apoi mi le trăgea mie, când i se părea că sunt prea încet sau că plâng ca o fată.

Mai bine mama ar fi legat-o cu un elastic pe Mika.

Mai bine în locul ei ar fi murit tata.

Dacă moartea ar ține cont de părerea oamenilor, ar muri mult mai multă lume potrivită.

Psihiatra noastră spunea că până la cinci ani copiii nu țin minte nimic. Eu cred însă că ea mânca rahat și că Mika a murit cu multe amintiri – cu cele mai frumoase și adevărate amintiri care au existat vreodată în familia noastră nenorocită.

Sunt sigur că dacă Dumnezeu ar fi avut o fată, era să o cheme Mika.

Îmi este atât de dor de ea, încât îmi vine să-mi scot ochii.

Mika-rika-pika.

Mama m-a trezit devreme și mi-a spus că mergem la piață ca să cumpărăm de mâncare. Aflase de la șoferul pervers că este o piață chiar lângă noi, în fiecare duminică. Mi-a cerut să mă spăl și să mă schimb pentru că puteam. Realizasem că nu văzusem apă de patru zile și că purtam aceleași haine cu urme de furnici.

Ea în schimb avea o altă rochie – albă, care începea sub gât și se termina peste tot. Rochia nu avea nici desene, nici inscripții – o mirare – pentru că mama purtase toată viața doar bluze urâte și neapărat cu inscripții. O priveam cum se mișca prin bucătărie încolo-încăoace ca un metronom sărit de pe fix. Era albă și cilindrică și îmi închipuiam cum rochia ei se preface într-un tub cu căpăcel, în care eu o țin captivă și îi dau drumul doar uneori. Dimineața sau seara, sau la sfârșit de săptămână, sau de Crăciun. Sau – cel mai bine – abia la sfârșit, ca să moară.

Mama-pastă de dinți.

Mama-esofag.

Mama-ascarid.

Mama-cablu.

Mama-cretă.

Mama-os.

Mama-ață.

Mama-cometă.

Mama-lumânare.

Și din nou îmi părea schimbată, totuși nu puteam înțelege ce anume era diferit. Mi-am amintit că avusesem aceeași senzație în urmă cu o săptămână, de ziua ei, și că nici atunci nu prinsesem firul.

Am făcut un efort și am privit-o atent din cap până în picioare. Era tot urâtă, desigur, însă rochia o arăta mai slabă, de parcă cineva îi pompase peste noapte tot aerul din corp. Față ei părea mai trasă, iar ochii mai dilatați. Și nu mai avea mersul cela legănat de pinguinoaică, ci se mișca ușor și rectiliniu, aproape ca un om normal.

Se droga? Era gravidă? Omorâse pe cineva? Mama ascundea ceva de mine și asta mă enerva. Frica mea cea mai mare era că mă mințise cu mașina.

I-am spus să nu se mai foiască atâta, că mă doare capul. Ea a început însă să mă împingă spre baie cântând ca o nebună „We all live in a yellow submarine”. „Grăbește-te, Aleksy”, mi-a șoptit pe limba ei de viperă atotștiutoare. „Dacă te grăbești mai tare, timpul trece mai încet”.

Am simțit în acel moment – dureros și repede – că din cauza acestui alb nu o mai uram atât de mult. Că rochia pe care o purta în acea dimineață o salvase – la fel cum în trecut cârpele albe îi salvau de la moarte pe dezertorii norocoși. Când am ieșit din baie, ud și speriat, pierdusem războiul. Ura mea față de mama, deși nu dispăruse cu totul, se uscaseră și prinsese coajă – așa cum prind coajă toate rănilor peste trei zile la om și doar peste o zi la câine.

Într-un dulap din bucătărie mama găsisese o geantă din papură pe roți și un fel de sac cu toarte gigantice, ambele pline cu excremente de șobolan. Mie mi-a revenit sacul cu toarte gigantice. În aceste două pubele urma să aducem mâncarea acasă, cu condiția ca mai întâi să găsim piața. Eu unul habar n-aveam unde mă aflu, iar mama, din câte o știam, nu și-ar fi găsit nici propria rochie băgată în fund.

Din trei părți casa era înconjurată de parcele de pământ uscat, care semănau cu niște eczeme netratate la timp. În orice direcție am fi luat-o, ar fi însemnat cel puțin o oră de mers pe jos – prin parșivele de furnici și alte insecte –, dacă nu chiar mai mult, pentru că nu cred ca piața se afla exact după orizont. Dacă în general se afla vreo piață și șoferul nu vorbise aiurea, cum suspectam eu. Drum nu se vedea nicăieri. Cum naiba ajunsesem aici?

I-am spus că nu merg. Că nu mă interesează mâncarea ei, piața ei, satul acesta afurisit și că voi sta cu ea exact trei luni cât mi-a cerut, iar după asta aștept mașina sau unul dintre noi va muri. M-a scos afară și a încuiat ușa.

Drum s-a găsit în dosul casei – o cărare subțire ca un fir, exact cât să încapă pe ea un om mijlociu. Trecea mai întâi printr-un lan de porumb, apoi printr-un lan de floarea-soarelui, apoi prin niște flori galbene și urâte, care miroseau a urină, și se termina în curtea unei femei cu mulți iepuri. Casa ei o văzusem atunci în prima zi când ajunsesem.

Iepurii babei erau toți roșcați și grași ca vecinul meu Seun, doar că aveau urechile mai lungi, în formă de frunze lăsate. Erau

și mai simpatici decât Seun. Femeia ne-a zâmbit foarte tare când ne-a văzut. Avea dinții albi, perfecți ca unghiile lui Jude și atât de mulți, încât eram sigur că nu se opresc în gură, ci continuă undeva în josul mațelor ei rablagite. M-am gândit atunci că este rentabil să crești iepuri, dacă baba și-a permis să-și pună dinți care costau cât o motocicletă. Și acum cred la fel – să crești iepuri e rentabil.

Eu aveam pe atunci sârmă ieftină pe fiecare centimetru din gură. Dinții mei nu deveneau mai dreți, în schimb adunau mereu resturi de mâncare, pentru că nu-i spălam niciodată timp de zece minute cu mișcări circulare, cum îmi recomandase dentistul.

După țarcul cu iepuri al babei începea imediat piața, care arăta ca urma unui OZN pe iarbă. Zeci de tarabe pliabile și șubrede erau aranjate în formă de spirală pe o distanță de un kilometru. Tot acest labirint dezgustător începea pe mijloc cu două mese la care se vindea brânză împutită și se termina cu opt mese periferice la care se vindea brânză împutită.

Oamenii grași și rumeni – beți peste unul și urâți toți – se bucurau ca la o mare sărbătoare. Zâmbeau cu capul lăsat pe spate, dându-și bună ziua și pupându-se de cel puțin trei ori pe obraji plesnind de sebum. Bărbați cu femei. Femei cu femei. Bărbați cu bărbați. Bătrâni cu copii. Strângeri de umeri și icnete festive. Simțeam că vreau să lovesc fiecare față care îmi ieșea în cale.

Toți veniseră la piață cu genți enorme din papură pe care le cărau pe umeri sau cu saci pe roți, exact ca ale noastre. Ultimele erau purtate încet și maiestuos, ca niște cărucioare cu copii, și umplute extaziat cu tot felul de porcării. Totuși lumea nu cumpăra dintr-odată, așa ca la magazin. Mai întâi fiecare client cerea să ia proba, deschizând din timp gura ca un pește rămas fără aer, iar vânzătorii se executau solemn, de parcă ar fi împărțit anafură la biserică.

„Probele” circulau ca pe un conveyer și îmi întorceau stomacul pe dos – triunghiuri de brânză mucegăită, fărâme de carne înverzită, segmente de pateuri și măruntaie de animale gelatinoase, hexagoane de pepeni și bostani, rondelle de castraveți și dovleci, tranșe de pește

crud, cârnați în formă de rahat, hălci de pâine cât discurile de la mașină. Mă aflam pe o planetă de resturi.

Mama dispăruse în mulțime și o vedeam licărind prin spirală – albă și micuță ca un colț de eșarfă prins în ușă. Avea o geantă cât un pântec de gravidă, dar continua să cumpere în nebunie. Nu puteam să o strig, nu puteam să o apuc de mână, nu puteam să reiau ziua din locul în care n-aș fi părăsit casa în acea dimineață. Am început să număr. Pe la douăzeci și șapte mi-am amintit de cuvintele psihiatrei: „Când simți că e prea mult, pleacă”.

M-am pornit acasă, „acasă” fiind casa. Am trecut numărând pe lângă femeia cu iepuri grași, prin florile galbene și puturoase, prin lanul de floarea-soarelui și cel de porumb, având o singură dorință: să scap de acolo la timp. Era însă prea târziu. Pietrele din cale se transformau una după alta în mărgele, porumbul se descojea singur și devenea lumânări, iar aerul deja mirosea a tămâie.

Când a murit Aneta – cea cu care a fugit din Zalipie și pe bărbatul căreia l-a iubit toată viața –, bunica a plâns la bucătărie o noapte întreagă. Am lăsat-o cu mama în pace să-și bocească în voie prietena cea mai bună și rivala cea mai acerbă. A doua zi, când a terminat parastasul, bunica a ieșit la lumină ținând cu bastonul ca o iadă și s-a apucat imediat de treabă. L-a sunat pe Miłosz – fiul răposatei – și i-a transmis de la magazin făină, ulei, zahăr, vișine conservate, untură de rață, cartofi, roșii marinate, compot, słodczyce și trei borcane cu frunze de vie. I-a spus lui Miłosz că de pe masa Anetușkăi nu trebuie să lipsească *gołąbki* și *golonka* – pentru că au fost bucatele ei preferate – și că ar fi bine să nu se îmbete nimeni ca porcii, pentru că Aneta nu suferea beției. Apoi i-a strecurat mamei că nu are ce căuta acolo cu tata, dar că mă ia în schimb pe mine, ca să o ajut la biserică. Mama, bucuroasă că va rămâne singură pe o zi, m-a îmbrăcat repede în cămașa cea albă și m-a încheiat până la ultimul nasture, de parcă se temea că voi evada pe la gât.

Bunica, spre surprinderea mea, nu s-a îmbrăcat în negru ca pentru mort, ci și-a pus rochia cea violetă din mătase și mărgelile de cristal. Eu am fost trimis să cumpăr un buchet mare de crizanteme de la capătul străzii, iar când m-am întors, toată casa mirosea a parfum de mimoză. Am apucat-o de un cot, pentru că refuzase să-și ia bastonul, și ne-am pornit amândoi spre stația de autobuz. Pe drum mi-a spus să nu mănânc muci și să plâng cum trebuie, ca să nu o fac de râs la biserică. Am observat de la spate că își prinsese părul în formă de scoică. Mergea dreaptă și nu părea deloc oarbă. Nu o mai văzusem niciodată atât de femeie.

Biserica poloneză era plină de femei cu crizanteme și de bărbați în treninguri. Era tura preotului cel tânăr, care știa cât costă totul mai bine decât cel bătrân. Toți invitații au fost îndemnați să cumpere cel puțin câte două lumânări, să le aprindă și abia după asta a început slujba de pomenire. Bunica s-a așezat pe scaun în primul rând – între Miłosz și soțul Anetei – și a plâns tot timpul. Pe la jumătatea parastasului părea că ea venise la mort cu soțul Anetei și că în sicriu zăcea o femeie fără bărbat. Miłosz o ținea de mână ca pe o mamă, nora Anetei îi vorbea în șoaptă, iar biserica începuse să miroase puternic a mimosă.

Înmormântarea se întindea, iar lumea nu contenea să o vorbească de bine pe defunctă. O nepoată după soră spusese chiar că mătușa ei a fost o femeie extrem de credincioasă, lucru care i-a surprins chiar și pe membrii familiei. Bunica a tăcut discret, dar am văzut cum și-a înclinat capul pe o parte. Așa făcea și când mă întreba dacă eu am furat banii din casă, iar eu spuneam că nu.

După o oră și ceva, toți băieții au fost scoși afară din biserică, pentru că făceau gălăgie. O femeie cu cârjă ne-a împărțit bomboanele trimise de bunica și ne-a spus să nu ieșim în drum, că o să ne rupă gâturile. Am început să alergăm toți prin jurul bisericii – blonzi și grași ca niște gânsaci, țipând prostii în polonă și molfăind bomboane. Bucuria provocată de moartea Anetei era fără margini și transformase ziua ceea de toamnă într-o repetiție de Crăciun.

Nu îmi amintesc cum s-a ajuns unde s-a ajuns. Și nu pentru că au trecut niște ani de atunci. Nu mi-am putut aminti nici mai târziu în acea seară, când bunica plângea alături de polițist și striga la mine să răspund la întrebări sau mă omoară. Știu doar că stăteam culcat pe niște frunze, iar cerul era de culoarea mașinii noastre noi, când un băiat a venit la mine și mi-a spus că eu și Mika nu am fost frați. Că Mika nu era sora mea...

...și imagini rupte din context – fața lui rotundă, dată parcă prin răzătoare, o femeie în pragul bisericii strigându-mi să mă opresc, mama băiatului aplecată peste el și netezindu-l pe păr ca pe un mort, mirosul de tămâie scăpat din biserică și mărgelele de cristal.

Uitasem că ușa era încuiată, iar cheia era la mama în geantă. Am rămas nemișcat în fața casei ca în fața unui câine turbat. Nu mă puteam întoarce după ea, pentru că știam de ce sunt în stare în astfel de momente. Trebuia să ajung înăuntru cu orice preț. Aveam nevoie de o încăpere în care să mă închid cu acea dimineață și să o depășesc.

Am început să caut o intrare ca un hoț – pe la colțurile casei, în jurul ușii, în orice gaură mai mare din pereți. Ar fi fost suficientă o greșală a zidarilor, un rabat al tâmplarilor, ca totul să fi fost altfel. O fisură! M-ar fi ajutat o simplă fisură prin care să mă strecur sau cel puțin să-mi bag în ea degetul și să întorc toată casa pe dos, ca pe o față de plapumă. Regretam că nu m-am născut târnăcop sau rază, sau termită.

Am început să număr cu voce tare, disperat și sărind cifrele, încercând să mă concentrez doar pe acțiunea în sine, așa cum ne învățaseră la școală. Numerele însă nu mă mai ascultau și ieșeau din gura mea câte două, câte trei, câte zece, până când s-au terminat toate și am încetat să mă mai împotrivesc. Ca un vârcolac care întrezărise de după nori marginea lunii, mă resemnasem.

Mărgelele de cristal ale bunicii au apărut una după alta în fața mea și au început să se împletească într-un lanț bizar, al unui ADN fantastic, de parcă chiar atunci, sub ochii mei, se pune baza unei creaturi noi. Globurile lor scânteietoare aveau voci și vorbeau toate odată, producând un sunet atât de străin și, totodată, atât de cunoscut, încât mi se părea că tocmai asistam la scrierea unui cod primar, cu care aș fi putut descifra orice liniște din orice univers.

„Oprește-te, oprește-te” le înțelegeam fără a le auzi și le răspundeam în aceeași limbă, pe care o găsisem în creierul meu dintr-odată – simplu și natural – așa cum pruncii găsesc sfârcul mamei. Aș fi dat orice ca să mor atunci, să mă descompun în milioane de particule și să mă alipesc acelei coloane tremurătoare și infinite, chiar dacă asta ar fi însemnat să mă trezesc parte a unui monstru necunoscut. Vocea bunicii dispăruse însă din senin, așa cum apăruse mai devreme, luând cu sine cea mai frumoasă taină care mi s-a arătat vreodată.

Revenisem la rana mea, care se deschisese și supura. M-am culcat ca un câine pe pragul rece și albăstriu, în timp ce în jurul meu aerul începuse să fiarbă și să zgâlțâie toate obiectele ca pe niște decorații de silicon. Mormanul de pietre de lângă șopron formă o linie dreaptă și lungă și se porni unduindu-se ca un șarpe spre orizontul care clămpănea ca o gură deschisă. Casa mă privea de sus ca o față de om mort, cu obloanele verzi în loc de pleoape.

Voiam să pot muri simplu, comod, repede. Voiam ca moartea să fie în puterea mea, să o pot invoca fără efort și fără cheltuieli în orice secundă. Toate acestea ar fi fost posibile dacă moartea fi fost inventată de cineva cu mai mult discernământ, care n-ar fi protejat-o atât, ci ar fi redus-o la o simplă funcție. Un al treilea ochi, o a treia tâmplă, o inimă pe dreapta, care să deconecteze unilateral trupurile inutile în caz de necesitate.

Imposibilitatea de a muri când aveam absolută nevoie era cea mai mare nedreptate care mi s-a făcut vreodată, iar mie mi s-au făcut multe nedreptăți. Începând cu nașterea mea de către o femeie absolut străină.

În câteva minute cerul se umpluse cu nori negri și scămoși, așa cum se umple o stradă îngustă cu mașini și oameni după un accident de circulație. Ploaia – mărunță și caldă ca loviturile unei fete – cădea fără sens și îmi amintea de Jude. De genele ei roșcate, ca niște cârligele mici de aramă, cu care m-a prins, băgându-mi-le pe sub piele la prima noastră întâlnire.

O fâșie de căldură ca un șarpe oranj mi-a țâșnit din mână și s-a pornit mai departe prin vene crescând și umflându-se. Prima lovitură m-a separat. Durerea m-a tăiat ca pe o rămă și m-a împărțit în două corpuri. A doua lovitură mi-a înroșit degetele, amestecându-mi oasele cu cartilajele și făcându-le să tremure ritmat, ca o drâmbă. A treia lovitură – cea mai conștientă de obicei, dar neașteptată în acea zi – mi-a băgat în carne o unghie, care s-a desfăcut imediat sub piele ca un sâmbure uscat.

Cerul a început să se împăturească de la sine, ca o coală de hârtie, formând milioane de pătrate vii și perfecte. Ploaia nu mai cădea de sus în jos, ci începu să se scurgă în sens invers, cu miile de fire transparente organizate în coloane strălucitoare și zăngănitore. Casa vuia cu obloanele și ușa deschizându-se și închizându-se continuu, iar eu o loveam fără oprire și râdeam privind cum construcția se destramă piatră cu piatră, ca la un sfârșit de lume. Ploua cu pereți, cu resturi de lemn și sticlă, cu bucăți de scară malignă, cu veceuri în formă de libelule și pop-cornul roșu. Toată lumea se fărâmița și doar mâna mea rămânea intactă, ca o armă.

Când m-a găsit mama, totul se terminase. S-a culcat lângă mine pe prag tăcută și udă, ca o fotografie în developare, și a început să mă curețe cu rochia ei albă. M-am lipit de ea ca o rană de un plasture. Am stat amândoi așa – eu plângând, iar ea netezindu-mă pe cap cu mișcări circulare – cum făcea Mika în copilărie.

„Prostule, prostule”, îmi șoptea mama.

„Tu nu știi nimic, tu nu știi nimic”, îi răspundeam eu în limba noastră.

18

Ochii mamei plâneau înăuntru

Trecuse o săptămână de la „întâmplare”, așa cum am numit-o cu mama, atunci când eu m-am oprit din urlat. „Întâmplare” suna mai bine decât „criză” sau „episod”, pentru că presupunea implicarea mai multor factori în ceea ce făcusem, în realitate, de unul singur. Tata spunea mereu că, dacă intri în rahat, trebuie să tragi după tine cât mai multă lume, pentru că așa vei scăpa mai ușor. Tata se pricepea la rahaturi.

Era clar că nu puteam merge la medic, pentru că asta ar fi însemnat mai multe lucruri. În primul rând, un medic ar fi înțeles imediat că nu îmi luasem pastilele de aproape două săptămâni și că eram mai periculos ca o sticlă spartă. În al doilea rând, ar fi văzut că mama nu are niciun control asupra mea, deși asta putea vedea oricine chiar și fără pregătire medicală. Și, în al treilea rând – reieșind din primele două –, un medic m-ar fi izolat și ar fi cerut o evaluare nouă. Iar o evaluare într-o țară străină ar fi fost sfârșitul, pentru că jumătate din actele mele erau false.

Am rămas acasă cu mama, care a început să bage în mine toate pastilele pe care le avea în geantă. Mama își purta pastilele peste tot, chiar și atunci când se ducea să deschidă cuiva ușa. Cele opt pachete de analgezice – pe care ea le stocase pentru vară și pe care eu le-am terminat în trei zile – m-au scăpat de durere suficient de mult ca să vreau să mănânc continuu. Eram ca o gunoiște fără gard.

Vărsam în mine fără întrerupere, uneori chiar și în miez de noapte, în timp ce examinam mutra hidoasă a libelulei-veceu. Mâncam orice – conserve aproape descompuse, pâine uscată, brânză puturoasă, fructe înăcrite, sosuri grețose, siropuri și sucuri

concentrate –, dar mai ales pop-corn făcut de mama din bombelă găsite în găleata roșie. Zilnic devoram câte trei-patru strecurături pline ochi cu cocoșei sărați sau dulci, cu unt sau fără, cu scortisoară sau magiun din ceapă. Aceștia din urmă erau un orgasm.

Mama venea zilnic la mine în cameră și îmi aducea vești despre sat. Începuse să iasă în fiecare dimineață și chiar cunoscuse câțiva oameni. Deși mă prefăceam că nu mă interesează povestirile ei ne-roade, le așteptam. O auzeam urcând încă de când punea piciorul pe prima treaptă a scării, care scârțâia complice, scoțând un sunet mai degrabă de sticlă fărâmițată decât de lemn. Apoi ascultam liniștea de opt secunde, timp în care mama traversa porțiunea sănătoasă a scării și, numărând încă două, o vedeam cum deschide ușa. Compania mamei nici nu mă plictisea, nici nu mă irita – aveam o relație aproape normală, ceea ce în sine era un semnal de alarmă.

Totuși ceea ce m-a încântat cel mai mult în acea săptămână în care am trăit nu doar o vindecare clandestină de mână, ci și prima senzație de fericire pură din viața mea, au fost nu cocoșeii, nu povestirile, ci sedativele mamei. Erau niște pastile albe, opace, cu cinci laturi egale și cu un gust dulce-lăptos, ca bomboanele pe care le aducea uneori tata din Polonia, în vremurile în care încă mai mâncam la aceeași masă. Aveau o denumire lungă, care se termina în „...pam”, dacă te uitați pe eticheta roz, jupuiață pe jumătate de mama în unul din accesele ei de nervi. Și erau divine.

În toți anii care au urmat după acea vară și în care am mers la zeci de psihiatri în zeci de orașe – psihiatri în cabinete cu sonerii din aur și secretare frumoase sau fără sonerii și cu secretare bătrâne, nebune și ele; psihiatri scumpi și aroganți, fără halate, dar cu trabuc; psihiatri cleioși și mincinoși cu camere în veceurile lor prietenoase –, în toți acei ani în care am încercat să scap de nebunia mea, care mai întâi m-a chinuit și m-a acoperit cu toate putreziciunile posibile, iar apoi m-a făcut bogat și dezirabil, nu am întâlnit pastile mai bune ca acelea din vara mamei.

Într-o dimineață, când o așteptam cu gâtul întins de plăcere ca ea să scoată două bucăți din borcănașul de plastic și să mi le întindă în palma făcută căuș, le-am numit „pentagoane”. Mamei i-a plăcut mult. A râs lung și tandru, așa cum am aflat peste ani că râd mamele la glumele prostești ale fiilor lor nemernici, dar iubiți.

Mâna, deși umflată și arătând ca o mânășă de crichet, începea să fie funcțională. Rănile prinseseră coajă și nu mai puteau. Oasele păreau întregi, cartilajele pocneau și se mișcau sub pielea fleșcăntă. Mi-am scos de sub piele unghia fărâmițată cu un foarfece din bucătărie și am ieșit afară.

Pentagoanele își făceau treaba – râdeam mereu, totul mi se părea fascinant și nou. Obiectele, mirosurile, senzațiile – știute, dar în același timp necunoscute și nefolosite vreodată cu adevărat, - dădeau buzna peste mine în cele mai neașteptate momente.

Simțeam pentru prima dată mirare, milă, încântare – stări de care nu mă credeam capabil și care nu mi-au folosit ca și cum îmi erupseseră, în sfârșit, ochii – cei adevărați, cei cruzi și dezveliți, cu retinele pe din afară –, care vedeau mai mult decât se vedea la suprafață, dincolo de piele și oase, mai aprins decât culori și forme, mai departe decât cer și mai adânc decât pământ. Mi se părea straniu că pumnul meu nu se mai strângea. Mi se părea straniu că nu o mai voiam pe mama moartă.

Îmi petreceam tot timpul urmărind insecte împerechindu-se, studiind casa, care era și mai vie, sau scoțând păianjeni din pământ cu pâine rumegată lipită de o ață. Am cules flori. Am cântat. Am clasificat nori și bășini.

Mă culcam pe prag intenționat, ca să o sperii pe mama, care se iveau imediat ca o fantomă, de oriunde. Mă întreba îngrijorată dacă mă simt bine, iar eu râdeam, râdeam, și îi spuneam că într-o zi mă voi sinucide cu siguranță, însă nu azi. Mama mă privea câteva

secunde, ca să se convingă că nu delirez, apoi dispărea din nou în casă – ca într-un tunel care o înghițea imediat fără urmă.

O vedeam pe parcursul zilei ba în ușa, ba într-un geam, ba în câmp printre flori, ca o nălucă ce putea trece prin pereți și ziduri doar cu puterea gândului. Era mereu mișcătoare și diafană, în una din rochiile sale de care nu se mai despărțea, privind un lucru minute în șir, ca actorii din piesele mute. Mama era alta. Din vechea mamă nu rămăsese mai nimic, însă nici eu nu mai știam cine sunt, cine am fost și ce se întâmplă de fapt cu noi. În sinea mea eram sigur că sfârșitul, într-o formă sau alta, este foarte aproape, pentru că atâta bine se dă doar copiilor sau muribunzilor.

Între timp.

Am prins o libelulă și am stat lângă ea toată ziua.

Am numărat boabele de porumb dintr-un rând de porumb.

Am băut apă de ploaie.

Am ajutat un fluture să se nască.

Mama m-a lăsat în pace dispărând și apărând doar mânată de frica unui nou acces. Ne vedeam la masă, de trei ori pe zi, când ea mă hrănea cu tot felul de chestii de care nici nu bănuisem că există. Brânză de măgăriță. Melci. Creieri de bou. Măduvă. Limbi de porci și de vite fierte. Turte cu rinichi și ficați de păsări. Dulcețuri din semințe de cânepă și lichioruri halucinante.

Într-o seară, după ce băusem împreună două sticle de vin, am întrebat-o ce căutam acolo: noi doi, casa, rochiile, toată acea vară nelegitimă? Mama mi-a răspuns că i-au mai rămas patru pentagoane și m-a atins trist pe obraz.

Mă aflu la un festin al diavolului și stăteam în capul mesei.

Erau din nou genunchii. Mici și netezi, înveliți în cea mai fină bucată de piele de pe corp, de parcă anume ei erau începutul întregii sale făpturi și îi ascundeau inima sau un alt organ vital, care o ținea în viață. Genunchii ei strălucitori și cuminți, lângă care căzusem ca un câine de atâtea ori și pe care îi sărutasem în atâtea dimineți, încât uneori mă temeam că se vor sparge în gura mea ca o coajă de ou cald și atunci ea se va scurge crudă, până la ultima picătură, prin rănille făcute de buzele mele. Am întins mâna să o ating, dar visul s-a sfărâmat în mii de bucăți multicolore, și a dispărut ca un freamăt, încă viu și zvârcolitor. Moira.

În acea dimineață, cu paisprezece ani în urmă și duminică, nu am auzit-o pe mama urcând. Scara nu scârțâise ca să mă anunțe de pericol cu opt secunde înainte, iar ușa s-a deschis brusc. Eu mă masturbam cu gândul la Jude și nu am reușit să fac nimic care să arate altceva decât a ceea ce făceam.

Am înjurat-o și am strigat la ea că doar cretinii nu bat, iar ca să mai scad din jenă, am început să-i povestesc despre reacția spontană a nebunilor care pot face lucruri teribile dacă li se impută sentimentul de vină. Se pare că toate cuvintele mele o amuzaseră cumplit și n-a făcut decât să deschidă larg geamul. Zăceam în pat cu mâinile vinovate lipite de trup, ca un sarcofag, și m-am îngrozit când am înțeles că vine spre patul meu.

Trecuseră câteva zile de când nu mai luasem sedative și aș fi putut, la o adică, chiar să o lovesc. În piept sau în umăr, sau în sâni – unde știam că o doare cel mai tare –, pentru că se întâmplase de câteva ori. Chiar dacă nu scosese atunci niciun sunet – ca să nu mă înfurie și mai mult –, știam că suferise. Până și psihiatrii spun că femeile suportă bătăile fiilor mai greu decât pe cele ale soților sau pe cele ale străinilor.

Mama continua să tacă straniu și am încetat să vorbesc și eu. În lipsa sunetelor, gura mea se umplea treptat cu frică – amară și poroasă, ca o ciupercă, – ce a început să crească și să mă invadeze cu rădăcinile ei violete. Se repeta din nou, totul, exact ca atunci la biserică. Doar că afară nu erau copii și bomboane, ci un lan blestemat de floarea-soarelui, ce se porni spre noi șuvoi, plesnind pe rând toate florile ca pe niște ochi de pește.

Tăceam ambii aproape strigând, iar tăcerea noastră era mai grea decât orice zgomot. Știam că orice se va fi întâmplat mai târziu în acea zi și în acea vară, va fi pentru totdeauna.

Hai cu mine, mi-a spus mama, iar cuvintele ei au rămas atârând în aer ca niște picături de ulei într-un pahar cu apă – plutind și ghiontindu-se prin spațiul camerei, cu marginile tremurânde, descompunându-se și înmulțindu-se, formând acea propoziție simplă iar și iar, fără oprire.

*minehaicucuhaiminehaiminecumcucuhaiminehaiminHecumi-
nehaiminecumcucuhaiminehainehHaicucuhaiminecuhaiminehai-
mcuhaiminehaiminecuicucuhaiminecuhaiminehaimcuhaimine-
hainehaicucuhaiminecuhaiminaicucuhaiminecuhaiminhaimine-
haimcuhaHiminminehaiminecumcucuhaiminehaiminecumiHmi-
nehaiminecumcucuhaiminehaimine*

Le văd și acum – când scriu aceste rânduri – roind deasupra mea ca o haită vrăjită și înghesuindu-se să-mi facă loc ca unui vechi prieten, în camera pe care au devorat-o aproape în întregime.

Am urmat-o tăcut, pășind pe urmele ei, spre taina ei. În acea zi mama era albă și lungă ca o umbră de dimineață și avea părul despletit. Îi vedeam, ca orice om care urmează orbește un alt om, doar tălpile și spatele, care se mișcau într-un ritm straniu, ca cel al delfinului pe care l-am văzut odată la un delfinariu, unde mama mă dusesse ca să scap de dorința de a mă sinucide. Rapița mirosea a mir, iar aerul – a nou și a bun, așa cum miroase aerul dintr-o cutie de pantofi pe care ți i-ai dorit tot anul. Uneori mama își întorcea repede capul ca să vadă dacă încă o mai urmam și în acele momente arăta ca o femeie care avea fața la spate și se mișcă în sens opus.

De după al treilea deal răsări soarele. Galben, rotund, inevitabil – ca un bec de spital îndreptat în ochi. Ne-am oprit amândoi în mijlocul cărării și l-am privit lung, ca pentru prima dată, punându-ne repede câte o dorință. Așa ne învățase pe toți trei bunica: atunci când vedem că răsare luna sau soarele, să ne dorim imediat ceva foarte-foarte tare, căci se va îndeplini, se va îndeplini neapărat. Bunica știa totul despre dorințe, așa oarbă și singură cum era.

Când am ajuns în lanul de floarea-soarelui, aveam un vis mare și netrebuincios, care știam că nu se va îndeplini niciodată sub nicio formă, în nicio viață. Mi l-am pus totuși cu ardoare și încredere, pentru că dacă bunica avea dreptate și soarele putea totuși îndeplini dorințe, ar fi fost o porcărie să-i cer o mașină sau o noapte cu Jude.

Mama se opri brusc, iar cu ea mă oprisem și eu, și tot ce era predestinat să ni se întâmple în acea zi. Apoi m-a apucat de

mână și m-a tras după ea în florile mari și triste, care ne priveau cu țestele lor zimțate. Nu mai eram fiu, nici ea mamă. Eram un muritor speriat și o vrăjitoare, care își transporta prada în altă lume. Am făcut ultimul pas, iar timpul s-a închis după noi ca un fermoar invizibil.

24

Ochii mamei erau dorința unei oarbe împlinită de soare

Atunci când îmi amintesc de zilele frumoase din viață, îmi ajung degetele de la mâna cea sănătoasă. Fiecare amintire durează doar o secundă și îmi apare în fața ochilor într-o singură imagine, ca cele captate de retinele morților. Kalo mi-a spus odată că e o prostie această teorie – precum că, înainte de moarte, ochiul ar reține ca o fotografie ultimul lucru văzut –, dar a primit pentru asta un pumn în cap. Mi se pare fascinant să mori cu ochii plini. Mă întreb: care a fost ultimul lucru văzut de bunica?

În fișierul meu cu lucruri rele e mereu împlușeală, pentru că ani la rând viața mea a fost o succesiune de ură și rahat. De aici și imaginile: pumnul lui tata cu inel de aur, Mika dusă pe targă cu mânușile spânzurate de elastic, bunica cu ochelari de cârpă, Ane-ta în sicriu și mâna mea plină de sânge, mama între nuci și mere, cioturile de picioare, Moira ieșind pe ușă cu steaua la gât. Mai sunt și altele – unele imagini se repetă sau se suprapun, pentru că este imposibil să fii mereu original și să suferi inedit, chiar și atunci când ești nebun ca mine.

Amintirile frumoase în schimb, deși puține și pale, ocupă mai mult spațiu decât toate fișierele cu puroaie luate împreună, pentru că o singură imagine frumoasă conține trăiri, mirosuri și amintiri care durează zile întregi. Aceste amintiri sunt cea mai prețioasă parte a mea – perla strălucitoare născută din scoica găunoasă. Mugurul verde din putreziciunea omului care sunt.

De multe ori când mă gândesc la moarte și mă întreb ce se întâmplă cu omul după, pe urmă, la final – amintirile sunt răspunsul meu. Paradisul – pentru mine cel puțin – ar însemna să trăiesc

iar și iar acele câteva zile, ca prima dată. Iar Dumnezeu sau vreun înger mai puțin ocupat să-mi țină fișierele pe *repeat*. Întotdeauna am știut că voi ajunge în rai pentru că cer puțin și nu am nevoie de nimeni ca să mă servească.

Chiar și așa, din toate acele amintiri-nestemate pe care le port cu mine mereu, sperând că într-o zi – după ce voi fi scăpat de ciorna de viață pe care o duc acum – acestea vor deveni din nou realitate, una singură este inima. Una singură are puterea de a dizolva negrul, mușgaiul și disperarea.

Floarea-soarelui.

Mama m-a chemat în lanul de floarea-soarelui să mă anunțe că este pe moarte. „Am cancer, Aleksy, un cancer rău și turbat”, mi-a spus ea și ziua a început să se coaguleze în aceeași secundă.

Zâmbetul ei de tulpini frânte.

Verdele scurs din ochii ei.

Albul ei de nimb rănit.

Iar eu să nu mă tem.

Într-un fel, toate aveau un sens – și boala, și graba, și cancerul ei turbat. N-ar fi putut avea un cancer mai blând chiar dacă și-ar fi dorit, căci toată viața a ales aiurea. Dar nici să trăiască nu mai avea de ce și nici cum, pentru că obosise de nedragoste. „În sfârșit, am și eu ceva al meu, Aleksy, care mă vrea doar pe mine.”

Iar eu să nu mă tem.

Cu alte cuvinte, continuă ea, chiar dacă în acele minute ar fi stat lungită pe un pat de spital – înconjurată de medici deștepți, nu într-un lan cu flori alături de fiul ei nebun –, cancerul ei rău oricum ar fi mâncat-o până la ultima fărâmbă, ar fi supt-o până la ultimul os, doar că mai lent. Iar ea voia o vară. O ultimă vară pe care să o trăiască și ea ca un cancer turbat. O vară în care să moară trăind până la capăt.

Iar eu să nu mă tem.

Urma să fiu bine, chiar mai bine decât înainte, pentru că acum voi fi liber. Voi avea casa și mașina și banii, iar apoi, după ce bunica va muri – iar bunica va muri cu siguranță –, voi avea din nou casa și mașina și banii. Două case. Două mașini. Bani de două ori. „Lucruri cât pentru două vieți, Aleksy! Viață cât pentru doi oameni. Nici chiar Jude nu va rezista la de două ori mai mult. Nici chiar Jude.”

Iar eu să nu mă tem.

Și să nu plâng, și să nu o mint. Nu azi. Nu poate să-ți lipsească ceea ce nu ai avut niciodată. Nu poți să transformi un gol într-un plin, dacă nu crezi. Și chiar dacă crezi, Aleksy, nu toți cei care fac vin din apă sunt Hristoși. Poate dacă am fi trăit altfel. Dacă am fi

încercat mai mult și ne-am fi prefăcut mai tare. Poate dacă am fi știut din timp.

Iar eu să nu mă tem.

Am rămas cu mama culcați în lanul de floarea-soarelui – tăcuți și dureroși, ca niște avortoni de flori. Ne-am întors acasă spre seară, duși de ploaie și uniți prin mâna subțire a mamei, ca printr-un un cordon ombilical netăiat.

Iar eu să nu mă tem.

28

Ochii mamei erau lanuri de tulpini frânte

Taina avortonilor de flori s-a vândut cu un sfert de milion de lire sterline. A fost primul tablou pe care l-am pictat și după care m-am lăsat, oficial, de droguri. Sacha mi-a spus că l-a cumpărat un japonez care și-a pierdut fiica de cancer și care s-a sinucis un an mai târziu. Această informație nici nu mă bucură, nici nu mă întristează. Îmi este indiferent la cine ajung picturile mele și care sunt motivele cumpărătorilor. Îmi este indiferent dacă într-o zi s-ar vinde toate, făcându-mă cel mai bogat pictor în viață, sau ar arde toate până la unul împreună cu mine.

Din lumea pestriță și hulpavă care mă înconjoară – intermediari care câștigă mai mult decât artiștii, directori de galerii prestigioase sau dubioase, critici de artă mai nebuni ca mine, oligarhi ruși și mecenați japonezi, milionari evrei care nu recunosc că sunt nici una, nici alta – doar Sacha are interesul să mă vadă viu. Dacă nu eram eu, ar fi continuat să lucreze și azi ca asistent medical cu un salariu de student. În rest, toată această adunătură de hiene ar fi mai fericită dacă aș muri – preferabil de cancer, ca mama, sau demență –, dublând astfel valoarea picturilor mele și câștigurile lor deja grase și nemeritate.

L-am întrebat într-o zi ce va face când nu voi mai fi sau când nu voi mai picta, iar el mi-a răspuns că ar trăi mai departe exact așa, cât i-ar ajunge banii. Că ar da ultimul cent pe călătorii, pe hoteluri, pe șampanie și caviar, pe fese tari învelite în mătase, sclipind dimineața ca niște curcubeie la balcoanele din Marais, pe cine copioase la Meurice, pe cafele cât degetul aduse de Fran sub podurile Senei, pe parfumuri și eșarfe, pe vinuri bătrâne și iubiri tinere.

Răspunsul lui sincer m-a deprimat. Îl invidiam pe Sacha. Pentru că, spre deosebire de mine, putea să se transforme din fluture în omidă și iar în fluture în aceeași zi. Pentru că putea să cheltuie într-o noapte o avere pe băutură și pe băieți, iar a doua zi să doneze un clopot la biserică, îmbrăcat în alb și cu preotul în dreapta lui. Îl uram pentru că putea să fie de toate, dar rămânea tot el, fără a fi fals și fără a-i îndepărta pe toți cei pe care i-a iubit.

L-am întrebat răutăcios dacă s-ar întoarce la spitalul în care ne-am întâlnit, ca să adune din nou fecale și să mute de pe o parte pe alta bolnavii paralizați, ca aceștia să nu facă răni pe spate și să nu li se impută carnea. S-ar întoarce la iubita lui cea diformă și de formă, la ascunzișul lui de vierme, la viața lui mincinoasă și nefericită din care a ieșit doar datorită mie?

Sacha a spus ca nu știe, dar crede că s-ar întoarce dacă ar fi nevoit, pentru că orice vacanță se termină, orice culoare pălește, iar el a trăit în trei ani mai mult decât s-a gândit vreodată că poate încăpea într-o viață de om. Mai mult decât ar fi crezut că este în stare să simtă.

Și eu – m-a întrebat Sacha –, eu m-aș întoarce la acea vară dacă aș putea?

Trecuseră aproape trei săptămâni de când ajunseserăm în sat. Mama slăbise și arăta ca o limbă de clopot în rochiile devenite largi. Într-o dimineață a apărut la micul dejun tunsă. Se tunsese singură cu foarfecele cu care eu îmi scosesem unghia crăpată de sub piele. Nu am întrebat-o de ce s-a tuns, însă am observat că părul rămas îi acoperea capul mai puțin ca înainte. Părul scurt o prindea bine, i-am spus. Va muri frumoasă, i-am spus.

Era o glumă proastă, dar altele nu aveam. Îmi venea greu să glumesc cu un om cu care nu vorbisem aproape deloc în ultimii opt ani. Un om care m-a împins cu piciorul ca pe un câine, când eram gata să fiu câine doar ca să fiu mângâiat. Mama a râs. Dacă stau să mă gândesc acum, două glume am avut noi doi: cea cu pentagoanele și asta cu părul. Și ea a râs la ambele.

M-a întrebat dacă voiam pop-corn și voiam. Și bere? Și bere. Acestea deveniseră micile noastre dejunuri preferate – nesănătoase, desigur, dar cine avea nevoie de sănătate în cazul nostru? Un trup mâncat de cancer și un creier bolnav. În acea vară ne-am autodistrus mai mult decât în toți anii, totuși niciodată nu am fost mai plini de viață. Mama arăta ca o plantă de cameră care fusese scoasă la balcon. Eu arătam ca un criminal lobotomizat. Eram, în cele din urmă, o familie.

„Aleksy”, începu mama vinovată, cu degetele strânse nervos pe cana cu cafea, „iartă-mă”. În acea dimineață mama semăna cu un păianjen tânăr, care tocmai prinsese în plasă prima sa victimă. Era ca Mika îmbătrânită. Ca bunica tânără. Nu o mai văzusem

niciodată așa, din simplul motiv că niciodată nu fusese așa. Mama mă privea cu dragoste.

Această privire a ei – pe care o așteptasem și o cerșisem toată copilăria și pentru care m-aș fi despărțit benevol de toate economiile mele de băiat strângător – o primeam acum pe gratis. Mama, în sfârșit, mi-o dădea pe tavă, zâmbitoare și bună – așa cum în magazinele mari vânzătoarele frumoase împart produsele expirate oamenilor naivi.

Aș fi vrut să o împing de pe scaun cu piciorul, așa cum m-a împins ea în toate acele șapte luni. Aș fi vrut să-i bag dragostea înapoi în ochi cu pumnii și să-i spun să și-o țină mai departe, poate pentru lumea cealaltă, în care, dacă are noroc, va reuși poate să amăgească pe cineva că poate iubi. Aș fi vrut să scot din ea în acea secundă cu un clește înroșit toate poveștile nepovestite, toate cântecele de leagăn necântate, toate zburliurile de păr care mi se cuveneau, dar pe care le-a ascuns ca o zgârcioabă.

„Mamă, nu trebuie”, i-am răspuns repede și ea s-a oprit. Am terminat de mâncat în tăcere și ne-am despărțit pe toată ziua.

Am urmat totuși sfatul mamei pe care mi l-a dat în ziua în care vopsise obloanele și am intrat în șopron. Nu era nimic deosebit acolo, însă găsisem un hamac. L-am legat de doi pruni din grădină și acela a devenit locul meu preferat. Stăteam întins în el ore întregi nefăcând nimic, în timp ce mama continua să exploreze satul. Îmi plăcea mai ales să mă legăn cu fața în jos – în acele momente mi se părea că pot uni cerul și pământul cu degetele, ca o aripă de pasăre.

Mama se schimbase foarte tare. Fața ei nu mai era rotundă și nu se mai termina în gușă. În jurul gâtului, la coate și sub genunchi îi ieșiseră oasele – mărunte și vizibile – ca niște cusături nereușite. Pielea nu-i mai strălucea întinsă și netedă și începuse să miroase. Primul miros al mamei. Mama mirosea a creioane ieșite din ascuțitoare.

Cea mai mare schimbare se produsese însă nu în înfățișarea ei, ci, se pare, în cap. Mama nu-mi mai părea proastă ca înainte. Știa pe de rost aproape toate insectele și plantele, chiar și unele denumiri în latină. În plus, cum era să aflu ceva mai târziu, vorbea și franceza destul de bine.

Uneori, când nu puteam adormi nopțile, ieșeam amândoi afară și ea îmi descifra toate constelațiile de pe cer. Îmi povestea despre comete și despre fricile oamenilor legate de acestea, despre universuri paralele și timp, care în alte lumi se scurge invers. Mi-a povestit și despre o planetă care a fost descoperită recent și care se aseamăna foarte mult cu Pământul – Kepler, sau așa ceva –, însă cred că pe asta o inventase atunci pe loc, ca să se dea rotundă. „Îți imaginezi, Aleksy, să ne fi născut acolo în loc de aici? Am fi privit toată mizeria

de pe Pământ și am fi răs de toți ținându-ne de burtă cu degetele noastre verzi.” Începusem să cred că cel puțin unul dintre părinții mei nu era complet cretin. Tata credea că Pluton este nume de câine, iar „voluntariat” însemna să te dezbraci de chiloți în stradă.

Într-o zi când s-a întors de la piață, mama a venit lângă mine și s-a cerut în hamac. Spre surprinderea mea, acesta nu s-a rupt sub noi. Am stat ca doi ochi ai aceluiași cap și am urmărit fascinați cum sătenii arau cele trei dealuri din depărtare. Aveau două tractoare noi-nouțe, cu pluguri strălucitoare ca niște lame de ras, în urma cărora pământul rămânea proaspăt și pufos, ca negresele pe care le cocea mama lui Kalo și pe care le mâncam în pauzele de la școală.

Lumea se pregătea pentru toamnă, iar buburuzele zburau în toate părțile cu vești. Așa spunea Mika: „buburuzele zboară doar când au vești”, apoi le pupa pe aripioare și acestea se desprindeau de pe degetelele ei mici, ca de pe niște piste de decolare minuscule. Cât mi-e dor de ea, de Mika-rika-pika mea dragă.

„Și bunicul avea tractor”, mi-a spus mama din hamac veselă, cum nu o mai văzusem, fluturându-și capul ca un copil. „Îl chema Jakub și era roșu, tractorul. Bunica era foarte mândră că s-a măritat cu un tractorist.” A vorbit aproape o oră – frumos ca dintr-o carte –, încât nu am îndrăznit să o întrerup niciodată. Devenisem, în fine, copilul ei, iar ea – mamă. Când a ajuns pe la sfârșitul nunții și la cât de frumoasă era bunica pe vremea ceea, chiar dacă avea tocmai patru surori și nicio rochie nouă, mama a adormit. Iar eu am rămas lângă ea nemișcat, ajungând în scurt timp pistă internațională pentru buburuze.

De ce nu începuse mama să moară mai devreme?

Sacha m-a întrebat astăzi de ce scriu toată ziua ca un stagiar, în loc să pictez. Sacha, pe lângă faptul că e un profitor sincer, se teme că nu voi reuși să termin cele trei tablouri comisionate pentru expoziția din Antwerpen. I-am spus că, dacă se teme, le poate termina el. Oricum nu va vedea nimeni nicio diferență – stilul unui nebun nu diferă prea mult de cel al unui începător.

Sacha m-a privit îngrijorat cu mutra lui de guzgan și mi-a spus că nu este chiar așa. Că pe lume sunt mulți invalizi fără picioare care se droghează și sunt parșivi, însă nu toți reușesc să vândă atât de bine ca mine. L-am trimis să-și caute un fund proaspăt și i-am spus să-mi aducă punga din bucătărie. A ieșit de la mine supărat.

33

Ochii mamei erau poveștile mele nespuse

Am început să merg la piață de unul singur, după ce mama a leșinat într-o duminică în labirint. A adus-o acasă bătrâna cu iepuri - ca pe un covor făcut sul. „De la căldură”, a spus ea ca o expertă, „și pentru că e foarte albă”. I-am mulțumit frumos pentru ajutor, însă drept răspuns baba mi-a pus în brațe un iepure jupuiat, pe care eu l-am cumpărat imediat cu zece euro.

Deși devenise mai frumosă și mai deșteaptă, mama leșina tot mai des și era tot mai slăbită. Când mergea, mâinile i se bălăbăneau pe lângă corp ca cele ale păpușilor din cârpă, iar colțurile gurii i se lăsaseră, făcând-o să semene cu un copil supărat. Totuși era cea mai bună mamă pe care o avusesem în toți anii de până atunci. Dacă știam că asta face boala dintr-un om, era să cer de Crăciun cancer pentru mama, în loc de sex cu Jude. Pe tata nu cred să-l fi schimbat nicio boală.

Pe lângă piață, tot eu făceam și de mâncare, deși e drept că mama continua să presteze toată munca murdară, cum era curățatul cartofilor sau al cepei. Această schimbare de roluri se produsese și în alte domenii. Acum eu eram cel care apărea de niciunde când în casă era prea multă liniște, iar ea râdea și îmi spunea „nu azi, nu azi”. Am decis împreună într-o seara că trebuie să îmi iau zilnic pastilele, pe care le cam ignorasem după episodul cu mâna. Nu ne mai puteam permite încă o criză, cu ea *astfel* în casă. „Și să te speli pe dinți”, a mai spus mama, înainte de a-mi transmite definitiv mandatul de adult.

Când halucinațiile mele dispăruseră cu totul – la început le simțeam lipsa așa cum simți lipsa unui dinte în gură –, iar eu de-

venisem aproape normal, am început să ies și în alte locuri. Venise rândul meu să mă întorc acasă cu istorii inutile din sat, în timp ce mama își petrecea mai toate zilele în hamac.

Satul îmi plăcea pentru că nu interesam pe nimeni, dar nici nu mă simțeam străin. Aveam mereu același drum – la piață după mâncare, la farmacie dacă era cazul, apoi la Spar, după bere. Descoperirea Spar-ului – un magazinaș puțind a înălbitor, destinat englezilor care veneau să-și petreacă vara în sat, – a fost pentru mine ca o zi de naștere.

Pe lângă bere bună, proprietarul avea acolo și cârnăciori adevărați, englezești – nu porcării cu măruntaie de animale ca la piață –, pe care eu îi cumpăram cu o nimica toată când aceștia aproape expirau. În plus, miercuri și sâmbătă la Spar lucra Delphine, vânzătoarea cu cele mai incredibile țâțe pe care le văzusem în viață. Problema era că și Delphine știa ce valoare au țâțele ei, de aceea toți bărbații descopereau mai devreme sau mai târziu că au plătit mai mult decât femeile pentru aceleași produse. Sincer vorbind, n-am înțeles niciodată de ce Delphine a continuat să lucreze acolo. Cu același succes ar fi putut sta în stradă cu o cutie goală și cu un decolteu adânc, iar lumea să îi lase între cinci și douăzeci de cenți pentru plăcere.

Mai era în sat și o biserică, cu un fel de piatră rotunda în curte, lângă care opreau zilnic autobuze întregi de femei îmbrobodite și bărbați în cămăși cu mâneca scurtă, ca să o atingă; o crescătorie de capre demonstrative – care puteau fi pupate, mulse și fotografiate contra unei donații simbolice; un iaz cu pește, în care se putea pescui doar cu autorizație de la Primărie și – între poștă și cimitir – un club de dans pentru babete și moșcălai.

Pe lângă Delphine, mai aflasem câteva nume: pe cel al brutăresei – Odille, al farmacistei – Helene și al bărbatului care vindea brânză de capră, preferata mamei – Gasnuștiucum. Eu îi spuneam doar Gas, apoi coboram vocea, ca să nu se înțeleagă, și mergea de fiecare dată. Gas nu se supăra, important era să cumpăr.

Tehnic vorbind, o mai cunoșteam și pe Varga, despre care am povestit la început, însă pe atunci nu-i știam numele, ci doar pe ea, și oricum Varga nu era din sat, ci venea acolo doar uneori, cu spectacole idioate, cum era „Dihorul și omul cel rău”.

Ieșitul în sat îmi producea o mare plăcere, deși pretindeam opusul. Îmi luam mereu un aer responsabil și mă foiam prin casă vreo zece minute cu geanta pe roți, ca mama să vadă că sunt gata de plecare și să alerge cu lista. Apoi citeam cu voce tare denumirile produselor, scrise execrabil, ca să o conving ca am înțeles totul. Pentru prima dată în viață făceam ceva pentru mama. Acestea erau toate cadourile mele pentru toate zilele ei de naștere nesărbătorite.

După înmormântarea Anetei, bunica nu a vorbit cu mine timp de câteva săptămâni. Faptul că mai nu l-am ucis pe acel copil părea să o deranjeze mult mai puțin decât că am făcut-o de râs la biserică. Dar mai ales bunica nu m-a putut ierta pentru că a trebuit să meargă cu mine la urgență și să stea acolo toată noaptea, în loc să mănânce *golonka* și *gołabki* alături de bărbatul pe care îl voia și care era, în sfârșit, liber. Cât parfum irosit în van pe un coridor mizerabil de spital.

Mama, desigur, a lipsit și în acest moment al vieții mele, fiind de negăsit până a doua zi dimineată, când, în cele din urmă, a ridicat receptorul. Era beată, după o noapte petrecută cu Kasza și câteva sticle de votcă. Venirea ei la spital nu a făcut decât să confirme bănuielile medicilor că bătaia nu fusese întâmplătoare și că eram, ca și ea, psihic instabil. Tata, spre fericirea mea, nu apăruse. A aflat despre toate abia peste o săptămână, când trecuse pe acasă să ia niște bani și când devenise clar că celălalt băiat va rămâne infirm pe viață. A spus atunci doar atât: „mai bine era invers”. Tata.

Mâna mea se mișca din nou și asta era singura veste bună. Vestea proastă era că părinții cretinului care răspândise minciuni despre Mika făcuse o plângere la poliție și la școală. Acum toată lumea din cartier știa că suntem o familie de ucigași. Flegmele și scuipăturile din fața ușii se dublaseră, iar eu fusesem transferat temporar „într-un loc mai potrivit necesităților mele”, de unde n-am ieșit până la aproape 18 ani.

În următorii șapte ani de evaluări, tratamente și limitări de tot felul – care m-au transformat rapid dintr-un copil neiubit într-un adolescent dereglat –, m-am gândit în fiecare zi la ce a spus atunci tata. Și i-am dat dreptate de fiecare dată – „mai bine era invers”.

Într-o seară, înainte de culcare, mama a început din nou cu „Aleksy”, iar eu n-am mai avut puteri să o opresc. M-a rugat să o iert pentru că m-a făcut de rușine atâția ani, pentru că nu m-a iubit și pentru că s-a gândit la Mika moartă mai mult decât la mine viu. Apoi mi-a spus să nu lovesc niciodată o femeie în sâni și să nu port șosete albe, ca tata. Am întrebat-o de ce ea și Mika aveau ochii verzi, iar eu albaștri?

Într-o zi, când adunam de prin casă lucrurile murdare ca să le pun la spălat – acum făceam chiar și asta, lăsându-i mamei doar popcornul și cafeaua –, mi-am găsit telefonul în perechea de șorturi cu care venisem. Era descărcat, iar încărcătorul rămăsese, bineînțeles, la Londra. L-am pus în buzunar, cu gândul să întreb mai târziu la Spar dacă aveau vreun fir de rezervă.

Mă împrietenisem cu proprietarul adevărat al magazinului – Karim –, care se tot vârcolea pe lângă ușă uitându-se în gențile oamenilor și scărpinându-se mereu la boașe. La început îl crezusem paznic, după cum arăta și se comporta. Odată mamei i se făcuse poftă de castraveți murați și eu m-am dus să-l întreb pe francezul în cămașă, care era de fiecare dată amabil și discret, dacă are așa ceva. Acesta însă m-a trimis la Karim, spunând în engleză „he boss”.

Mi-a luat ceva timp ca să îi explic lui Karim în franceză de ce am nevoie, mai ales că nici el nu era tocmai sănătos la cap – eu îi simt de departe pe cei ca mine. Într-un sfârșit, am luat un castravete proaspăt și am arătat cu el la o conservă cu ciuperci, iar Karim a plesnit din palme, semn că a înțeles, și mi-a spus unde să mă duc. Apoi mi-a arătat tot prin semne că, dacă vreau să cumpăr mai mulți cârnăciori expirați, e gata să-mi facă o reducere. Am spus „OK” și m-am cărat de acolo rapid, mai ales că dintr-o parte părea că discutăm despre sex, nu despre cârnați.

Între mine și mama era o armonie greu de explicat. Lipsa halucinațiilor mă făcea să vorbesc mult și să povestesc tot așa, repetând aceleași lucruri iar și iar, ca un copil nu prea deștept. Ea însă nu se mai sătura să mă asculte. Petreceam ore în șir – eu vor-

bind și ea sorbind fiecare cuvânt de parcă am fi fost într-un spital sau într-un cimitir, nu într-o casă de vacanță. Mama ieșea acum și mai rar. Chiar și o plimbare de jumătate de oră o storcea de puteri și o făcea să tremure. Cel mai des mă aștepta la geam, ca o ferigă în ghiveci. O vedeam de departe că m-a observat și că s-a ridicat de pe sofa să-mi țină ușa, care, dacă o lăsa deschisă împreună cu geamul, se putea sparge de la curent.

Odată intrat, mama mă întreba scurt „ce-am mai văzut”, și asta era destul ca să încep a trăncăni, scoțând din geantă borcanele, pachetele, sticlele și cutiile și transmițându-i-le atent ca pe niște bibelouri. Mama tot da din cap și le aranja frumos în frigider sau pe pervaz, sau în panerașele de sub masă, special prevăzute pentru fructe și legume. Eu puneam doar berea pe polița de sus a frigiderului, pentru că mama ajunsese să nu poată ridica nimic mai greu decât un pepene, și acela nu foarte mare.

Telefonul descărcat mă făcuse să realizez că nu vorbisem cu Jim și Kalo de ceva vreme. Probabil că vacanța lor se terminase de mult, deși eram sigur că nu mersese exact cum își doriseră, pentru că nu avea cum o femeie, chiar și foarte beată, să se culce cu Kalo. Jim – mai treacă-meargă, mai ales dacă își luase și chitara. În plus, Jim și-o mai pusese o dată la Crăciun și nu avea coșuri sau sârmă în gură, iar hainele lui erau mereu călcate.

I-am spus mamei că mă duc la Spar să caut un încărcător, iar ea mi-a strigat să merg neapărat și pe la John – proprietarul casei – și să-i plătesc deodată și pe august. Asta m-a enervat la culme și am început să îi explic cu argumente că nu are sens să plătim pentru ceva ce nu știm dacă vom consuma și că mai bine fac două drumuri decât să țin banii în buzunarul altcuiva. Eram abia în a doua zi a lui iulie, iar mama voia să fituiască o sumă enormă, fără a fi sigură dacă va ajunge măcar până săptămâna viitoare.

Ne-am certat foarte tare. Mama se încăpățânase ca un catâr. S-a dus la găleata cu porumb – unde păstram ca într-o bancă sumele mai mari – și a scos șase bancnote. „Aleksy, te rog să plătești și

pentru august”, mi-a spus dintr-odată foarte autoritară și s-a dus afară toată roșie. Abia atunci am văzut că purta ciorapi și tremura de frig, deși afară era caniculă. I-am promis că voi plăti și pentru august, fiind sigur că tocmai pierdusem toți banii.

Karim mă aștepta ca pe ace. „Am o treabă”, mi-a șoptit el de cum m-a văzut intrând pe ușa magazinului. I-am spus că nu am venit după cârnați, că mă grăbesc la o întâlnire, că îmi spune altă dată – dar parcă aș fi vorbit cu pereții. Karim tot plesnea din palme în semn că înțelege, însă era determinat să-mi arate „treaba” cu orice preț. M-a împins cu burtoiul lui păros spre fundul magazinului până când m-a blocat într-un colț. Aș fi putut să-i ard un pumn în nas, însă nu voiam să intru cu el în conflict, mai ales cu atâția bani la mine.

Era o bicicletă. Karim intrase cumva în posesia unei rable și acum căuta cumpărători ca țânțarii sânge. Mai târziu aflasem de la Delphine că băgase așa în sperieți câteva femei venite dimineată după lapte, mânându-le și pe ele în fundul magazinului, însă nimeni nu o voise.

„Speșil for iu, mai frend”, mi-a spus cu un gest teatral, împingând un rând de cutii cu detergenți după care ascunsese bicla hodorogită, de parcă ar fi fost un Maserati. Pentru mine orice se numea mașină trebuia să fie Maserati. Bicicleta era „tre bon” și, ca între prieteni, „doar pentru că sunt eu și pentru că mă respectă”, Karim era gata să mi-o vândă cu 50 sau 35, sau, fie, cu 20 de euro, dacă cumpăram și cârnați. M-am gândit că nu-mi strică o bicicletă și i-am spus simplu „ok”, lăsându-l scârbit și plin de remușcări lângă detergenții împrăștiați, pentru că nu începuse târguiala de la mai mult.

Mai am și azi bicicleta. O păstrez în șopron împreună cu toate lucrurile pe care le-am adunat cu mama în acea vară, mai ales că

Moira leșinase de răs când i-am povestit într-o seară, peste ani, toată povestea cu Karim.

John locuia lângă biserica cu piatră miraculoasă, deși în cazul lui aceasta părea să nu aibă niciun efect. În afară de caracter – pe care l-am cunoscut peste câțiva ani în profunzime – John mai avea și o față dezgustătoare, mâncată de o rozacee în ultimul stadiu. Bănuiala mea era însă că nu lipsa unui miracol îl făcea pe John atât de greșos, cât prezența balercuței cu cidru, ascunsă ingenios după perdeaua din salon. John bea mereu. Însă se pare că atunci când nu era beat – fenomen mai rarism decât o eclipsă de soare –, moșneagul nu era prost deloc. Reușise să cumpere în sat tocmai două case pe care le dădea cu chirie pe vară turiștilor englezi și apoi trăia tot anul din acei bani. Mă mai văzusem cu el o dată împreună cu mama, când ne-am dus să plătim casa pentru iunie. Pe atunci încă *nu știam* și am înjurat-o tot drumul că m-a târât prin soare două ore, ca să fac conversație cu un alcoolic.

Trecuseră douăzeci de minute, iar John nu deschidea. Simțeam cum mă enervez, deși în ultimele săptămâni îmi luasem pastilele în fiecare zi. Eram aproape sigur că zăcea împruțit pe balercă sau dospea pe undeva prin casă. De sunat nu puteam să-l sun, pentru că telefonul era mort, iar să bat la ușă nu puteam din cauza gardului înalt și a turbăciunii de câine, care lătra în curte fără întrerupere. Am înconjurat casa de vreo zece ori, am aruncat în geam cu niște pietriș, am ținut soneria apăsată timp de patruzeci și șase de secunde. Dihorele și javra și nemernicul de John nu ieșea. Ca un ultim protest, am decis să mă piș pe covorașul de la poartă.

„Cretin”, am auzit în urma mea o voce de femeie, când deja urcasem pe bicicletă și eram gata să mă pornesc acasă. Era Moira.

M-am întors cu gura ghem și m-am dus direct în cameră. În ziua ceea a vorbit doar mama. I-a plăcut bicicleta și m-a lăudat că am scos-o ieftin. Mi-a spus în schimb că nu putem mânca cârnații de la Karim, pentru că erau împruțiți cu totul. M-a întrebat dacă vreau bere. S-a lăudat că a înșirat rufele singură. Mi-a povestit că a fost la bătrâna cu iepuri și a aflat că duminică e un târg de vechituri, în locul pieței cu mâncare, și că vrea să mergem. A fiert porumb, pentru că, în sfârșit, s-a copt, iar în șopron a găsit un sac cu potcoave vechi. Sătenii terminaseră de arat toate cele trei dealuri, iar bunica nu se măritase din dragoste, ci pentru că trebuia cineva să-i hrănească pe toți, iar Jakub avea tractor. Și să iau să mănânc și pâine, ca să nu rămână, căci mâine vrea să treacă pe la brutar și la poștă de una singură, pentru că se simțea mai bine. Iar florile celea galbene de lângă lanul de porumb vindeau orice boală din lume – a spus bătrâna cu iepuri.

Sâmbătă nu am scos aproape niciun cuvânt. M-am prefăcut că am treabă cu bicicleta, ca să fiu lăsat în pace, deși în realitate, în timp ce mă holbam la roți, mă gândeam la Moira. Mama, în schimb, nu se putea opri din vorbit, turnând peste mine tot felul de informații false despre tinerețea bunicii, despre ea studentă, dar mai ales despre prima sa dragoste – un polonez care venise în Anglia special pentru ea, dar care a murit la un șantier de construcții. Mama și experiențele ei sexuale erau ultimele lucruri pe care voiam să le aud. M-am deconectat complet la partea cu iubirea și am revenit abia când povestea ajunsese la subsolul în care am trăit cu toții când m-am născut eu și unde – deși am avut doar apă rece timp de doi ani – fusese cea mai fericită.

Mi-a povestit despre cum eram topit după *Ptasie mleczo* – niște bomboane aduse de tata din Polonia aproape prin contrabandă – și cum era să mor odată din cauza lor, pentru că le-am ascuns de Mika în cizme vara și le-am mâncat abia la Crăciun.

Despre cum bunica, care încă nu era oarbă, ne făcea seara *zrazy* și *makowiec* și compot din piersici și se supăra pe mine și pe Mika atunci când îi ceream ketchup, numindu-ne *glupcy*, iar pe mama – *odurzona kobieta*, pentru că băgăm în noi otravă.

Despre Mika cu care ne jucam afară într-o cadă veche de-a pirații și prințesele – eu cu castronul în cap, ea cu o cârpă în loc de trenă – pentru că Mika voia să crească prințesă sau cel puțin să se mărite cu un prinț, ca să nu trebuiască să fie vânzătoare ca mama sau șofer de tir ca tata.

Mama vorbea și vorbea – nici nu bănuisem că știa atâtea cuvinte. Am lăsat-o să scoată din ea totul, să se reverse până la ultima picătură, deși vedeam că inventează lucruri care nu aveau cum să fie adevărate, pentru că la vremea când se întâmplaseră nu mai eram copil și nici nebun și țineam minte. Adică țineam minte că ele pur și simplu nu au existat, că nu s-au produs și că oricât de frumos le-ar fi povestit ea acum, fiind pe moarte, acestea nu erau decât niște miciuni.

Ar fi fost frumos să fi existat. Să fi avut și să fi simțit măcar jumătate din ceea ce îndruga mama în acea sâmbătă din acea vară, însă amintirile, ca și toate lucrurile bune, costă. Iar noi – și ea cu tata, și eu – am fost mereu niște zgârciți și am preferat mereu să băgăm în noi decât într-o amintire.

După-amiază, când a obosit să mai vorbească sau poate a văzut că nu o mai cred, mama s-a apucat să facă tăieței. Găsise în șopron o mașină veche, cu manivelă, care făcea paste în șase rânduri și acum o învârtea ca o nebună. Până în seară umpluse cu aluat toate mesele, scaunele și pervazurile, chiar și fotoliul cel tapițat cu mătase, chiar și sofaua, pe care o acoperise din timp cu niște ziare. Tăieței ieșeau și ieșeau, galbeni și lungi, ca niște fâșii din piele, umplând toată casa cu un miros vag de ou și de crud. Mama îi lua în mâini fericită și îi aranja imediat pe o nouă porțiune liberă, ca pe niște decorații nepământene.

Mi s-a făcut milă de ea cum nu-mi fusese de nimeni niciodată. Poate doar de mine atunci când bunica mă obliga să beau ouă crude, pentru că sunt de leac, iar mie îmi venea să-mi vărs mațele doar la vederea lor.

Îmi era milă de mama nu pentru că era pe moarte și știa asta; nu pentru că se subțiasse cu totul și cântărea acum cât berea pe care o beam singur într-o săptămână; nu pentru că își pierduse aproape tot părul și îi era mereu frig; nu pentru că fugise să moară departe de casă lângă un fiu care până acum o lună ar fi ucis-o fericit cu propria-i mână. Îmi era milă de mama pentru că într-o astfel de zi –

când a ajuns să facă paste și să povestească despre anii ei cei buni, despre tractorul bunicii și *Ptasie mleczko*, despre mine sănătos, despre tata acasă, despre Mika vie – a fost nevoită să mintă.

Seara am mâncat amândoi până era să plesnim. Mama obosise atât de tare, încât nu mai putea șede pe scaun, de aceea am tras împreună masa lângă sofaua pe care ea s-a cuibărit în colț, făcându-și loc printre pastele încă umede.

„Dacă trăia Mika, n-ajungeam aici”, mi-a spus ea mai târziu, când eu mă ridicam deja pe scară ca să mă duc la culcare, iar ea a rămas tristă în colț, ca o lumânare în întuneric.

Când am început să scriu această carte – ideea psihiatrului, care s-a gândit că, dacă voi retrăi acea vară cronologic, voi putea reveni la pictat –, mi-am promis să nu pomenesc despre Moira. Chiar și cea mai scurtă amintire despre ea are pentru mine rezonanța unei bombe atomice: odată lansată, ucide în jurul și înăuntrul meu orice altceva, pentru câteva zile și nopți.

Oare cum se termina totul dacă nu o întâlneam atunci în casa lui John? Dacă nu apărea în prag în acea după-amiază – mată și măslinie, cu părul ei ondulat ca niște pui de șerpi sublimi – și nu m-ar fi strigat. Ce s-ar fi întâmplat dacă reușeam să plec înainte ca ușa să se fi deschis, înainte ca să îmi fi vorbit și să se fi scurs în mine toată într-o secundă, ca un pahar cu apă într-un gât uscat?

M-aș fi întors, probabil, acasă liniștit și același, ca un om care tocmai cumpărase o bicicletă și avea o mamă pe moarte. Aș fi trăit acea zi – mai bine zis, restul ei – calm, sătul și beat, amintindu-mi nimicuri și visând la nimicuri, masturbându-mă trist cu gândul la Jude și la mașinile pe care urma să le moștenesc. Iar vara mea ar fi trecut frumoasă, dar neînduplecată ca o călugăriță, lăsând în urmă câteva firimituri de fericire și luând în schimb o viață aproape nefolosită.

Ar fi fost lipsa Moirei din acea vară un lucru mai simplu sau mai complicat?

Ar fi încetat mama să moară?

Mi-am pus aceste întrebări de mii de ori – până la, dar mai ales după accidentul nostru –, sperând de fiecare dată că răspunsul va veni, în sfârșit, și mă va absolvi. Mi le-am pus singur și nebun,

adunându-mi oasele de prin colțurile camerei cu cuvinte plutitoare; lungit pe paturile tari ale zecilor de psihiatri, care s-au perindat prin creierul meu ca prin holul unui hotel ieftin; în zecile de interviuri și emisiuni despre mine și despre viziunea mea atât de originală asupra vieții.

Încă mi le mai pun și acum, când nu mai aștept și nu mai vreau nimic. Dar înțeleg că nu pot, nu am cum să continui fără ea. Că dacă aș scoate numele și imaginea ei, dacă aș încerca să uit literele care îi formează numele, mirosul și culoarea, viața mea ar semăna cu o haină mâncată de molii.

Piața de vechituri arăta de parcă Dumnezeu s-a împiedicat și și-a răsturnat geanta. Oameni peste lucruri, lucruri peste oameni – vestigii de vieți trecute împletite în rânduri multicolore, ca părul din pozele vechi ale bunicii. Toate acele obiecte pe vremuri trebuincioase, care zăceau acum ca niște măruntaie la marginea drumului, mă deprimeau. Nu am înțeles niciodată farmecul acestor piețe, dar pentru că mama le considera fascinante, am ajuns peste ani să nu scap niciuna și chiar să le caut în toate țările în care m-am aflat.

În acea dimineață m-am dus cu ea nu din interes pentru vechituri – oricum o aveam încă pe Moira plină în ochi – ci de teamă că mama ar putea leșina din nou.

Mama sărea dintr-un loc în altul, ca o veveriță, cumpărând tot felul de fleacuri și îndesându-le extaziată în geanta cu roți, pe care o duceam eu. Șase căni galbene cu floare, un urcior de lut cu mâner din lozie, o veioză în formă de lalea, douăsprezece farfurii adânci, șase pahare pentru votcă, un sipet pentru bijuterii, două rame pentru tablouri. M-am gândit că, pentru un om care se pregătește să moară într-o lună, mama era destul de optimistă, dacă se vedea bând votcă și înrămând tablouri, însă nu am spus nimic.

Am descoperit că acum aveam grijă ce vorbeam cu ea, injuram mai puțin, o ascultam mai mult – lucruri de care nu credeam că sunt capabil în genere, cu atât mai mult în ceea ce o privește. După vreo oră i s-a făcut rău. Eram la doi pași de ea când am văzut-o cum începe a tremura, iar albul din fața ei devine mai întâi gri, apoi transparent, semn că în câteva secunde va cădea secerată. Ținea în mâini o vază de cristal și se întorsese spre mine râzând ca să

mi-o arate – „are porumbei, Aleksy, ca cei de pe patul tău” –, însă reușisem deja să o apuc de un cot și începusem să o târăsc într-o parte, ca să o întind pe iarbă.

Apa cu lamâie, dar și perspectiva achiziționării unor noi gunoaie o ajutaseră să-și revină mai repede decât m-aș fi așteptat. Peste zece minute era din nou vie și curioasă, reluându-și drumul exact de unde îl lăsase: de la vaza de cristal pe care, desigur, o cumpăraseră.

Au urmat un scaun din piele pentru odihnit picioarele, două undițe și o duzină de cârlige, un telefon rusesc vechi, patru flacoane de parfum goale (!), o broșă în formă de șopârlă cu ochi verde, un goblen cu rațe. Geanta creștea și creștea, iar noi nu străbătuserăm nici o treime din piața care se întindea pe o suprafață de aeroport.

Îmi târam picioarele ca o slugă, gândindu-mă la prostia mamei, dar mai ales la ipocrizia oamenilor. De ce să cumperi patru pahare, dacă bei doar din unul? De ce să-ți cioplești opt scaune, dacă mănânci mereu singur la masă? Pentru ce să aduci un lucru în casa ta, să-i promiți o viață, o poveste, iar apoi să îl lași neatins și netrebit zile, ani, decenii? Să-l muți dintr-o cameră în alta, dintr-un gând în altul, să-l învechești și să-l ieftinești fără a te fi bucurat de el, iar la sfârșit să îl împingi în coșul unei muribunde care este o mincinoasă și mai mare decât tine, pentru că știe că moare, dar, iată, face achiziții.

Eram, fără îndoială, de partea lucrurilor, nu a oamenilor din acea piață. Și eu, ca și ele, am fost mereu în plus, niciodată trebuincios, rezultatul trist al unei târguieli de moment și o ciornă îngălbenită a celui care urma să fie, într-o zi, Fiul. Cel normal, apt, vrednic, alb și rumen ca ouăle de Paști. Dar pentru că noul fiu nu venea, iar Mika muri subit, lăsând în urma sa un gol vinovat și spărgându-ne pe toți ca pe un parbriz de mașină, soarta mea rămăsese în aer. Nici iubit, nici dorit, nici de aruncat – un fel de veioză în formă de lalea într-o casă de orbi. O sticlă goală de parfum. O vază de cristal cu porumbei pe masa unei moarte. Dacă ar fi existat piețe de vechituri pentru oameni, mama și cu tata m-ar fi schimbat pe o stropitoare sau pur și simplu m-ar fi lăsat sub o tarabă și ar fi fugit.

Când geanta devenise cât o vacă, iar mama terminase toți banii pe care îi luase cu ea, ne-am pornit spre casă. Eu fierbeam, dar îmi promisesem să nu-i spun nimic din ce ar fi meritat să audă în acea zi. În schimb ea nu se mai oprea din povestit: prosop, mărgele, polonic, Enciclopedia regiunii, o bufniță împăiată, un bolovan de ceară, o pereche de foarfece de tuns oile – o auzeam înșiruiind lucrurile pe care le cumpărase după ce eu încetasem să o mai urmăresc și m-am dus să o aștept sub un copac –, o oglindă în formă de soare, zece discuri de vinil, o machetă de avion, un bol de plastic decorat cu porumb, un ibric...

A doua parte a zilei a constat în despachetarea și înșiruirea „bunătăților” pe podeaua din bucătărie, cu mama cotcodăcind fericită în jurul lor. I-am spus că sunt obosit și că mă duc să mă culc, de fapt sperând să scap de ea până ar fi terminat „aranjatul”. Imaginea Moirei se pierduse undeva printre vechituri. Nici măcar Jude, care apărea imediat ce mă băgam în pat, nu veni. Părăsit de singurele vedenii atrăgătoare din creierul meu putred, am adormit în patul cu porumbei incrustați.

E ciudat cum poți construi o viață nouă din rămășițele altor oameni.

Mama găsisese loc pentru fiecare lucru pe care îl cumpărase de la piața de săptămâna trecută. Mâncam și beam din tacâmuri noi, aveam urcior nou pentru apă, polonic nou, cumpărasem de la Karim o sticlă de votcă, dacă tot aveam șase pahare, însă nu am deschis-o. Veioza în formă de leaie chiar funcționa și lăsa seara urme vagi de floare pe pereții albi. Bufnița împăiată și macheta de avion ajunseseră la mine în cameră, oglinda-soare – pe ușa de la intrare, iar bolovanul de ceară – deși încă nu ne era clar ce putem face cu el – trona în mijlocul mesei.

Mama se simțea bine și își făcuse ceva la păr. Acesta se înfoiase frumos și arăta ca o păpădie. Ieșea mai des și făcea mai multe, deși spre seară nu mai voia nimic și înmărmurea ore întregi în hamac sau, dacă îi era frig, se așeza în colțul ei de pe sofa și își întindea picioarele pe scaunul din piele. Acesta din urmă era considerat „bijuteria” cumpărăturilor ei duminicale, pentru că era frumos, dar mai ales ieftin.

Nu mă despart niciodată de el și îl port cu mine peste tot, ca pe o boală, până azi.

După ce m-a săcâit vreo două zile că nu mi-am cumpărat nimic, dar nimic, și asta doar pentru că sunt încăpățânat, deși ea văzuse atâtea lucruri care știa că-mi plac, i-am povestit toată teoria mea despre vechituri. Și despre cum m-am simțit toată viața, și despre ce părinți de rahat au fost ea și cu tata și continuau să fie, din mo-

ment ce ea încă nu murise, iar tata se plimba pe undeva cu tirul și cu noua lui femeie.

Asta a făcut-o să mă slăbească cu întrebările. Mi-a spus că are nevoie de o plimbare în lanul ei de flori puturoase, dar lecuitoare, și s-a cărat. S-a întors plânsă, dar nu mi-a păsat, pentru că și eu a trebuit să iau o doză dublă de pastile ca să mă liniștesc. Nervii mei însă nu interesau pe nimeni, pentru că nu eu aveam cancer.

Când tata ne-a abandonat definitiv, acasă eram doar eu. Mama și bunica pleaseră de dimineață la magazin să primească marfa și să umfle pe loc prețurile. Bunica spunea că prețurile trebuie stabilite în aceeași zi în care ajunge marfa, pentru că doar atunci – când vezi lucrul pentru prima dată – poți să-ți dai seama cât ar fi dispus un om să plătească pentru el mai târziu. Intuiția bunicii nu a dat greș niciodată, de aceea, dintre toți migranții polonezi din Haringey, noi o duceam cel mai bine. Mai erau în cartier și alte magazinașe – „Kalinka” Kaszei, dugheana unui ucrainean –, însă cel mai mult vindea bunica. „O să scădem salamul la 5, dar o să punem bomboanele cu 7”, o auzeam mereu învățând-o pe mama cum să facă afaceri. „Lasă-i să se bucure că e ieftină carnea și să vezi cum pe loc li se face foame și de dulce, iar acolo pui cât îți trebuie.” Chiar și când începuse să vadă rău de tot, bunica tot lipea cu mâna ei etichetele, apoi o puneă pe mama să i le citească pe toate cu voce tare.

De obicei, după „primirea mărfii”, mama venea acasă noaptea târziu, când eu dormeam deja în fața televizorului sau pe scări. Așteptam cu nerăbdare aceste zile – în primul rând, pentru că rămâneam singur acasă, iar în al doilea, pentru că mama îmi lăsa mereu *kotlety* pe care eu le mâncam toate până la ultima, reci și fără pâine.

Se vede că tata știa exact unde se afla mama în acea zi – probabil că o urmărise dimineața când a ieșit din casă – și, după vreo jumătate de oră, trăsese în fața ușii un microbuz alb și rablagit, din care coborâse cu o femeie. Aceea era blondă și slabă ca o scobitoare și purta o rochie de leopard. Un fel de mama, doar că tânără.

De cum a intrat în casă, tata s-a dus direct la polițele cu conserve, unde într-un sac cu făină mama ținea ascuns grosul banilor. I-a scos pe toți – erau vreo șapte suluri – și a început să înjure în poloneză. Apoi s-a îndreptat spre dulap și a adunat în câteva secunde toate hainele lui de iarnă, câteva cuverturi, niște perne și prosoape, iar la sfârșit a jupuit de pe paltonul mamei gulerul de nurcă pe care i-l cumpăraseră cadou de nuntă. Blondei i s-au aprins ochii. A lăsat imediat din mâini sacul enorm de celofan în care încărcase până atunci toate boarfele și l-a învârtit cochetă pe gât. I-am spus că este al mamei, iar ea s-a uitat la mine și a scos limba ca o proastă. Am văzut că avea cercei.

Tata a mai luat din casă televizorul, lingurile și furculițele de argint, paharele de cristal, un poster înrămat pe care l-a crezut, probabil, de valoare, deși nu era, icoana bunicii și mașina de făcut cafea. Asta din urmă era grea, dar au reușit împreună să o scoată pe scări. Eu le-am ținut ușa.

Când am crezut că terminaseră, femeia a arătat spre covorul de jos, spunându-i lui tata în polonă că ar trebui să-l ia și pe acela, pentru că îi plac florile. Era însă prea multă vânzoleală – ar fi trebuit să ridice patul și masa și fotoliile, așa că l-au lăsat. „Cretinule”, mi-a spus tata la plecare scuipând în direcția mea și trântind ușa. L-am văzut din nou abia peste opt ani.

A doua zi bunica a spus că îi pare rău doar de icoană, iar mama i-a răspuns că îi cumpără ea alta, numai să nu bocească.

„Bine că am scăpat cu bine”, au spus amândouă.

Mama știa de cancer din primăvară și eram deja în iulie. Medicii i-au promis între trei și cinci luni și au obligat-o să semneze o hârtie în care refuza tratamentul. Mama n-a semnat, dar a ieșit pe ușă cu o idee fixă – să moară în Franța, care era cea mai frumoasă țară de pe glob. Rămânea doar să mă convingă pe mine să vin cu ea, dar partea aceasta o știți deja.

Viața ei se mutase în întregime în camera de zi. Acum nu mai mânca pe scaun, ci pe sofa – sprijinită de perne din toate părțile. Tot acolo citea sau făcea alte lucruri. Continua să curețe cartofi și ceapă, uneori mere, dezghioca păstăi și, în paralel, mă pisa cu tot felul de întrebări neroade.

Cel mai des însă, mama mă învăța ce să fac cu viața mea *după*.

Într-o seară, când eu mă apucasem să prăjesc cartofi, iar ea freca un fir de mentă din grădină și își mirosea mâinile și mi le băga și mie sub nas tot zicându-mi „simți, simți, Aleksy?”, am întrebat-o de ce a purtat toți acești ani coada ceea idioată de sirenă și de ce nu s-a tuns așa ca acum.

Mama a vorbit o oră. Pe scurt răspunsul ei a fost că o decizie proastă rezultă dintr-o altă decizie proastă. O haină urâtă și ieftină atrage după sine o altă haină urâtă și ieftină. O palmă iertată va fi urmată neapărat și de un pumn, iar o minciună crezută se va transforma într-un cimitir de adevăruri. Coada ei de sirenă – care, de altfel, știa că ne enervează pe toți – era o completare a vieții ei triste și fără sens. Însă, dacă ar fi schimbat-o doar pe ea, *restul* ar fi fost și mai evident.

Așa s-a pomenit în mijlocul unei vieți străine, pe care o trăia ca pe una proprie din lipsă de altă, iar când a murit Mika, iar eu am devenit cum am devenit, schimbarea de care avea nevoie nu mai avea cum să se producă, pentru că deja se produsese alta – una hidoasă, pe care nici măcar nu o luase în calcul.

„La moarte te gândești doar când mori, Aleksy, abia când mori, și este o prostie, o mare prostie. Pentru că moartea este cel mai probabil lucru care i se întâmplă unui om în locul tuturor visurilor. De fapt, singurul care i se va întâmpla cu siguranță. De aceea, Aleksy, să nu faci niciodată lucrurile aiurea, cu gândul că mai ai timp să le îndrepti, pentru că nu vei avea. Timpul care va veni îl vei cheltui doar pentru a face și mai multe lucruri aiurea și pentru a muri și mai repede.”

Mama a avut dreptate în acea seară și în altele câteva care au urmat. Dar rolul de filosof nu o prindea deloc, nici chiar pe moarte, mai ales că a fost mereu o fică, o soție și o mamă de mâna a doua. Era însă o modalitate de a ne umple serile. Bineînțeles că nu am urmat niciunul dintre sfaturile ei apocaliptice, deși acum văd că unele ar fi putut într-adevăr să mă scape de niște cucuie. Regretele însă nu sunt pentru mine și sunt atâtea alte lucruri pe care le regret cu adevărat, încât pe lângă acestea povețele mamei sunt ca și instrucțiunile de pe mâncarea congelată.

Aș vrea să văd măcar un tânăr care ar fi încetat să facă lucrurile aiurea, doar pentru că așa i-a spus maică-sa. Să spună, „da, ce-ar fi să mă opresc și să fac exact cum a spus mama, pentru că ea moare și știe”. Probabil că sunt și din aceștia, dar cu siguranță sunt niște tineri bătrâni foarte și foarte nefericiți.

Cât despre mine, în toți anii de după mama – și în cei mai răi, dar și în cei pe care alții i-au considerat extraordinari – am continuat să fac lucrurile aiurea. Nu m-am oprit nici chiar atunci când mi-a fost clar că am întârziat și că din acel moment niciun timp din lume nu va mai fi suficient pentru a îndrepta ceva.

Dintre noi trei – și asta a fost o surpriză chiar mai mare decât cariera mea de pictor –, doar tata a reușit să îndrepte cumva lucrurile și să fie fericit în viață. După ce a fugit în acea zi cu toate obiectele scumpe din casă, noi doi ne-am mai văzut de trei ori.

Prima dată la înmormântarea bunicii, când m-a chemat afară din biserică și m-a lovit în nas pentru că nu l-am chemat la înmormântarea mamei. Venise fără poloneză, beat și în sandale, iar când lumea a început a arunca cu țărână peste sicriu, tata a început a striga „hoașca naibii, hoășca naibii, hoaaaașca naibii!”. Apoi a trecut pe la fiecare invitat în parte, explicându-i cum i-a distrus baba viața și că ar fi trebuit să îi lase măcar mașina, la câte făcuse pentru ea, dar Dumnezeu e mare și vede. Ne-am despărțit fără ca să vorbim – eu plin de sânge, iar el plângând ca un copil pe un mormânt străin, cu preotul mângâindu-l pe creștet.

A doua oară ne-am întâlnit, dacă se poate spune așa, după accidentul meu și al Moirei. Fiind singura mea rudă de sânge în viață, poliția l-a sunat pe el și l-a chemat ca să semneze hârtiile și restul. M-a surprins atunci că a venit și că a rămas la spital tocmai o noapte, stând țeapăn pe un scaun lângă mine și șoptind din când în când „Aleksy, Aleksy”. Nu știu dacă a plâns sau nu, pentru că nu am întors spre el capul niciodată și nici nu am făcut vreun alt semn care să îi fi arătat că îmi pasă. Când mi-am revenit, iar medicul m-a întrebat unde voi merge acum și dacă e cazul să îl sune pe tata, i-am răspuns că eu nu am tată, iar acel bărbat care a stat la capul meu o noapte este un donator de spermă care vrea banii mei. Am ieșit din spital singur – fără picioare, fără rude și fără Moira, de parcă

absolvisem școala a doua oară, iar la poartă mă aștepta din nou mama pe care o uram.

A treia noastră întâlnire cu tata s-a produs la primul meu vernisaj. Nu știu de unde aflase, pentru că el citea ziarele doar când își căuta de lucru, dar a venit. Sacha s-a apropiat de mine cu o față de parcă cineva îi bagase în fund un țurture și mi-a spus că un individ dubios pretinde că este tatăl meu și dorește să mă vadă. I-am răspuns că din descriere pare să fie el și să decidă singur dacă îl lasă sau nu să intre. Tata venise cu doi băieți blonzi și grași, care îi semănau leit. Toți trei erau tunși chilug și purtau șosete albe. Mi-a zâmbit din sală toată seara, vădit stânjenit, potrivindu-și cravata scurtă și ținându-și fiii, care stăteau lipiți ca doi siamezi. Avea un buchet enorm de trandafiri albi, hidoși și, pesemne, scumpi, pe care îl muta dintr-o mână în alta la fiecare cinci minute. Părea treaz, totuși niciunul dintre chelneri nu-i propusese șampanie ca altor invitați, urmând, probabil, vreo directivă de-a lui Sacha. Nu m-am apropiat de ei nici imediat după expoziție, nici după interviurile pentru presă, nici chiar după ce le-am mulțumit chelnerilor pentru servicii. Am plecat pe ușa din spate fără vreo explicație, lăsându-i pe toți trei să mă aștepte într-un colț, ca niște proști care au scăpat trenul.

Trecuseră aproape două săptămâni de când o văzusem pe Moira pentru prima dată. Între timp aflasem de la Karim că era nepoata lui John și că trăia la el pe vară, ca să îl ajute cu chiriașii. În opinia lui Karim, fata era cu defecte și nici nu aveai la ce te uita, însă nu era lipsită total de interes, dacă luam în calcul perspectivele. La cuvântul „perspective” Karim își plesni palmele de câteva ori și trase imediat cu ochiul la coșul meu ca să vadă ce am cumpărat. După afacerea cu bicicleta – care l-a întristat profund –, mă simțeam cumva obligat să trec pe la magazinul lui mai des.

Tot Karim mi-a spus că Moira venea la Spar în fiecare marți și vineri, ca să cumpere lapte și biscuiți. Biscuiții erau dintre cei mai ieftini, cu margarină, iar laptele degresat – ceea ce lui Karim îi spunea multe despre familia ei. „Și toate astea de la niște oameni care au trei case și cu siguranță mai multe milioane în Elveția, căci acolo nu te controlează nimeni cu taxele să te nenorocească așa ca aici.” Fără îndoială, Karim era un mare idiot, însă, după cum au arătat timpul și întâmplările care au urmat în acea vară, un idiot cu inimă.

Vinerea următoare i-am spus mamei că mă duc să mă plimb cu bicicleta. Făceam asta aproape zilnic – dimineața sau seara – alegând șoseaua cu maci sau drumurile întortocheate din sat, pe care mă cunoșteau toate găștele și toți câinii. Adevărul era că voiam să încerc să o prind pe Moira la Spar. Simțeam că înnebunesc dacă nu o văd încă o dată.

M-am oprit pe scările poștei, de unde magazinul se vedea ca în palmă și unde puteam să stau arătând mai puțin cretin. Poșta fojgia de lume și asta mă obliga să mă mut mereu ca să fac drum

vreunui moșcălău sau vreunei gravide. O femeie mi-a lăsat în grijă jigodia ei de câine, cât ea a cumpărat timbre pentru scrisori, iar o babetă m-a rugat să păzesc o cutie cu boboci și curci. Se pare că era din nou un festival pentru agricultori în spatele Primăriei. Astăzi, când am ajuns să iubesc satul francez mai mult decât orice alt loc din lume, toate aceste festivaluri și piețe au devenit parte din mine. Nu-mi scapă nicio sărbătoare, indiferent dacă mă întorc acasă cu o mână de roșii sau cu o geantă plină cu lână de oaie. Pe atunci însă înțelegeam cu greu cum niște oameni în toate mințile pot organiza în mod serios „Sărbătoarea păstârnacului”, „Nebunia produselor din mazăre” sau „Concursul regional pentru cel mai bun ardei”.

Chiar și cu agitația de la poștă, mă simțeam excelent. Luasem de dimineața o doză dublă de pastile, ca să fiu sigur că nu mă enervează nimic și mă spălasem pe dinți timp de zece minute cu mișcări circulare, ca să scot de printre sârme toate resturile de mâncare. Moira nu se vedea nicăieri. Începeam să cred că idiotul de Karim mințise, ceea ce nu ar fi fost nici prima dată, nici ieșit din comun.

Între timp pe mine mă mâncau într-un loc faptele bune: ajutasem un tânăr în scaun cu roțile să urce panta, împinsesem o mașină care se oprise în drum, supravegheasem un cărucior cu copil la ușa farmaciei și ținusem scara unui bărbat care încleia afișe pe copaci. M-am gândit la un moment dat că am scăpat-o. Că Moira venise totuși după lapte și biscuiți, dar pentru că eu mă plimbasesm toată dimineața încolo-încăce, pur și simplu nu o văzusem.

Gândul acesta m-a enervat cumplit și m-am așezat sub un copac ca să număr. Pe la douăzeci, nepoata brutarului de peste drum veni și îmi aduse doi croasanți „de la bunica, pentru că ajuți lumea”. Era o fetiță albă și grăsuțică, care își îndesa pumnișorii mici în gură de câte ori râdea, transformându-se pe loc într-o gogoasă. I-am mulțumit și am râs împreună cu ea, apoi i-am făcut din mână și lui Odille, care tocmai aranja în vitrină torturi și prăjituri proaspete pentru weekend.

Croasanții și pâinea lui Odille erau cele mai bune copturi din câte mâncasem până atunci și rămân a fi cele mai bune și până azi – când Odille și soțul ei au îmbătrânit cu totul, iar brutăria a trecut la fîca lor. Gogoașa a crescut și ea. Acum este înaltă și măritată – dar tot zâmbește întruna cu mâinile la gură.

Se făcuse amiază. Clopotul de la biserică bătuse în trei note, atrăgând după sine închiderea mai multor prăvălii și dughene, a frizeriei și a magazinului pentru pescari. Doar farmacistul – deși scosese pe ușă, la fel ca și alți vânzători, anunțul cu pauza de masă – lăsase totuși o ferestruică deschisă pentru urgențe. Preotul ieși din biserică, își făcu cruce și se pierdu imediat în grădină, unde toată vara mânca la o masă din lemn. Blanche, femeia cu psoriazis care avea grijă de caruselul din sat, se întinsese pe spatele hipopotamului și rodea, ca de obicei, untul de pe pâine. Copiii sătenilor o așteptau cuminți după gratii ca să termine și să pună în funcțiune caruselul la revizia tehnică, când ei nu trebuiau să plătească pentru bilet.

Karim își plesnea palmele la ușa magazinului – singurul care nu se închidea niciodată pentru pauza de masă – în timp ce Delphine și bărbatul în cămașă mâncau pe iarbă niște tartine, probabil expirate. De acolo, de pe scările poștei, mi se părea că știu toată lumea din sat, iar dacă mă prefăceam suficient de tare, așa cum faci când îți dorești ceva cu adevărat, mă vedeam chiar prietenul lor.

Realitatea însă era alta. Moira nu venise și era puțin probabil că va veni tocmai atunci. Nu știu ce fusese în capul meu să cred că mă pot apropia de ea așa, din senin, după ce la ultima noastră întâlnire mă comportasem ca un bou. În plus, era timpul să mă întorc acasă, oricum stătusem prea mult. Mama cred că își făcea griji sau poate chiar avea nevoie de ajutor.

În spatele meu se deschise ușa și o femeie ieși din poștă ducând o pungă cu piersici. Se uită lung la mine și mă întrebă dacă am ceva de trimis, crezând că am întârziat. Am dat din cap că nu și i-am răspuns în engleză că doar stăteam așa. A dat și ea din cap, mi-a dat o piersică și s-a pornit. S-a întors însă peste câteva secunde și

mi-a spus repede, ca o profesoară, să am grijă, căci de luni ea are concediu și că va trebui să merg tocmai în celălalt capăt al satului ca să trimit o scrisoare, pentru că poșta asta nu funcționează în august. Văzând că o privesc ca un bleg, mi-a arătat cu degetul un anunț pe ușă, care spunea exact același lucru, doar că în engleză, pentru turiști.

În anunț scria că eram un prost și că îmi pierdeam vremea pe prostii. Trebuia să fiu – și eram desigur – un nebun patologic ca să cred ca fata asta se va uita vreodată la mine. Sau o altă fată, dacă tot veni vorba. Sau oricine. Eram un nimic, iar viața mea era o adunătură de nimicuri. Trăiam ca un nimic și visam ca un nimic. În urma mea, în loc de urme, rămâneau doar adâncituri mici pline cu nimic, iar lumea nici măcar nu observa aceste urme ale mele, pentru că nu poți observa ceea ce nu se vede.

Am urcat pe bicicletă și m-am pornit grăbit acasă prin satul aproape gol, cu oameni mâncând, adormindu-și copiii sau făcând dragoste; oameni gândindu-se la mâine, la vacanță, la anul; oameni printre care s-a întâmplat să mă aflu și să îmi placă, dar cu care nu aveam nimic în comun și pentru care eram doar un turist rătăcit în vara lor.

Macii de pe marginea șoselei – roșii și mulți – se transformaseră din cauza vitezei în două linii neîntrerupte, ca două dăre de sânge. Le-am urmat plângând și învârtind pedalele bicicletei ca un scăpat, dorindu-mi un singur lucru: să o găsesc pe mama vie.

August era luna în care mama trebuia să moară.

Ploua de trei zile fără întrerupere. Apa spălase orice urmă de culoare și de lumină. Lanul de floarea-soarelui se scuturase și arăta acum ca o față frumoasă distrusă de acnee. Mii de circumferințe negre, ca niște cratere, se înălțau trist pe tulpinile gălbejite și jupuite de vii. Simțeam aproape fizic lipsa petalelor galbene, a macilor roșii, a prunelor violete – toate doborâte nemilos la pământ – și a lui Jude.

Jude revenise și se lăfăia din nou în visele mele. Mă simțeam vinovat că în săptămânile care trecuseră o înșelasem atât de ușor cu o himeră. Am chemat-o sfios – o singură dată –, iar ea a venit fără reproșuri, ca o amantă bătrână.

Chipul Moirei pe care l-am purtat incrustat în ochi ca pe o hologramă își pierdea încet-încet conturul, reducându-se la părul ei negru și fremătător, care însă – lipsit de restul trăsăturilor – nu reușea să mă țină îndrăgostit. I-am împăturit imaginea ca pe o baptistă și am împins-o într-un sertar, alături de alte lucruri frumoase, dar inutile din acea vară.

După ce mă întorsesem vineri de la poștă – plâns și speriat –, mama începuse să-și facă din nou griji pentru mine. Mă urmărea peste tot cu privirea ei ca niște radiații. Se temea că halucinațiile mele reveniseră, pentru că nu îmi iau pastilele, și venea lângă mine în fiecare dimineață și seară, ca să se convingă că le iau. Alte bănuieli nu avea.

Ea, la rândul său, începuse să ia morfină. Aflasem despre asta abia spre sfârșit, când i-am găsit medicamentele ascunse în cutia cu absorbante. Îmi amintesc că voisem odată să o întreb de ce are nevoie de absorbante zilnic, dar m-am gândit că nu se va simți în apele ei.

Am decis că e ceva legat de boală, că bolnavii de cancer pierd mai mult sânge sau așa ceva. Dacă aş fi ştiut atunci cum se chinuie. Nu vreau să mă gândesc prin ce dureri a trecut, deşi peste trei ani am luat şi eu morfină cât un cal, ca să uit de Moira, şi tot nu m-a ajutat.

Ploaia ne ţinea în casă ostatici. Nu ieşisem deloc în sat şi trăiam din pastele mamei şi mazăre conservată. Oricum, ea aproape că nu mai mânca, iar mie nu-mi păsa ce bag în mine. Pentru că ne aflam într-o vale, casa ajunsese să fie înconjurată de apă din toate părţile, ca o insulă. „Dacă voi muri azi, mă voi gândi că sunt la Veneţia”, râse ea într-o seară, lungindu-şi picioarele pe scaunul din piele.

Urmă o poveste lungă şi, bănuiesc, parţial inventată despre luna lor de miere cu tata. Pe scurt: mama voia la Veneţia, iar tata a dus-o în Klaipeda – un port din Lituania, unde el avea un văr hamal – şi au descărcat timp de patru săptămâni saci de pe un vapor. După o lună, când revenise la Londra şi era decisă să-l părăsească, mama a aflat că e gravidă cu mine. Avortul ar fi fost singura soluţie rezonabilă, însă bunica şi-a făcut cruce şi i-a spus că familiile cu copii primesc indemnizaţii. Nu că mi-aş fi făcut vreodată iluzii referitoare la apariţia mea pe lume, însă această istorie a mamei era ultimul lucru pe care aş fi vrut să-l aud vreodată.

Ne pierdeam timpul jucând cărţi sau scrabble, iar mama mă bătea de fiecare dată. Pentru că afară se răcise brusc – nu ca iarna, desigur, însă suficient de mult pentru mama –, am aprins focul în şemineu. Şopronul era plin cu lemne, destinate turiştilor ce veneau acolo să sărbătorească Craciunul. Mamei i-a plăcut atât de mult ideea de a avea un foc în mijlocul verii, încât într-o seară mi-a cântat toate colindele pe care le ştia în polonă. Apoi mi-a spus că vrea să facă o baie fierbinte cu multă spumă, aşa cum obişnuia în fiecare an în seara de Revelion.

Am umplut cada şi am ajutat-o să se dezbrace timp de jumătate de oră. I-am descheiat toţi nasturii de la bluză. I-am tras colanţii. I-am dezlipit de pe corp cele două bluze de bumbac. Am ajutat-o la spate cu sutienul. Am lăsat-o doar în chiloţi, pe care urma să şi-i

scoată singură. Mama arăta ca un săculeț cu oase. M-am speriat când am văzut-o și i-am spus că nu o pot lăsa să urce în cadă de una singură. Am luat-o în brațe și am lansat-o treptat pe apă ca pe o corăbioară de hârtie. Am închis ușa și m-am dus să spăl vasele.

Ochii mamei erau geamurile unui submarin de smarald

Am găsit-o plutind în cada de cupru – albă și ușoară, cu părul acoperindu-i fața ca niște alge transparente. Ochii ei verzi, larg deschiși, străluceau în apă ca două cioburi de smarald. La ei m-am întins în primul rând ca să îi salvez, de parcă ar fi fost cheia către o lume fermecată, pe care voiam să o renasc. Restul trupului a urmat docil și moale, ca o cămașă de lună.

Am întins-o pe podea, strigând la ea să nu moară. Să nu îndrăznească să moară. Să nu moară înainte de vreme ca o trădătoare, pentru că vara nu se sfârșise și că afară doar ploua, nu era toamnă. Să nu moară din alte motive, dând totul peste cap. Să se țină de cuvânt măcar o dată în viață și să moară așa cum ne-am înțeles – nu de înec în cadă, ca o fată fără minte. Să nu moară acum. Să nu moară așa. Să nu moară, dacă poate. Nu imediat.

Mama tăcea cu ochii larg deschiși, goală și fără suflare. Am scuturat-o timp de câteva minute, făcându-i sânii să zboare în toate părțile, iar părul să se elibereze de apă și să redevină puf de pădăie. Am rămas nemișcați – eu strigând și ea îmbibând cuvintele – până când toată apa de pe noi s-a scurs pe podea și ne-a înconjurat cu un cerc ud, ca o vrajă. Plânsesem așa doar la moartea Mikăi, însă atunci tata nu m-a lăsat să strig sau să alerg după ea, pentru că bărbații nu plâng și nu aleargă după femei.

Când mama și-a revenit și a început să fosăie din nou la pieptul meu, ca un sugar, o iertasem. I-am tras un pumn în piept de ciudă și am învelit-o cu un prosop ca să nu răcească.

Mama a fost prima femeie goală pe care am ținut-o în brațe.

A doua zi ploaia s-a oprit și apa s-a retras. Mama era vie, dar avea nevoie de un medic. Mi-a jurat că nu a vrut să se sinucidă și că doar i se făcuse rău de la apa fierbinte. „Te rog să mă crezi, Aleksy, de ce aș muri tocmai acum?” Mi-am suflecat pantalonii ca să pot ieși din casă, am urcat pe bicicletă și m-am pornit în sat după ajutor.

Drumurile erau goale, grădinile erau goale, curțile erau goale. Erau pline doar geamurile caselor care, privite din afară, păreau niște tablouri mișcătoare. Piatra rotundă a bisericii zăcea în mijlocul unei băltoace, ca o chelie de bătrân. Era închisă până și fereștră pentru urgențe de la farmacie. Nu știam ce să fac. Nu știam unde să găsesc un medic, nu știam unde să sun, nici măcar nu aveam telefon, pentru că nici nu mai vorbisem de încărcător. M-am așezat din nou pe treptele poștei și am început să număr.

„Mai frend, mai frend”, am auzit în urma mea o voce cunoscută.

Nici dacă m-ar fi strigat însuși Dumnezeu, nu m-aș fi bucurat atât de tare.

Am ajuns cu medicul abia spre seară. Era un marocan bătrân pe care Karim îl cunoștea bine și pe care am mers să-l luăm cu mașina dintr-un orașel aflat la cincizeci de kilometri. Când i-am spus lui Karim că mama e pe moarte și că am lăsat-o acasă pe sofa învelită cu câteva pături, el nu a scos niciun cuvânt. S-a dus tăcut în dosul magazinului, de unde a ieșit peste câteva secunde cu o mașină mică și mi-a făcut din cap să urc.

După ce marocanul a examinat-o pe mama și i-a dat un fel de praf, ca s-o rehidrateze, și i-a băgat nu știu ce lichid în venă și niște pastile în gură, ca să o ajute să adoarmă, Karim l-a urcat din nou

în mașină și mi-a spus să nu-mi fac griji. „E prea slabă”, mi-a spus marocanul la plecare, „trebuie hrănită”.

I-am propus lui Karim să îi plătesc pentru vizită și pentru benzină și pentru tot ce făcuse pentru mine în acea zi, însă nici n-a vrut să audă. A ieșit împreună cu marocanul ținându-se de mâini, ca să nu alunece pe pragul ud, vorbind despre ploaie și taxe, de parcă intraseră doar să bea o cafea cu niște vechi prieteni.

Fapta lui Karim – mai ales venind de la el, care era și a rămas un zgârcit – este cel mai omenesc gest de care am avut parte vreodată. Peste două zile, când m-am dus din nou la el la magazin ca să cumpăr mâncare, Karim s-a comportat cu mine de parcă nimic nu se întâmplase, plesnindu-și ca de obicei palmele și întrebându-mă doar dacă vreau niște cârnați.

Întrebarea la care sunt nevoit să răspund cel mai des în interviurile mele – toate asemănătoare, ca niște femei ne iubite – este unde și când am început să pictez. Prostească întrebare, după părerea mea, și fără esență. Mult mai interesant ar fi să fiu întrebat *de ce* am început să pictez. S-ar putea ca în acest caz să răspund – mai ales dacă doamna jurnalistă sau domnul jurnalist ar avea norocul ca eu să fi atins niște iarbă în acea zi – ceva cu adevărat interesant. Ceva care să întărească și mai mult imaginea mea de geniu dereglat sau măcar pe cea de dereglat și să oprească toate aceste speculații despre cum arta a schimbat viața unui nebun.

Nu mă întreabă însă nimeni. De zece ani continui să răspund cu banalități la banalități, ca și cum niște proști s-ar juca cu un cartof fierbinte, umplând niște spații și adăugând niște foi în mapa cea albastră, pe care Sacha o îngrașă lună de lună. Am răsfoit-o odată, ca să văd cum arată viața mea dintr-o parte, și mi-a venit să vomit de atâtea minciuni și prostii scrise de oameni deștepți.

Cel mai mult m-a distrat o jurnalistă din Ucraina, care a venit „să mă introducă” într-un catalog de pictură contemporană sau așa ceva și care a fost trimisă tocmai pentru că se presupunea că eu vorbesc această limbă. Tipa avea un reportofon cât un dicționar, cu casetă și cu un fel de clape care scoteau un sunet de oase sfărâmate când erau atinse. Mi-a adus o medalie cu panglică roșie de la nu știu ce asociație, un borcănaș cu castraveți marinați și m-a sărutat pe buze, umplându-mă de salivă.

A vorbit cu mine doar în ucraineană, dând afirmativ din cap de fiecare dată când eu îi spuneam că nu vorbesc ucraineana deloc

și apăsând clapele reportofonului una după alta. Din când în când, în timp ce eu dam ochii peste cap și o înjuram în polonă, ea mă oprea cu o mână întinsă drept în față.

După vreo douăzeci de minute – vreme în care eu repetasem de vreo trei mii de ori că nu vorbesc ucraineana – tipa s-a ridicat drept în picioare, de parcă cineva o lovise cu un ciocănel peste genunchi, și mi-a spus solemn: „Thank you very much, mister Aleksy”. Era să fac pe mine de frică, cretina naibii.

Nu știam cum să reacționez, mai ales că după această frază ea nu s-a mișcat din loc, cum speram, ci, dimpotrivă, s-a proptit în mijlocul camerei, așteptând parcă ceva extrem de important. Am început să-l strig disperat pe Sacha, însă el era la telefon cu unul dintre iubiții săi, ceea ce, de obicei, dura ore în șir și se termina cu bocete și xeres băut pe balcon.

Jurnalista devenea nervoasă. Începuse să se comporte ca un chelner care așteaptă un bacșiș, dar este prea mândru ca să întindă mâna. Am întrebat-o de câteva ori dacă aș mai putea să o ajut cu ceva, dar, în afară de un zâmbet tembel, nu am obținut nimic. Am scos pierdut din buzunar niște bani – să fi fost vreo 30 de euro – și i-am întins într-o doară, fiind sigur că nu-i va lua, dar sperând că, simțindu-se jignită, se va căra mai repede. Eroare din nou. I-a luat repede și, nemulțumită, ca și cum mă pricepusem prea târziu, a plecat glonț, ca de la locul unei crime.

Mă simțeam ca după o orgie, nu după un interviu, și am turnat atâta rahat în capul lui Sacha, încât acesta a început a schelălăi ca un câțel de teamă că îl voi concedia.

Peste trei luni – când eu uitasem deja de incident, iar Sacha povestise istoria în variante diferite tuturor bărbaților săi curenți – am primit materialul prin poștă. În limba ucraineană, bineînțeles. Era cel mai incredibil articol pe care îl citisem vreodată despre un pictor.

După o introducere în care autoarea povestea cum am plâns când am văzut-o și cum am sărutat pios medalia, borcanul cu castraveți și pe ea ca pe „o soră”, idioata naibii a trecut, în cele din urmă, și la tablouri.

„Acele bucăți de culoare vie, insiprate, evident, din verile idilice care se pot naște doar în Zalipie, de unde se trag bunicii artistului, te fac să simți viața într-o altă dimensiune; și Imensitatea – această imensitate inconfundabilă a Mării Baltice – care continuă să curgă prin venele artistului nestăvilită și dureroasă, ca un acid...”

Eram atât de jenat de ceea ce citisem despre mine, încât nici chiar dacă aș fi fost prins masturbându-mă la Operă, nu m-aș fi simțit mai prost. Dacă jena avea nume, o chema ca pe mine. Mizerabila ar fi putut afla destul de ușor, dacă se interesa măcar de formă, că nu fusesem niciodată în Polonia și că, în afară de *Ptasie mleczo*, de la care era să mor în copilărie, nu aveam nicio amintire legată de această țară. Cu atât mai mult să-mi curgă prin vene „ca un acid” Marea Baltică, sau o altă mare, dacă tot veni vorba, pentru că în capul meu era loc doar pentru o singură apă – Oceanul.

Mai scrisese că tablourile *Biserica cu far violaceu* și *Valul cu miez de mamă* sunt o odă aduse soției mele, care a decedat într-un accident de mașină și din care am supraviețuit doar eu, deși nu întreg. Pentru asta am jurat să-i sparg fața dacă o mai văd vreodată, deși sper, pentru binele ei, să nu o mai văd.

Pentru că în realitate totul se întâmplase altfel: și scoicile, și moartea mamei, și accidentul nostru cu Moira.

De două zile o priveam pe mama cum se zbenguie pe plajă ca o cățea bătrână. Căuta vântul cu fața, își desfăcea brațele și alerga așa în cercuri, cu ochii semiînchiși, până obosea. În urma ei rămâneau două rânduri de urme ca niște palme de copil întoarse în sus.

Când voia să se odihnească, mama se așeza pe nisipul umed și făcea castele cu turnuri zimțate și steaguri din alge sau biserici poloneze – așa cum și le amintea din copilărie. A construit chiar și un sicriu minuscule dintr-o piatră dreptunghiulară, pe care l-a împins înăuntrul bisericii cu un bețișor. Lângă sicriu, dintr-un picior de crab mort rupt în două, mama m-a făcut pe mine și pe preot, iar în loc de clopot a urcat în turlă o fărâmbă de sticlă spartă, care strălucea extrem de frumos în bătaia soarelui. De departe aceasta părea o lumânare-far de culoare violacee.

Și eu mă distram. Mă urcasem pe niște pietre enorme și bizare, despre care nu știam pe atunci că sunt spărgătoare de valuri și măsuram cu degetul unde se termină marea. Mi se părea grozav că stau pe o claie de obiecte în formă de falusuri și nu mă puteam opri din făcut poze. Aveam din nou telefon. Karim îmi făcuse rost de un încărcător cu patruzeci de euro – doar pentru că eram prietenul lui și doar pentru că mă respecta atât de mult.

Uneori mama dispărea cu totul din vedere și atunci mă lipeam ca o moluscă de stânca abruptă, care se termina în apă ca o poală de rochie verde. Mângâiam mușchii verzi și slinoși, cum mi-ar fi plăcut să o mângâi pe Jude acolo, încercând să ghicesc ce dihanie se va apropia de mine prima: un pescăruș, un crab sau un miriapod.

Cel mai des venea mama, ca să bea ceai din termos și să exclame ca actrițele americane: „Ah, Aleksy, viața e atât de frumoasă!”. Apoi se ducea înapoi ca să alerge cu vântul.

Mamei îi era frig și tremura mai tot timpul. Părea goală fără rochiile ei vapoase, care o înfășurau din cap până în picioare ca niște spume multicolore. Nu le mai purta nici prin casă – am văzut-o adunându-le într-o seară pe toate într-un sac, ca pe niște piei năpârlite. Am întrebat-o ce să fac cu ele după, iar ea mi-a răspuns râzând: „să le arzi și să le împrăștii cenușa pe vânt”. Mama glumea tot mai fain și era tot mai faină în vara noastră, care devenea și ea tot mai faină.

Noaptea eu dormeam în mașină, iar ea se băga în sac și stătea așa trează jucându-se pe cer ca pe un computer enorm. O vedeam cum își leagă capul zâmbind și încearcă să schimbe locul stelelor cu degetul – steaua asta în dreapta, luna în stânga, norul *delete*, Ursa-Mică *zoom* – sau la ce s-o mai fi gândit ea în acele momente, pentru că nu voiam să o întrerup și să îi spun că se poartă ca o nebună într-un sac.

În seara în care ajunseserăm pe plajă, soarele apusese și nu mai ieșise deloc. Oceanul ne întâmpină cu multe valuri – unele erau mici și perfecte, așa cum devine untul înghețat ras cu o lingură. Altele erau mari și tridimensionale și mă făceau să mă simt ca într-un Imax, la un film despre apele Terrei. Le urmăream de departe cum vin și cresc și se pornesc spre mine furioase, însă niciunul nu a reușit să mă atingă, spărgându-se insipid doar la câțiva metri de mine.

Cu o zi înainte vorbisem cu Jim. Vacanța din Amsterdam eșuase. Kalo fumase în prima seară ceva dubios și restul zilelor vomitase ca un prost într-un spital din afara orașului. Jim se culcase cu o femeie, dar nu cred că a fost mare treabă, din moment ce nu mi-a dat niciun detaliu și a încercat să schimbe tema imediat. M-a întrebat și el cum merge vacanța mea de vis cu mămica, iar eu i-am răspuns că merge. Am avut o pornire să-i povestesc despre cancer, despre Moira, despre tot, însă am renunțat. Probabil că Jim m-ar fi

felicitat pentru moartea mamei, știind cât de tare o uram înainte. Am înțeles atunci că nu am niciun om cu care să pot vorbi despre mama, în afară de mama.

Gândul că trăisem aproape o vară întreagă lângă Ocean, dar ajunseseam pe plajă abia acum, mă enerva cumplit. Tot Karim mi-a deschis ochii în ziua în care ne-am dus să-l aducem pe marocan. Mi-a arătat un indicator la o răscruce și mi-a zis că de acolo și până la Ocean erau trei sferturi de oră.

Mama a spus imediat că merge și ea când am întrebat-o dacă pot să mă duc într-o zi singur la plajă. A râs că putem închiria o mașină pe numele ei, dar pe care să o conduc eu. Oricum nu riscam nimic: ea era pe moarte, eu – bolnav, și nu puteam fi închis. Ne-am dus la magazinul pentru pescari din sat și am cumpărat un sac de dormit, apoi la Spar – după bere și toți cârnăciorii expirați din magazin, și ne-am pornit.

Drumul a fost fantastic. Luasem un Volkswagen roșu, pentru că mama a zis „hai roșu, hai roșu”, deși eu voiam să iau un Audi negru, pe care ea l-a condus până după colț, apoi ne-am oprit și ne-am schimbat locurile. Am dat muzica tare-tare și am condus cu 40 la oră, provocând ambuteiaje și enervând toți șoferii cărora mama, înfoclită într-o pătură, le făcea semne indecente de pe bancheta din spate. Am ajuns abia spre seară, după ce greșisem drumul de vreo zece ori și după ce mamei i se făcuse rău de două, însă fericiți și gălăgioși, ca o familie care trăiește cea mai frumoasă vacanță din viață.

Acest capitol incoerent și lipsit de orice sens nu va ajunge, probabil, în carte, însă îl las aici pentru orice eventualitate, în cazul în care cineva – vreun psihiatru sau vreun critic psihopat – va dori să stabilească cronologic ce s-a întâmplat cu mine în vara mamei.

În acea dimineată în care urma să ne întoarcem în sat, mama se îngropase pe jumătate în scoici și m-a chemat să îi îngrop și a doua jumătate, căci ea nu putea singură. I-am spus că o să răcească: pentru că pe mare se stârnise vântul, nisipul era ud, ea avea cancer și valurile veneau mari. Mama însă a insistat. Am tot îngropat-o răsturnând peste ea pumni de scoici mărunte, până când în locul ei a apărut o ridicătură sidefată, ca un val împietrit care vorbea și speria pescărușii.

Valul cu miez de mamă era nespus de frumos și emana o lumină multicoloră, ca un curcubeu pe moarte. *Curcubeul muribund* a fost al treilea tablou, pe care nu-l voi vinde nicicând, pentru că era preferatul Moirei și despre care ea a spus odată că îl vom agăța în dormitor, ca să îl vedem în fiecare dimineață și seară, iar mama să vadă că noi îl vedem și să se bucure. Acum este la ea.

Am lăsat-o să zacă acolo acoperită de scoici, ca într-o fașă, până când valurile ajunseseră prea aproape și i-am spus că ar fi bine să plecăm, dar nici atunci nu m-a ascultat. Mi-a răspuns că ar prefera să moară exact în acea secundă, pentru că nu ar fi existat moarte mai frumoasă, mai ales după o viață atât de nefrumoasă ca a ei.

Am stat tăcuți până când a început să plouă și eu, amintindu-mi că sunt la volan, i-am spus că acum chiar plecăm și să nu întindă povestea.

„Aleksy, tu cum îți vei aminti de mine?”, m-a întrebat dintr-odată, ca o pasăre care tocmai fusese decapitată, dar încă se zbătea.

„Spune-mi un lucru de care îți va fi dor cel mai tare.”

„Un singur lucru, Aleksy.”

„Hai, un lucru.”

„Unul singur.”

„Aleksy, Aleksy.”

„Un lucru nu e mult.”

„Te rog, Aleksy.”

„Te rog.”

„Ochii”, i-am răspuns și am început să o dezgrop bucată cu bucată.

„Ochii e bine, Aleksy.”

55

Ochii mamei erau scoici crescute pe copaci

În uşă mă aştepta o surpriză – un bilet de la Moira. În el scria că îi sunt dator cu douăzeci de euro şi că mă va aştepta marţi la amiază la Spar, ca să îi dau banii. Mi-am amintit că plătisem bicicleta lui Karim din banii pentru chirie, dar pentru că lucrurile se desfăşuraseră în acea zi aşa cum s-au desfăşurat, uitasem să-i spun. Gândul că o voi vedea din nou mă lăsa rece, de parcă cheltuisem la mare toate simţurile de care eram în stare şi mă transformasem şi eu într-o scoică. Totuşi m-am spălat pe dinţi înainte de întâlnire cu mişcări circulare timp de zece minute.

Moira cumpărase biscuiţi şi lapte şi mă aştepta la ieşirea din magazin. Am salutat-o şi i-am întins două bancnote de zece, spunând repede că îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat data trecută şi că de obicei nu mă urinez pe covoraşele oamenilor. Ea a râs şi a spus că nu a putut ieşi la timp, pentru că John căzuse în baie şi a trebuit să-l mute pe canapea şi să oprească sângele. Am întrebat-o din politeţe dacă este bine şi ea mi-a spus că da, era din nou beat.

Am mai întrebat-o unde trăieşte în Anglia, iar ea mi-a răspuns că nu trăieşte. Părinţii ei se mutaseră de câţiva ani la Paris, iar ea venea în sat în fiecare vară ca să-l ajute pe John cu chiriaşii. Moira mai rămânea în sat până la sfârşitul lunii, ceea ce însemna încă două săptămâni.

„Şi noi”, i-am răspuns, realizând în acel moment că vara este pe sfârşite.

Ea a continuat să vorbească, eu însă nu o mai ascultam. Am simţit cum după „şi noi” voiam să fiu imediat cu mama, să mă teleportez, să dispar – orice –, dar să mă pomenesc lângă ea. Să dau

acea vară înapoi ca pe o înregistrare și să ajung din nou în ziua în care ea a venit – grasă și mică – să mă ia de la școală de ziua ei. Să o dezurăsc și să-i spun că are ochi frumoși, înainte ca ea să mă fi întrebat.

Am renunțat la scris de câteva zile, pentru că nu văd rostul acestor amintiri. Însă fără Sacha în casă – care este plecat în sat ca să aducă două tablouri pe care le păstrează Moira – nu am cu cine vorbi. Revin la caiet ca la un placebo.

...

Noaptea trecută am visat din nou cum am găsit-o pe mama moartă printre mere. Moira era și ea acolo și plutea prin aer cu capul aplecat pe o parte, iar din buricele degetelor ei foarte lungi picura sânge cu încetinitorul. Picăturile mici și tari roiau mai întâi în cercuri organizate, apoi înfloreau brusc și se transformau în maci, rămânând să atârne în aer ca într-o seră imaginară. M-am pornit spre mama ca să o salvez, însă după câțiva pași picioarele mele au dispărut și s-au transformat în două roți enorme, care erau ținute în loc de milioane de melci cu cochilii din coajă de nucă.

M-am trezit transpirat și primul meu gând a fost să mă duc și să-mi rulez o țigară, dar asta însemna că trebuie să trec de camera Mariei și să cobor la bucătărie, unde țineam iarba, și aș fi trezit-o cu siguranță. Maria auzea mereu roțile când ajungeam la faianță și ieșea imediat cu un „tz-tz-tz”.

Maria era femeia care era plătită ca să aibă grijă de mine și de gospodărie, însă se pare că, atunci când am angajat-o, i-a scăpat cuvântul „gospodărie”. Un vierme în fundul meu – asta este Maria.

Să mă târăsc în propria casă mi se părea prea de tot, deși se mai întâmplase. Am rămas întins în pat cu gândul la mama și la Moira – singurele femei din viața mea care m-au iubit, în felul lor. Mama nu mai era, iar Moira nu venise pe la mine de un an de zile. Sacha,

care se întorsese din sat cu tablourile, mi-a spus că toate prunele erau culese, iar obloanele aveau pe ele vopsea proaspătă. Moira arăta bine – a adăugat el atent –, deși nu îl recunoscuse deodată. După accident asta i se întâmpla des, dar eu consideram că uitarea nu este neapărat un lucru rău. De câte ori m-am rugat să pot uita totul – dacă nu toată viața, cel puțin ultimii zece ani din ea –, însă amintirile nu plecau.

M-a bucurat ceea ce mi-a spus Sacha: că Moira culesese prunele și că vopsise obloanele. Îmi place să ajung iarna, iar casa să mă întâmpine ca un paralelipiped cu centură verde.

Dacă aș putea, aș schimba lucrurile măcar pentru Moira. Aș accepta cu bucurie să mă întorc în timp și să mor împreună cu mama în aceeași zi, doar ca să nu o fi întâlnit pe Moira atunci pe scări. Să nu o fi cunoscut niciodată și să nu-i fi distrus viața măslinie.

După ploile și răcoarea de la începutul lui august, vara revenise brusc, ca o boală netratată până la capăt. Soarele ardea ca la începuturi, umplând satul cu căldură și gălăgie. Prin curți apăruseră copii și animale, iar în grădini – sub cei mai bătrâni copaci – mese din lemn pentru cine târzii. Culoarele înviau sfioase în flori și în hainele femeilor, iar bărbații fumau mai lung și râdeau mai tare. Fetele din sat, slabe și bronzate ca niște cerboaice, contrastau puternic cu englezoaicele venite în vacanță – albe și lălâi ca niște boboci de găscă.

Lanul de floarea-soarelui se înviorase datorită unor flori tinere, scăpate de ploaie, care acum țâșniseră la viață. Petalele lor subțiri și mlădioase păreau niște coroane de ceară pe capetele unor mirese uitate. Mama a plâns când le-a văzut, spunând că erau ca și ea, acele flori – frumoase, dar prea târziu. Mama plângea zilnic și pentru orice – fie o omidă călcată, fie un picior deformat de pasăre. Și doar rapița – care putea și mai tare ca înainte – se lăfăia în atenția prețioasă a albinelor, fiind singura plantă care a rezistat tuturor calamităților.

Karim – la fel ca o muscă – simți schimbarea în aer și se pregăti imediat, scoțând de vânzare saci cu cărbune, câteva lăzi cu cel mai ieftin roze posibil și o nouă partidă de cârnăciori. Totul se vânduse mai ceva ca pâinea lui Odille, pentru că grătarele fumegau prin sat ca niște focuri semnalizatoare, anunțând cine știe ce bine inevitabil sau, cum se întâmplă mai des în viață, o catastrofă. Doar macii – prețioșii mei maci purpurii – muriseră fără cale de întoarcere și nu-mi mai luminau șoseaua cu pista lor sângerie. Fără ei plimbările cu bicicleta erau mai triste și mai dezorientate.

Natura însă se reabilită rapid, producând în locul lor câteva zeci de colonii de melci, care au năpădit șoseaua din ambele părți. Melcii erau minusculi, cu cochilii albe sau maro și cu trupuri foarte tinere, ca niște embrioni lunecoși. Am observat într-o zi că le place dulcele, când sticla mea cu suc se vărsase peste niște plante și ei au început să se târască spre acele buruieni ca niște motorașe. Nu mai văzusem melci grăbindu-se – erau atât de penibili, încât am râs de ei o oră. Am încercat să îi ajut să se miște mai repede, împingându-i din urmă cu niște bețișoare, însă melcii se ascundeau unii după alții în căsuțe și nu mai ieșeau, chiar dacă îi împungeam dureros în burtă.

Din acea zi le-am dus mereu apă cu zahăr. O împrăștiam pe frunzele de brusturi de pe marginea drumului – pentru că acestea erau mai late decât restul –, apoi stăteam și îi priveam ore în șir cum devorează cu mutrele lor urâcioase orice urmă de sirop cristalizat. Cu cât îi priveam mai îndeaproape, cu atât vedeam ce grețosenii sunt. Totuși nu am auzit niciodată pe nimeni – nici chiar pe copiii care nu mint – să spună că melcii sunt dezgustători. Așa cum spunea lumea de acasă despre mine și despre mama, de exemplu.

Îmi plăcea teribil că devenisem îmblânzitor de melci – de orice, dacă tot veni vorba –, dar mai ales îmi plăcea că cineva mă aștepta cu atâta bucurie neprefăcută. Era destul să opresc bicicleta în iarbă și să scot din rucsac sticloii cu apă, că melcii începeau a-și face drum spre mine, ca o hoardă de turbăciuni, știind că va urma bunătatea de sirop. Mâncau de pe mine, din palmă – mozolindu-mi mâinile cu urme de dulce; intrau în sticlă, lingând dopul; îmi asaltau rucsacul și buzunarele; îmi escaladau picioarele păroase ca pe niște tulpini de palmier. Datorită mie, melcușorii cei pierduți și inutili nu mai erau o colonie insignifiantă, un substitut temporar al câtorva maci perisabili. Melcii erau acum o forță, un imperiu, și aveau și un conducător.

Vremea era atât de frumoasă, încât ieșeam în sat în fiecare dimineață după pâine sau fructe, sau pur și simplu ca să hrănesc melcii, și uneori o luam cu mine și pe mama. Înfășurasem un prosop pe cadrul bicicletei, născocind un fel de scaun moale, iar ea se cuibărea pe el ca o fetiță și mă cuprindea de mijloc. Mergeam așa cu ea la piept fără ca să-mi pese ce crede lumea despre noi. Sunt sigur că păream ciudați, dacă nu altfel, însă n-ar fi fost prima dată și apoi eram și englezi, ceea ce explica multe.

Mama, deși aproape dispăruse, era nespus de frumoasă. Fața ei pe vremuri în trei rânduri se topise și rămăsese un triunghi cu două puncte verzi. Triunghiul era așezat pe un gât lung și subțire, care se întorcea lin în dreapta și în stânga, nescotând absolut niciun sunet, ca o construcție perfectă. Într-o seară își confecționase un turban dintr-o bucată de pânză pe care o cumpăraseră la piața de vechituri. Era o țesătură groasă din in de culoare oranj, cu linii roșii și galbene – ca o frântură de toamnă –, care în peisajul nostru rural părea o extravaganță. Și turbanul, și culorile contrastau puternic cu soarele, cu vara și cu toată acea veselie din jur, dar se potrivea cu ochii ei verzi și cu tot ce știam noi că trebuie să se întâmple.

După moartea mamei și după ce l-am întâlnit pe Sacha, l-am rugat să înrămeze turbanul în una din ramele din șopron și să-l agațe pe peretele din dormitor.

Am observat că după două luni și jumătate pe care le petrecuserăm în sat, localnicii nu ne mai considerau turiști, ca pe restul englezilor. Odille ne dădea des pâine și briose pe gratis. La piață adunam fructe și flori și adeseori, când ne întorceam acasă, desco-

peream în geantă un castravete sau un mănunchi de ridichi pe care nu le plătisem. Într-o sâmbătă un bătrân i-a dat mamei doi dovleci enormi, pentru că cumpărasem de la el tot morcovul. Mama a fost foarte fericită și l-a îmbrățișat ca pe un tată.

Până și bătrâna cu iepuri ne-a adus într-o zi niște măruntaie și mi-a arătat prin semne s-o hrănesc cu ele doar pe mama, pentru că este foarte slabă. Apoi a râs cu dinții ei perfecți și s-a întors acasă despicând cu fundul enorm lanul de rapiță.

De câteva ori ne văzuserăm cu Moira în sat. Își tunsese părul scurt de tot și acum șerpișorii ei păreau decapitați și mai puțin sublimi. Într-o zi când ea venise după lapte și biscuiți, iar eu și cu mama după cârnați, le-am făcut cunoștință. Mama a întrebat-o ceva despre John în franceză și m-a mirat cât de bine vorbea această limbă. Moira în schimb a privit-o cumva trist și repede, întorcându-și ochii în altă parte. Moira a fost singura care a înțeles, deși mi-a spus despre asta mult mai târziu.

Mama observase, probabil, privirea mea și o invitase din senin pe Moira la noi în acea seară, ca să mănânce cârnați și să bea bere. „Vom face și un foc”, a adăugat mama, „Aleksy e foarte bun cu focul”. Moira a zâmbit și a promis că va veni neapărat și chiar a venit, dezlănțuind astfel, fără ca să știe, cel mai mare chin din viața mea.

În drum spre casă, în timp ce mă cuprinsese strâns cu o mână, iar cu alta ducea punga cu cârnați fâlfâindu-o ca pe un steag, mama mi-a spus că i-a plăcut mult de Moira, în cazul în care m-aș fi întrebat vreodată după.

Seara a fost o catastrofă sub toate aspectele. Eu m-am ars pe degete și am carbonizat cârnații. Moira a venit cu John, care era deja foarte beat și ea nu a vrut să-l lase de unul singur acasă. John ne-a băut toată berea și a întrebat-o pe mama dacă mai aveam și altceva. Mama a scos sticla de votcă și aceea s-a evaporat într-o oră. Eu am propus să fierbem în locul cârnaților paste de-ale mamei, iar Moira a spus că e OK pentru ea. Pe John desigur că nu l-a întrebat nimeni nimic.

Discuția nu se lega deloc, deși mama încerca să îmi lase cât mai mult spațiu, sacrificându-se să îl țină ocupat pe John. Moira nu avea o părere proprie despre nimic și de vreo două ori mi s-a părut chiar că este profund credincioasă. Nu că m-ar fi speriat chestia asta, dar n-aș fi putut să mențin o discuție despre iudaism în acea seară.

Slavă Domnului că nici n-a fost nevoie. Mama a leșinat din senin și a trebuit să o târâm cu Moira în casă, iar mai apoi să o îngrijim, pentru că tremura din nou ca o drogată. După sticla de votcă John nu s-a mai putut mișca deloc și l-am sunat pe Karim ca să-l ducă acasă cu mașina. Karim a cerut mulți bani și a primit.

Undeva pe la mijloc în seara aceea Moira mi-a spus că are un iubit cu zece ani mai mare decât ea, iar eu, din inerție, i-am spus că pe fata mea o cheamă Jude și că este manechin.

Când peste două zile m-am dus la Moira să-mi cer scuze pentru tot, dar mai ales ca să-i spun adevărul – că Jude nu era manechin și nici fata mea –, în prag a iese John și mi-a strigat că Moira plecase la Paris mai devreme și va veni tocmai la cealaltă vară. Am revăzut-o pe Moira exact peste un an, însă nimic nu a mai fost la fel.

Mama nu s-a ridicat din pat cinci zile. În primele două nu a mâncat nimic, cerând doar apă cu lamâie și refuzând vizita unui medic. Era atât de albă și de mică, încât de vreo două ori când s-a rostogolit pe cealaltă parte a patului, m-am dus să o caut afară. Găsisem în casă pe o poliță niște reviste despre grădinărit și i le-am dus să le citească. A stat cu ele o zi întreagă, studiind plantele și denumirile lor, spunându-mi la sfârșit: „Câte aș fi putut face în viața asta, Aleksy, în loc să vând covrigi și murături”.

Am întrebat-o dacă i-a spus bunicii despre cancer, iar mama mi-a răspuns că bunica știa doar o parte din adevăr – și anume că noi doi ne-am dus pe vară în Franța ca să încercăm să ne împăcăm după toți acești ani. De parcă bunica era proastă cu totul. „Și cu ea când te mai împaci?”, am întrebat-o. Ele două se certaseră în urmă cu trei ani și mama plecase de la magazin. Bunica venise de mai multe ori ca să o roage să se întoarcă, o dată chiar a plâns, însă mama i-a spus „nu mă întorc în locul cela nici dacă aș muri de foame”. „Toată munca, toată viața asta amară pentru nimic”, a spus bunica și a ieșit pe ușă ca dintr-o casă distrusă de un cutremur. Mama a plâns și ea la bucătărie, dar nu a cedat.

Motivul certei lor am fost eu. Odată la nu știu ce sărbătoare religioasă de-a bunicii se adunaseră mai multe femei și m-am dus și eu cu mama. După câteva sticle de votcă, toate Țoapele i-au sărit în cap mamei că trebuie să-și găsească un bărbat, să-și mai facă niște copii și pe aceștia din urmă să-i educe cum trebuie, nu ca pe mine. Mama a întrebat ce înseamnă „cum trebuie”, iar bunica s-a băgat în vorbă și a spus: „Dacă-l mai băteai din când în când, nu

mai ajungea el așa. La noi în neam nu a fost nimeni nebun și am crescut mai săraci decât tine”. Toate femeile au dat din cap aprobator și și-au mai turnat votcă, iar mama s-a ridicat de la masă și a plecat. În seara ceea bunica a venit la noi ca s-o certe, să-i spună că ea i-a vorbit ca o mamă, să-i amintească cine i-a cumpărat casa și cine a hrănit-o toți anii, însă mama n-a mai iertat-o. A doua zi nu s-a mai dus nici la magazin, obligând-o pe bunica oarbă să-și ia ajutor o nepoată după soră.

În a treia zi mama s-a simțit un pic mai bine și a cerut dovleac. Mi-au trebuit câteva minute ca să înțeleg ce anume încerca să-mi spună, crezând la început că pur și simplu delirează. Am fiert dovleacul într-o cratiță cât toate zilele, fără ca să-l tai, apoi i-am dat cu o linguriță miezul moale și oranj. A mâncat un pahar întreg, iar eu am lăudat-o ca pe un copil că e bravo și mănâncă tot. Niciodată nu m-aș fi gândit să ajung să o hrănesc pe mama cu lingurița sau să fac alte lucruri pe care începusem să le fac în acele zile. Poate dacă ne nășteam invers – eu mamă și ea fiu –, totul era să fie mai bine. I-am spus că mi-e teamă, că dacă ar muri acum, n-aș ști ce să fac și că planul ei nu a funcționat – Moira plecase pe un an.

„Anul e ca și trecut, Aleksy, eu sunt ca și moartă, iar tu începe să uiți”, mi-a răspuns.

Vara era pe sfârșite. Deși nici eu, nici mama, nu vorbeam despre asta – amândoi ne întrebam același lucru: cum se va produce totul? Mama spunea că are o presimțire că va muri în cadă. Eu însă știam că acest lucru nu este posibil, din simplul motiv că n-aș mai fi lăsat-o să intre în baie de una singură.

La rândul meu, îmi imaginam cum o găsesc moartă în lanul de floarea-soarelui – într-o dimineață sau într-o seară – și o târăsc acasă plângând, dar demn, fără multă dramă. Nici asta însă nu avea cum să se întâmple. Mama nu mai ieșea din casă decât purtată de mine, prin urmare, n-ar fi fost în stare să ajungă în lan și să moară acolo fără știrea mea.

Nu mai fusesem într-o astfel de situație până atunci și se simțea între noi o oarecare jenă. Era o jenă de familie, pe care nu o poți discuta deschis așa cum faci printre străini, când nu-ți pasă. Sau poate că eram noi anormali. Poate că în familiile normale este altfel – oamenii spun tot ce au pe suflet și se ascultă tocmai pentru că le pasă.

Eram parcă supărați pe cineva – eu și cu mama –, deși înțelegeam că nu aveam pe cine și nici de ce. Cancerul nu dispăruse, ci doar întârzia să vină, iar această întârziere complica și mai mult lucrurile.

În primul rând era chiria. Luaserăm casa până la sfârșitul lui august, iar dacă voiam să rămânem și în septembrie, trebuia să plătim din nou pe o lună înainte. Mama nu prevăzuse un buget pentru septembrie, fiind sigură că va muri vara, așa cum i se „promisese”. Oricât de straniu ar fi sunat zgârcenia noastră într-un astfel de moment, ne gândeam: de ce să-i dăm lui John banii aiurea?

În al doilea rând, prelungirea vacanței noastre comune ar fi ridicat cu siguranță niște semne de întrebare printre localnici. Toți turiștii, mai ales cei cu copii, plecau acasă în ultima săptămână a lui august. O femeie stranie cu un fiu și mai straniu, care nu se întorceau nicăieri, nu ar fi trecut neobservați. Le-aș fi putut explica, desigur, celor interesați că sunt nebun și că nu plănuiesc să-mi continui studiile, pentru că oricum nu m-ar fi angajat nimeni niciodată nicăieri. Sau le-aș fi putut spune că mama era de pe o zi pe alta, dar pentru că m-a ignorat toată viața, a decis că mă poate șantaja pe ultima sută de metri și scurge din mine niște dragoste de fiu. Nu cred că toate acestea ne-ar fi ușurat șederea.

Și în al treilea rând – poate cel mai important din toate –, era condiția fizică a mamei, care se agrava pe zi ce trecea. Nu mai puteam avea grijă de ea de unul singur. Și nu era vorba de spălatul hainelor sau de hrănitul ei, ci de lucruri mult mai intime pe care simțeam că nu eram pregătit să le fac, iar ea să le accepte. Mama ajunsese ca un copil mic și avea nevoie de o bonă. Sau de altceva.

Moartea însă nu venea.

În schimb la „partea oficială” eram supertari. Discutaserăm de zeci de ori ce trebuie să fac imediat după. Mama voia să fie îngropată în Franța, în satul unde presupuneam că va și muri. Toate actele pe care urma să le prezint la poliție și la autoritățile locale – cele de divorț, testamentul și „scrisoarea explicativă” autorizată la un notar – se aflau la mine în cameră. Mama a avut grijă ca nimic să nu lase vreo urmă de îndoială sau să mă incrimineze în vreun fel. Totul trebuia să indice clar o moarte naturală și să excludă orice bănuială de suicid sau complicitate la crimă.

Continuam să trăim din resturi, ca niște oameni care nu vedeau niciun viitor. Nu mai cumpăram de mâncare, nu ieșeam din casă, nu începeam nicio temă de discuție nouă. Eu nu spălasem hainele și nici nu făcusem curat de aproape o săptămână. Casa putea a fecale și a urină, pentru că mama se scăpa pe ea tot mai des, dar se ferea să-mi spună imediat. Iar când eu simțeam mirosul și o întrebam

dacă făcuse ceva, ea mă privea cu lacrimi în ochi și îmi spunea „doar puțin, nu trebuie să mă schimb”. Mânca asemenea unei insecte, mai mult de formă, și cerea tot timpul apă cu lămâie. Îmi spunea că gustul lămâii o ajuta să nu simtă mușgaiul din gură. I-am făcut o gaură în dopul unei sticle din plastic, ca să poată bea mai ușor, și o ținea în gură toată ziua, ca pe o suzetă. Mama devenise melcul meu.

Simțeam că ajunsesem la capătul puterilor, aveam nevoie de claritate. Problema era nu că o voiam moartă – de fapt cred că era pentru prima dată în ultimii ani când chiar nu voiam acest lucru –, ci că nu mai puteam suporta atâta suferință. Și asta spuneam eu – un copil care crescuse toată viața fără dragoste.

Am întrebat-o într-o zi dacă mai are pentagoane, iar ea m-a privit speriată și mi-a spus: „Aleksy, să nu faci prostii”. Întâmplător sau nu, după această întrebare a mea, mama a început să-și revină, iar într-o seară mi-a spus chiar că vrea să facă baie încă o dată, cu multă spumă, și că pot sta după ușa dacă îmi este frică, deși n-ar trebui să-mi fie. De ce să îmi fie? Care era cel mai grav lucru ce i se putea întâmpla? Înțelegeam ce vrea să spună, însă n-aveam niciun chef să mă car din nou după marocan. Până la urmă, am lăsat-o – mi se păruse atât de jalnic ca ultima dorință din viața cuiva să fie o baie caldă, chiar și cu spumă.

A stat în apa fierbinte două ore, cântând tot felul de cântece prostești, cele mai multe în polonă. Pe unele le auzeam pentru prima dată, altele îmi erau cunoscute, deși habar nu aveam ce spuneau. Stăteam după ușa și o ascultam, strigând la ea să-mi răspundă atunci când mi se părea că tăcea prea mult.

Când am scos-o din cadă, era toată roz, ca un somon copt, și doar sfârcurile ei cafenii erau înconjurată de niște aureole adiacente, în formă de zigzaguri albe. Am întrebat-o ce sunt, crezând că erau vreun simptom al bolii. Eram curios – deși înțeleg acum că acest cuvânt nu este unul potrivit – cum arăta cancerul care îmi mânca mama. Sunt sigur că se va găsi cineva care să spună că sunt un

pervers, că un bărbat nu se poate uita fără greață la țâțele mamei sale și probabil are dreptate. Însă după tot ce făcusem pentru ea în acele săptămâni, sânii ei erau pentru mine la fel ca și călcâiele.

Mama nu s-a ferit. Mi-a spus calm că nu lasă niciun fel de urme cancerul pe din afară. Că totul se petrece înăuntru – urâtenia și disperarea, și frica. Că de murit cei mai mulți bolnavi de cancer mor mai frumoși ca niciodată. Așa ca ea.

„Sunt mușcăturile tale”, a zâmbit mama arătându-mi la sfârcuri, în timp ce eu o coboram în brațe pe scări ca pe un braț de vreascuri. „Mă mușcai ca un lup când te-am alăptat. Ar fi trebuit să nu-ți mai dau, dar tu sugeai și sugeai, nu mai voiai și altceva ca alți copii. *Te-am iubit, Aleksy, te-am iubit cum am putut.*”

63

Ochii mamei erau cicatrice pe fața verii

Nu mă plimbasesem cu bicicleta de vreo două săptămâni și simțeam lipsa acută a vitezei. M-am enervat că melcii mă uitaseră ca niște ingrați urâcioși. Când le-am dus din nou apă cu sirop, nu se târâse niciunul spre mine. Mama își revenise în ciuda tuturor prognozelor, ca după o injecție miraculoasă. Mânca bine și a început să iasă în grădină. Am decis să facem curat în casă și să sărbătorim cum se cuvine trecerea verii. Am spălat, am ros și am aerisit, de parcă am fi așteptat o inspecție. În ultima zi a lui august i-am propus să o instalez în hamac și să o las acolo, pentru că eu trebuia să cumpăr de mâncare și să trec pe la John.

Îmi venise o idee genială – să-i propun bețivului chiria pe jumătate de lună. Eram sigur că va accepta, pentru că oricum sezonul se terminase și casa avea să stea goală până la Crăciun. Mama însă a considerat că trebuie să negociez mai deștept – cu o sticlă de vin, o nouă invitație la cină sau altceva. Am cumpărat niște cidru și a mers de minune.

De fapt, John știa. Moira îi spusese că vrem să mai stăm cu mama și în septembrie și că ea acceptase să ne dea casa la jumătate de preț. Moira!

După aceste cuvinte m-am îndrăgostit de ea repede și dureros, ca și cum cineva mi-ar fi smuls cu un clește toate unghiile dintr-odată. Am ucis-o pe Jude într-o secundă și i-am presărat trupul cu lumânări rase. Am jurat în gând să o iubesc doar pe Moira – regina șerpilor sublimi de pretutindeni – toată viața mea, oricât mi-ar fi rămas din ea.

Aveam, prin urmare, unde să stăm încă o lună întreagă datorită Moirei. Ce era să facem cu tot acest timp care se răsturnase peste noi? Mama avea un plan.

„Aleksy”, mi-a spus ea în timp ce termina de mâncat al treilea bol cu dovleac fiert, „hai să ne plimbăm cu barca!”

Ar fi putut să-mi spună cu același succes că vrea să sară de pe casă sau că se apucă de arat. Să închiriezi o barcă pentru o femeie muribundă și pentru fiul ei care se teme de apă – era o nebunie. Aceștia eram noi – doi nebuni. Ne-am pregătit ca pentru o expediție la capătul lumii.

I-am dat morfină și am luat și de rezervă.

I-am tras turbanul pe urechi ca să nu o bată vântul.

Am îmbrăcat-o cu trei rânduri de haine și i-am pus ciorapii mei flaușați.

Am dus-o la veceu ca să facă totul, pentru a nu umbla după.

Am luat ceai în termos pentru sete și dovleac pisat într-un pahar pentru foame.

I-am umplut sticla.

Am prins-o de gâtul meu ca pe un pui de koala și ne-am urcat pe bicicletă.

În șase minute am ajuns la iaz.

Apa era adâncă, curenții puternici, eu prea tânăr, mama prea slabă. Instructorul de canoe ne-a spus că ar fi mai potrivit să stăm pe mal și să privim cum se întrec copiii la caiac. Îl chema Ryan pe instructor, însă toți îi spuneau Ra, pentru că astfel era mai scurt.

Ra nu avea raze, însă avea niște umeri și un fund care păreau a fi rămășițe de zeu. Toate femeile de pe plajă – printre care și mama pe care o lăsasem așezată pe o bancă cât eu urma să închiriez o barcă – îl priveau cu niște ochi ca lupele. Iazul și plaja erau pline cu goliciuni de toate formele și doar ea arăta ca o varză enormă în cele trei rânduri de haine și cu ciorapii mei flaușați până la genunchi.

L-am tras pe Ra într-o parte și i-am spus că am mare nevoie de o barcă, atât de mare încât sunt gata să-i plătesc dublu. L-am mințit că mama își sărbătorește ziua de naștere și că acesta era cadoul meu – altul nu aveam. Ra s-a uitat la mama cu ochii mijiți și m-a întrebat scurt: „cancer?”. Mi-a dat o barcă și m-a rugat frumos să nu murim în tura lui, pentru că avea un serviciu bun.

Am încărcat-o pe mama în bărcuță, ca pe un sac, sub privirile admirative ale unui grup de babete, care se ungeau unele pe altele cu antisolare. Mama bătea din palme îmbrăcată într-o vestă de copil. Cea pentru adulți flutura pe ea închisă și Ra a spus că nu ne dă drumul „în larg” fără.

Eu vâsleam ca un penis într-o găleată. După jumătate de oră ne mișcaserăm doar zece metri și ajunseserăm prinși în rădăcinile unui copac răsturnat de ploi la celălalt mal, unde am și rămas. Mama era încântată și tot exclama „ah, ce frumos, ah ce frumos!”. Mă enerva la culme și i-am spus să tacă dracului, că altfel era să rup vâslele. A

tot ținut-o cu „ah, ce frumos!”, până când ni s-a terminat ora și Ra a venit după noi cu un caiac și ne-a eliberat din copac.

Mai tâmpită distracție nu cred că avusesem în viața mea, deși nu cred că avusesem o altă distracție. Am ieșit pe mal îmbălsămat din nou de privirile languroase ale babelor, care dădeau din cap a aprobare ca pisicile de plastic din restaurantele chinezești.

Mama era supraexcitată. Și-a scos ciorapii și cele două bluze groase, rămânând doar cu turbanul și într-un fel de rochie-sac, pe care o purta prin casă în loc de pijama. Era hipnotizantă – de parcă o mumie ieșise la bronzat cu tot cu pânza în care se păstrase.

Ne-am culcat pe nisip – ea vorbind aiurea despre nu știu ce lucruri importante, iar eu întrebând-o cât vrea să mai stăm, dacă are nevoie de un vecu, dacă nu vrea dovreac fiert sau apă cu lamâie. Apoi s-a întâmplat ceva care a schimbat cursul acelei zile în cel mai neașteptat mod. Ra s-a apropiat din senin de noi și i-a adus mamei un cocoș din zahăr ars. „Un cocoșel pentru o guriță frumoasă”, i-a spus el făcându-i din ochi, iar ea a început a chicoti ca o școlăriță mai întâi de una singură, apoi împreună cu el și tot așa până când eu m-am ridicat și le-am spus că mă duc să mă deșert.

Când am revenit, Ra plecase cu un grup de copii și acum vâsleau toți ca niște proști pe mal. Mama lungea cocoșul, înfoiată toată ca o huluboaică. „Iată un bărbat care știe să facă o femeie fericită, Aleksy”, mi-a spus. „Să înveți și tu să iubești o femeie, Aleksy, să nu fii ca taică-to – uscat și bălos și rău –, să fii un bărbat bun, auzi? Să iubești și să cumperi stele, nu gulere de nurcă.”

Era evident că soarele nu-i făcea bine, dar am lăsat-o să abereze mai departe despre univers și nurci. Am stat la iaz o zi întreagă. Am mâncat vreo patru înghețate și tot atâtea vate de zahăr pe băț, am jucat pétanque, eu mi-am cumpărat un elicopter cu telecomandă și am enervat cu el toate babetele în chiloți pastelați, care până seara își schimbaseră radical părerea despre mine și m-au numit la plecare „nesimțitură britanică”. A fost una dintre cele mai frumoase zile din viața mea.

Când mama a spus că îi este foame, însă nu vrea dovleac, ci paste, și poate chiar și o bere, am îmbrăcat-o din nou cu toate bluzele și am zburat acasă pe bicicletă ca pe un covor magic: eu cu elicopterul sub braț, iar mama cu cocoșul nelins până la capăt în buzunar. La masă mi-a spus foarte senină: „Aleksy, eu chiar am o stea, e în Ursa-Mică, la capătul cozii. E mică, dar cea mai strălucitoare din toată coada. O văd în fiecare seară, ea știe că este a mea și îmi face din ochi”.

Am înțeles că este sfârșitul. Mama începuse în acel moment drumul spre oriunde se află acum. Spre steaua ei din Ursa-Mică, spre lanul ei de floarea-soarelui suspendat în ceruri sau poate într-un alt univers, unde există doar un Mare Întreg de Smarald, care din când în când se fărâmițează și ajunge în alte lumi sub formă de ochi verzi.

„Poate au greșit”, i-am spus eu cu un nod în gât.

„Poate”, mi-a răspuns ea senină și a murit peste o săptămână.

Psihiatrul, pe care îl plătesc cu 235 de euro pe oră ca să asculte de două ori pe săptămână cum am făcut dragoste cu Moira pentru prima dată și cum am îmbrăcat-o pe mama în rochia cea albă ca să o îngop frumoasă, mi-a spus astăzi că „testimonialele mele nu au indus claritate”. Un altfel de răspuns m-ar fi dezamăgit profund.

I-am promis că voi continua neapărat să scriu despre ultimele zile ale mamei și despre săptămânile de autodistrugere care au urmat. Astfel – i-am mai spus – pentru el va fi și mai simplu să-mi ia banii, iar pentru mine să înnebunesc definitiv. Mi-a zâmbit înțelegător ca o prostituată, încrucișându-și picioarele lungi și epilate, care se terminau într-o pereche de șosete cât o chirie de student. L-am înjurat și i-am strigat că este o curvă bătrână care se teme să nu-și piardă clientul cu ouă de aur. El mi-a răspuns calm că mă așteaptă joi, că nu este atât de bătrân și că, da, clienții au mereu dreptate. Nu vă doresc să ajungeți să vedeți vreodată un psihiatru râzând.

Sacha și Maria mă așteptau acasă ca niște sconșii. Se certaseră din nou, îmbâcsind toată casa cu prostiile lor. Nici n-am stat să-i ascult. Le-am spus că, dacă nu se împacă, îi concediez pe ambii. L-am rugat pe Sacha să mă urce în camera mea și i-am spus Mariei să îmi aducă, fără a scoate vreun sunet, punga cu canabis din bucătărie.

Aș vrea să mor, iar dacă nu pot face asta, cel puțin să mă droghez.

De pe perete, înrămat, mă privește turbanul mamei. Alături stă oglinda în formă de soare, care a început să se înnegrească între timp, iar pe noptieră – veioza în formă de lălea. În sertarul de sus al dulapului am toate rochiile ei – aranjate una peste alta – ca o vară

comprimată. Cada de cupru și veceul cu mutră de libelulă sunt și ele aici – Sacha a găsit o echipă de muncitori care le-a demontat din casa din sat și le-a adus la Paris, după ce mi-a fost clar că nu voi putea rămâne în același loc cu Moira.

După accident mi-am făcut o promisiune pe care o respect și azi – să nu intru niciodată în dormitor în scaunul cu rotile. Știu că asta ar indispuce-o foarte tare pe mama, pentru că ea vede, vede totul. De câteva ori i-am surprins ochii roind prin cameră – verzi și iscoditori – uitându-se pe geam sau răsfoind vreo carte, apoi aterizând lângă mine, pe pernă, ca să mă privească îndeaproape.

O singură dată ochii mamei s-au oprit în dreptul tabloului. L-au privit lung și pătrunzător, sclipind pentru o secundă mai aprins ca de obicei, apoi au plutit mai departe, fără să-mi fie clar dacă le-a plăcut sau nu. „Mamă ...”, le-am spus încetișor, ca să nu-i sperii, „ești tu, tu – submarinul cu ochi de smarald”.

Maria a venit și mi-a aruncat pe pat punga cu cannabis cu aere de mironosiță. I-am strigat să închidă după sine ușa și să se care cât de departe vede cu ochii. Partea frumoasă atunci când ești infirm și bogat e că nimeni nu se supără suficient de tare pe tine. Dacă ești doar infirm e altceva. Atunci nu ești decât un calic arogant care, la o adică, poate să putrezească și în rahat, pentru că lipsa picioarelor sau a mâinilor sau a ochilor nu-ți rezervă dreptul de a vorbi urât cu lumea din jur. În schimb, dacă infirmitatea ta vine la pachet cu banii, poți face, în principiu, ce vrei. Nimeni nu se va supăra pe tine într-atât, încât să plece. *No need for harakiri in this house.*

am din nou picioare îmi cresc de peste tot din trup ca niște organe în erecție tălpile sunt mari și roșii inflamate iar unghiile din perle multicolore turbanul mamei naște și apare moira mică în formă de măslină fără sâmbure pe o scobitoare începe a tropăi pe mine ca să îmi intre în gură îmi crește burta nasc o mamă fără cancer curată pe dinăuntru ca o vază smălțuită mama mă naște din nou nu sunt nebun tata mă iubește bunica începe să vadă și strigă tractorul tractorul mika fuge pe copaci cu burta cusută și are coroană de prințesă e măritată și nu lucrează ca vânzătoare vopselele turbează dansează obscen și apare toamna merele cresc mari și roșii pensulele împing viermii înăuntru nucile ies de sub pielea mamei ca niște buboaie au coajă de melc ne rotim toți prin cameră și cerul coboară ca să urcăm culegem maci pe boltă aruncăm petalele în patul meu în formă de sicriu maria cheamă medicul vine

Toamna era caldă și moale. Pentru mine și mama – obișnuiți cu frigul și ploile engleze – acele zile erau ca Alzheimer-ul verii. Afară se schimbaseră doar aerul, care devenise mai plin de fructe decât de flori. Oamenii continuau să poarte haine ușoare și să mănânce seara în grădini, iar vinul preferat rămânea rozeul. Odille cocea mai puțini croasanți și torturi, revenind la cele patru feluri de pâine și prăjiturile preferate ale localnicilor. Fără turiști satul era ca o familie care, deși avea o casă mare, trăia într-o singură cameră. Preotul deschise larg a doua ușa a bisericii, de parcă odată cu schimbarea anotimpului se aștepta și o inflație de păcate. În schimb piatra miraculoasă era cumva tristă, în lipsă de pelerini care să o frece pios. Poșta centrală își reluase maiestuos activitatea, iar farmacistul lipise pe toate geamurile reclame cu preparate antigripale și șamponurile noi contra păduchilor. De pe copaci dispăruseră afișele care anunțau spectacolele și reprezentațiile de circ, în schimb începeau să apară cele cu concursurile locale pentru cel mai bun cidru sau porc sau unul care mi-a plăcut enorm și care s-ar traduce ca – „săptămâna plăcerilor căprești”. Dacă ar fi fost în puterea mea, aș fi ales una din acele zile și m-aș fi conservat în ea pentru totdeauna, ca insectele care nimeresc în rășina de chihlimbar și arată ca vii chiar și peste o sută de ani.

Casa, pe de altă parte, se săturase de noi și ne spunea să ne cărăm naibii de acolo în toate felurile: sub geamul meu se formase un cuib de viespi care mă urmăreau ca niște avioane, în grădină toate fructele aveau viermi, șopronul începuse a mucegai din cauza ploilor din august, iar mama avea dureri mari.

Nu o mai ajutau nici morfina pe care o lua în doze triple, nici rugăciunile în polonă, care deveniseră tot mai frecvente și mai lungi. Una dintre pleoape începuse să-i tremure și nu se mai oprea, iar fața i s-a strâns și a devenit mică și dureroasă, ca un pumn. După ce într-o seară căzuse secerată pe podea, sfărâmându-și sânii cu mâinile și jupuindu-și pielea de pe piept, i-am spus că trebuie să schimbăm ceva. Nu mai puteam să o privesc cum se descompune sub ochii mei, cu ajutorul meu sau, mai bine spus, fără.

De atunci nu a mai avut niciodată dureri de față cu mine. În schimb a început să se închidă tot mai des în baie „ca să-și smulgă sprâncenele” sau „cu treburi femeiești”. Știam că se duce acolo ca să se automutileze, fără să o văd eu. În acele momente voiam ca ea să fi fost mama altcuiva sau eu copilul altei femei. Mă simțeam ca acei prunci nefericiți ce se nasc prea mari sau prea repede și își ucid fără știre mamele care rămân să zacă desfăcute și reci, în timp ce ei se bucură inconștienți de viață, purtați de mâini străine.

I-am propus să îl mai chemăm o dată pe macrocan – poate el ne-ar fi sugerat ceva ce avea să-i facă durerea mai suportabilă. Mama însă a refuzat categoric și m-a rugat să nu stric totul tocmai acum, când ne rămăsese atât de puțin. „Aleksy, e aproape gata, simt că nu mai avem mult.”

Sacha m-a sunat ieri și mi-a spus că la expoziția din Tokyo s-a vândut *Festinul unui diavol și al unei femei chele*. Prima mea reacție a fost să o anunț pe Moira că a pierdut pariul și că aștept să-mi dea ceea ce-mi promisese în urmă cu unsprezece ani. Moira însă nu răspunde niciodată la telefon, iar cu John n-am niciun chef să vorbesc. Da, John încă mai trăiește, și e tot bețiv.

În acea după-amiază Moira venise în atelier îndoită de spate, cu părul aproape atingând podeaua. Steaua ei cu șase colțuri de care nu se despărțea niciodată îi atârna la gât ca o constelație prizonieră. Era bronzată și netedă, Moira. Purta o rochie neagră, până în tălpi, ca un păienjeniș. Intrase în cameră mâncând miere dintr-un fagure pe care îl ținea deasupra gurii cu ambele mâini și râdea când aceasta i se scurgea pe față. Se alinta ca o ursoaică – Moira mea – brună, și hapsână, și neînfricată. Cât o iubeam!

„Ursa mea Mică” – i-am spus, iar ea a început să se frece de mine mormăind și picurându-mă cu miere.

Într-un colț, pe podea, zăcea tabloul care pe atunci nu avea încă nume și nici toate culorile, asta însă nu conta, pentru că nici eu încă nu știam că sunt pictor. Mâzgălelele mele făceau parte din terapia care urma să mă scape de coșmarurile legate de moartea mamei, dar nu m-au mai scăpat, ci, dimpotrivă, mi le-a inflammat ca o lentilă ținută în soare.

Moira l-a văzut și mi-a spus că este oribil. Că nu înțelege cum puteam să o pictez pe mama – pe care o idolatrizam – cheală și cu ochi în loc de inimă, nemaivorbind de faptul că diavolul – care eram eu – avea coarne și trup de melc. Că dragostea nu arată așa,

că amintirea despre un om nu arată așa. Că diavolul nu arată așa. Am întrebat-o în glumă câți diavoli a văzut în viață și în genere ce a văzut în viață, iar ea s-a supărat și mi-a zis că se duce să se îmbrace. I-am spus să nu plece, să nu plece așa, fără a discuta, pentru că asta mă scotea din minți, pentru că așa făcuse mama toată viața. Moira s-a oprit și m-a întrebat ce voiam să-i spun. Calmul ei era mai enervant decât orice.

I-am spus că acest tablou se va vinde, se va vinde neapărat, și chiar cu mulți bani – pentru că oamenii sunt stricați și caută stricăciuni. Pentru că oamenii sunt bolnavi și putrezi, și știu asta, dar se prefac sănătoși și buni de frică. Și pentru că așa e mai ușor. Dar nu toți se pot ascunde mereu. Și uneori toată răutatea și boala și stricăciunea lor erupe și ei se simt bine și fericiți, chiar dacă toți cei din jur îi condamnă și le plâng de milă. Moira a ieșit și a închis ușa.

Mai târziu în acea zi am vopsit împreună obloanele în verde, iar eu mi-am cerut scuze. I-am spus că are dreptate, că picturile mele nu sunt decât puroiul acumulat pe care încerc să îl împing afară din mine cum pot. Că o iubesc și că poate ar trebui mai bine să mă apuc de scris. „Nu”, mi-a răspuns Moira speriată, „nu scrie, Aleksy, te rog. Culorile pot fi uitate, cuvintele – nu”.

„Și dacă într-o zi le voi vinde?”, am întrebat-o ca să schimb tema, „vei recunoaște că sunt un geniu?”

„Nu vei vinde niciodată nimic”, a râs ea și ne-am împăcat. „Dacă vinzi obscenitatea aceasta cu diavolul, te las să mă pictezi goală.”

Era lumină, Moira mea. Era lumina mea, Moira.

Mama nu a bătut câmpii în ziua în care fusesem la iaz – chiar a avut o stea. I-a cumpărat-o Pavel, polonezul care a murit la un șantier de construcții strivit de un perete. Am găsit printre lucrurile păstăte în casa bunicii un certificat care atesta procurarea unui corp ceresc cu numele ei. Steaua mamei se numește „Wiosna” și e cea mai strălucitoare din Ursa-Mică. Bunica a spus că i-a plăcut de Pavel mai tare decât de tata pentru că îi repara veceul pe gratis și o ajuta la fiert dulceată. Avea ochi albaștri Pavel – ca și mine – și știa multe colinde în poloneză.

După moartea mamei s-au întâmplat mai multe lucruri neinteresante, dar violente, care m-au băgat într-un spital pentru alienați mintal pe cinci luni. Cel care m-a trimis acolo a fost John, supărat că i-am stricat ușa, i-am tăiat un copac din grădină și am ținut-o pe mama moartă pe sofa timp de două zile. Când peste doi ani m-am căsătorit cu Moira, John a venit la ea și a început s-o zgâlțâie din răspuțeri spunând: „Moira, e nebun, e nebun, înțelegi? Pentru ce am muncit eu toată viața, ca să te dau unui nebun?”.

John nu era singurul care avea o părere nefavorabilă despre mine. Și părinții Moirei mă urau, însă ei nu au avut ocazia să-și zgâlțâie fiica în ziua nunții din simplul motiv că nu veniseră. Cere-monია s-a desfășurat la Primărie, a fost scurtă și a constat în câteva semnături. Martori au fost Karim și Odille. Seara am organizat în grădină un barbecue pentru doritori și am avut un piece-montée făcut de Odille. Au venit zece oameni și a fost vesel.

Îmi amintesc doar trei episoade din ospiciu – un loc imaculat, plin de țăntări și nefericire umană în toate formele.

Crăciunul cu un Moș Crăciun în costum albastru – pentru că bolnavii psihici nu agreează culoarea roșie – și profiteroluri de sărbătoare cu dulceață de rubarbă. Balele comesenilor întinse pe șervețele cu fulgușori arătau ca niște ghirlande artizanale;

Plimbările deux-par-deux în pădure – pe mazăgă sau pe ploaie (niciodată pe zăpadă) – în care nu reușeam să ne ținem unii de alții și cădeam grămadă nebuni peste cretini peste idioți peste retardați sub râsul supraveghetorilor care ne iubeau;

Orele de terapie prin artă, unde am început să desenez. Prima mea schiță – Moarte cu mere și nuci – a fost considerată prea violentă. Mi s-a interzis să frecventez orele de pictură și am fost transferat la olărie.

Sacha mi-a spus că, după ce am devenit cunoscut, directorul ospiciului a vândut desenul meu unui colecționar și și-a cumpărat un cal.

Din ospiciu am fost lăsat să plec în martie și m-am dus direct la bunica. I-am povestit totul, fără a înmuia adevărul: despre durerile mamei, despre căderile mele, despre cum la sfârșit am găsit-o moartă în grădină. Bunica m-a ascultat atentă din jilțul ei cu crizanteme și nu m-a întrerupt niciodată. La sfârșit m-a întrebat doar dacă i-am pus cruce pe mormânt și dacă am dat de pomană – așa cum se cuvenea – covrigi și bomboane. Am mințit-o că am făcut întocmai și abia atunci a început să plângă încetișor, de parcă s-ar fi temut să nu facă gălăgie și să supere vecinii.

Bunica mi-a spus că știa despre ospiciu, pentru că a sunat-o cineva de la poliție și i-a povestit despre cele întâmplate. „Am vrut să vin să te iau, Aleksy, dar n-am putut, așa oarbă.” I-am spus că nu mă supăr, iar ea m-a tras la piept și mi-a mângâiat cu degetele toate adânciturile de pe față.

Londra îmi părea străină – nu mai găseam limbaj comun nici măcar cu Jim, iar Kalo se mutase în Irlanda. Să stau în casa în care trăisem cu mama și în care mă rugasem zilnic ca ea să moară mi se părea o fățarnicie. Am decis să rămân la bunica până când voi găsi un cumpărător. M-a surprins să descopăr că aceasta era tot proprietatea ei și că astfel se asigurase că tata nu va primi nimic în caz de divorț. Bunica a început să aștepte divorțul mamei a doua zi după nuntă.

Era oarbă ca o cârtiță bunica, iar locuința ei semăna cu o corabie naufragiată. Adunase în cele câteva camere și ani de nevedere lucruri și povești cât pentru un sat întreg. În primele zile nu am ieșit afară mai deloc, petrecându-mi tot timpul vorbind cu ea despre obiectele

pe care le găseam prin lăzi și pe polițe. Se bucura ca un copil: „este și patefonul, nici nu știam că încă îl mai am!”, „sunt lingurile mamei, n-au nicio valoare, lasă-le acolo”.

Vorbea fără întrerupere, ca un tranzistor – probabil un obicei al oamenilor bătrâni și singuri, sau poate al orbilor care au nevoie măcar de o voce pe lângă ei. M-am gândit cu un sentiment de vinovăție cum se descurcase în toți acești ultimi ani fără noi – care trăiam ca niște trădători la capătul străzii.

Am împărțit treburile la doi – eu spălam, curățam și cumpăram produse alimentare, așa cum făcusem toată vara cu mama. De data aceasta însă, făceam totul cu mâinile, deoarece bunica credea că în mașini trăia necuratul. Nu și în televizor, ce-i drept, care îi fusese în ultimii ani și familie, și distracție.

Această femeie – pe care o urăsem toată adolescența fără motiv – a făcut pentru mine în câteva săptămâni mai mult decât toți psihiatrui în restul vieții. Ea a fost Pentagonul care m-a readus la viață și m-a ajutat să uit tot ce trebuia uitat.

O priveam cum umblă prin casă în rochia ei înflorată ca o matrioșcă, purtându-și atent burta enormă, în care moartea nu avea nicio putere. Doar acolo, în acea burtă, ne iubeam noi cu adevărat și încă mai trăiam cu toții – unii în alții – mama, eu și Mika. În fiecare seară ne așezam la o masă rotundă ca să mâncăm rață cu mere coapte și să bem compot de piersici. Acolo, în burtă, bunica vedea din nou. Mika era vie, iar eu zâmbitor. Tată îmi era Pavel-cel-cu-ochi-albaștri, iar mama lucra ca profesoară de biologie, așa cum scria în diplomă. Burtă de matrioșcă a bunicii era adevărata noastră viață, iar ceea ce se întâmplase cu noi în afară nu era decât un vis urât, din care nu ne puteam trezi decât morți.

Peste două luni, când i-am spus că plec, bunica a scos pe băjbăite o cutie de pantofi cu tot felul de chestii și mi-a zis să o iau cu mine. În ea își ascundea mama de ochii tatei comorile cele mai de preț: scrisorile de dragoste ale lui Pavel și certificatul pentru „Wiosna”.

Cumpărasem casa de la John peste nouă luni de la moartea mamei și mă mutasem în sat la începutul verii. John s-a învoit pe loc când a auzit ce sumă îi propun, deși a spus că o vinde doar din respect pentru amintirea mamei și alte rahaturi de acest gen. Erau banii, desigur, însă nu-mi păsa, nu cred că aș fi avut puteri să negociez. În plus, după ce revenisem de la ospiciu, unde mă băgase tot el, John se temea de mine ca de naiba.

Karim, când a auzit câți bani i-am dat, și-a plesnit palmele și nu și-a revenit mult timp, spunând doar „merde, merde, merde”.

În ziua în care mama a murit ne simțeam ca doi hoți care au jefuit o bancă. Era mijlocul lui septembrie, iar ea încă trăia. Dimineață mi-a spus că vrea pâine de la Odille și un *mille-feuille*, iar eu am sărit bucuros pe bicicletă și m-am dus la brutărie, unde am cumpărat trei pungi cu de toate. Am ieșit să mâncăm în grădină, iar mama a dorit să stea în hamac. Era atât de ușoară, încât plasa acestuia nici măcar nu se desfăcuse, rămânând înfășurată în jurul ei în formă de luntre.

Am mâncat mere, pe care le-am rupt de pe un ram uscat și le-am șters cu mâneca de haine. Ne-am mirat ambii că ramul cel mort a rodit și că merele erau bune. Ne-am mai mirat de culori, de aer, de mirosuri și de faptul că ea încă trăia.

Mama mi-a spus că toată noaptea s-a iubit cu Ra pe barcă. Purta o rochie albastră și nu i-a fost deloc frig. Ra vâslea bine, nu ca mine, și a dus-o departe în larg, de unde nu se mai puteau întoarce, chiar dacă ar fi trebuit. „A fost un vis frumos”, a spus mama mușcând dintr-un măr. Am râs amândoi forțat, știind că nimic mai bun decât acel vis nu se va mai întâmpla în viața ei. Tata fusese un porc, iar Pavel murise neiubit până la capăt.

Apoi mama m-a întrebat dacă mai sunt virgin sau dacă mă culcasem totuși cu Jude. Desigur că nu mă culcasem nici măcar cu Jude, cu care se culcaseră aproape toți băieții, chiar și cei din anii mai mici. Eram virgin, i-am spus, iar Moira habar nu avea că o iubeam. „Ești atât de naiv, Aleksy”, mi-a răspuns mama din hamac. „Sigur că Moira știe că o iubești. Moira știe multe și se va întoarce.”

În fundul grădinii am găsit un nuc și am adunat de jos o poală întreagă de nuci. Mi-am amintit cum în urmă cu mulți ani bunica ne pune pe mine și pe Mika la curățat. Acestea ne lăsau cu mâinile pătate pe multe săptămâni, iar copiii se temeau de ea la grădiniță, crezând că avea vreo boală îngrozitoare de imigrant. Mika alerga ca un monstruleț pe culoare și vâna gâturi de fetițe, care țipau ca niște alarme și o pârau educatoarelor.

Am petrecut aproape toată ziua vorbind întruna, mâncând nuci și mere, dar fără a spune esențialul. M-am despărțit de mama fără ca ea să știe că am iertat-o. După-amiază se pornise vântul și m-am dus în casă să-i aduc o pătură, iar când m-am întors, mama se legăna moartă în hamac ca o crisalidă cu început de fluture.

În august Moira s-a întors în sat ca să îl ajute pe John cu chiriașii, însă nu a venit să mă vadă. Nici eu nu m-am dus. Casa era a mea de trei luni, dar mă simțeam în ea de parcă nu plecasem niciodată. Oamenii și-au amintit de mine și m-au primit ca pe unul de-al lor. Odille a plâns și mi-a dat pâine. Karim și-a plesnit palmele. Preotul m-a invitat să trec pe la biserică oricând simt nevoia. La piață bărbații mă băteau pe umăr, iar femeile tot legănau din cap și vorbeau, vobeau, vorbeau. Și cât de curajoasă, de frumoasă, de bună a fost mama. Și de ce mor cei mai buni, dar nu ceilalți. Și să fiu puternic, și bine am venit.

Continuam să pictez – îmi făcusem atelier în șopron – și îmi plăcea să mă descarc pe pânze. Puteam face orice cu vopselele, fără ca să fiu arestat sau băgat în ospiciu. Culorile erau noile mele droguri. John luase din casă doar câteva lucruri, în rest totul rămăsese exact ca atunci când locuisem acolo cu mama. Nu am făcut decât să umplu din nou găleata cu porumb.

Retrăiam vara mea și a mamei pe zile. Cum am ajuns și m-au năpădit furnicile. Cum am fost la piață și mi-am sfărâmat mâna pe prag. Bătrâna cu iepurii, tractorul, rapița și floarea-soarelui. Taina mamei și noi împrăștiați printre flori.

Macii de pe marginea șoselei crescuseră din nou – roșii și drepți –, transformând drumul în pistă sângerie. Melcii însă nu se vedeau nicăieri, fiind plecați, probabil, să cotopească alte lumi. Mergeam zilnic cu bicicleta kilometri întregi. Acum, când nu mă aștepta nimeni acasă, mă lăsam purtat fără sens, până simțeam că nu mai pot învărti pedalele.

Într-o zi am trecut să-l văd pe Ra – era tot acolo și învăța copiii să vâslească. Plaja mișuna de babete pastelate, de parcă nici nu se mișcaseră de vara trecută. Am mâncat vată pe băț și mi s-a părut dezgustătoare.

Într-un weekend m-am dus la Ocean. De data asta nu mă mai fluierase nimeni pe drum, pentru că, în sfârșit, am închiriat un Audi negru, cum am vrut data trecută. Am ajuns spre seară, însă plaja era închisă din cauza valurilor prea mari. Sub o stâncă, învelit într-o peliculă, ca un colet, zăcea un delfin mort. Salvamarii îl scosese din apă, după ce fusese tăiat în două de elicea unei nave. Am vrut să aflu mai multe, însă omul care îl păzea nu era prea vorbăreț. Delfinul zăcea lucios și zâmbitor, cu ochii larg deschiși. Curioase vietăți acești delfini – zâmbesc mereu, chiar și morți. Mi-am amintit de mama pe mal acoperită de scoici și m-am întors acasă.

Mă simțeam bine, chiar foarte bine, deși nu luam niciun fel de pastile. Am fost tentat de câteva ori să găsesc niște pentagoane ca acelea ale mamei, dar am renunțat. În schimb mi-am scos singur sârma de pe dinți cu o șurubelniță. Rămâneam virgin, ca ultimul idiot din lume.

Nu mă interesa nimeni și nimic, nu mă gândeam nici la viitor, nici la prezent. Trăiam din trecut așa cum săracii trăiesc din posmagi. Mă gândeam că la un moment dat va trebui să caut ceva de lucru în sat, dar nu prea știam ce aș putea face.

O dată pe săptămână mă duceam la mama la cimitir – nu ca să-i schimb florile sau să plâng. Nici măcar pentru a vorbi cu ea nu mă duceam. Treceam pur și simplu pe acolo, așa cum treci pe lângă casa unui cunoscut și te gândești: „aici stă Jim, oare e acasă?”. Mama era mereu acasă, pentru că mormântul ei era mereu acoperit cu iarbă.

Încercam să înțeleg de ce s-au întâmplat toate anume așa cum s-au întâmplat. Mă întrebam dacă acea vară petrecută cu mama a fost parte dintr-un plan mai mare, și dacă da – al cui? Îmi venea greu să cred ca era planul lui Dumnezeu – adică al Dumnezeului polonez, căci altul nu cunoșteam –, același care o pierduse pe Mika precum

o pereche de mănuși, care o orbise pe bunica și care îi repartizase mamei un cancer turbat, din toate felurile pe care le avea. Cred că totuși a fost din altă parte vara noastră. Poate de pe acea planetă nouă despre care vorbea mama, sau poate de pe Wiosna.

În a doua jumătate a lui august am început să culeg prunele. Erau multe și cărnose, cum îi plăceau mamei. Casa avea din nou obloane verzi, iar pe locul mărului uscat, pe care îl tăiasem, creștea un copac tânăr.

Moira a venit și a rămas, ca un răspuns la toate întrebările mele.

Îmi amintesc de mama în fiecare zi, așa cum i-am promis pe
malul Oceanului. Încerc să nu mint.

Ochii mamei erau o greșeală

Ochii mamei erau resturile unei mame frumoase

Ochii mamei plângeau înăuntru

Ochii mamei erau dorința unei oarbe împlinită de soare

Ochii mamei erau lanuri de tulpini frânte

Ochii mamei erau poveștile mele nespuse

Ochii mamei erau geamurile unui submarin de smarald

Ochii mamei erau scoici crescute pe copaci

Ochii mamei erau cicatrice pe fața verii

Ochii mamei erau muguri în așteptare

În noaptea cea nu ne-am iubit. Dimineata nu a fost frumoasă. Moira nu a vrut să vadă macii. Șoferul nu a adormit. Accidentul nu s-a produs. Picioarele nu s-au frânt. Sângele a rămas nescurs în tâmplă. Dragostea nu s-a pierdut. Drogurile nu m-au găsit. Vara în care mama a avut ochii verzi nu s-a terminat niciodată.

Tatiana Țîbuleac

Vara în care mama a avut ochii verzi

Tatiana Țîbuleac a reușit un tur de forță cu acest prim roman al ei. Începutul, un *overflow* de imagini furioase și hipnotice, aduce bine cu *Portocala mecanică*; de la un punct încolo, furia începe să se domolească, înlocuită de o visătorie paranoidă coagulată în jurul figurii mamei, generând la foc continuu fraze cu nimic mai prejos decât cele ale Aglajei Veteranyi; iar ultima treime a romanului, în care o mamă bolnavă de cancer și un fiu așteaptă moartea împreună – ei bine, pentru intensitatea ei atât de particulară nu îi pot găsi Tatianeii Țîbuleac vreun corespondent. Scurt și intens, romanul ei splendid impune o prozatoare de la care am cele mai mari așteptări.

Radu VANCU